

Tisdagen den 5 december

Kl. 13.00–15.59
18.00–21.49

---

§ 1 Justering av protokoll

Protokollen för den 14 och 15 november justerades.

§ 2 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2017/18:172

Till riksdagen

Interpellation 2017/18:172 Ett utvidgat tjänstemannaansvar
av Lars-Arne Staxäng (M)

Interpellationen kommer inte hinna besvaras inom tidsfristen.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och andra sedan tidigare inbokade arrangemang.

Interpellationen kommer att besvaras den 9 februari 2018.

Stockholm den 30 november 2017

Justitiedepartementet

Morgan Johansson (S)

Enligt uppdrag

Johan Danelius

Expeditionschef

Interpellation 2017/18:195

Till riksdagen

Interpellation 2017/18:195 Stärkt äganderätt och näringsfrihet
av John Widegren (M)

Interpellationen kommer inte hinna besvaras inom tidsfristen.

Prot. 2017/18:43
5 december

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och andra sedan tidigare inbokade arrangemang.

Interpellationen kommer att besvaras den 19 december 2017.

Stockholm den 30 november 2017

Justitiedepartementet
Morgan Johansson (S)
Enligt uppdrag
Johan Danelius
Expeditionschef

Interpellation 2017/18:212

Till riksdagen

Interpellation 2017/18:212 Skrotbilar
av Edward Riedl (M)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 16 januari 2018. Statsrådet har inte möjlighet att besvara interpellationen inom anvisad tid på grund av redan inbokade engagemang.

Stockholm den 4 december 2017

Miljö- och energidepartementet
Karolina Skog (MP)
Enligt uppdrag
Lena Ingvarsson
Expeditions- och rättschef

Interpellation 2017/18:246

Till riksdagen

Interpellation 2017/18:246 Sanktionsavgift vid kemikaliebrott
av Jens Holm (V)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 16 januari 2018. Statsrådet har inte möjlighet att besvara interpellationen inom anvisad tid på grund av redan inbokade engagemang.

Stockholm den 4 december 2017

Miljö- och energidepartementet
Karolina Skog (MP)
Enligt uppdrag
Lena Ingvarsson
Expeditions- och rättschef

§ 3 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Justitieutskottets betänkande
2017/18:JuU1 Utgiftsområde 4 Rättsväsendet

Sammansatta utrikes- och försvarsutskottets betänkande
2017/18:UFöU3 Sveriges deltagande i det permanenta strukturerade samarbetet inom Europeiska unionen

§ 4 Svar på interpellationerna 2017/18:177 och 179 om arbetsmarknadsutbildningar

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA
JOHANSSON (S):

Herr talman! Christian Holm Barenfeld har frågat mig om jag och regeringen anser att det är legitimt att skattepengar ska satsas på arbetsmarknadsutbildningar för individer som hade kunnat få ett arbete utan denna insats.

Christian Holm Barenfeld har också frågat mig, när det gäller insatsen Förberedande och orienterande utbildning, om min bedömning är att denna typ av utbildning leder till att fler kommer i jobb.

En aktiv arbetsmarknadspolitik innebär att arbetssökande ska ges tillgång till insatser som stärker deras möjlighet till jobb. En arbetsmarknadsutbildning syftar till att underlätta för den enskilde att få eller behålla ett arbete och motverka att brist på arbetskraft uppstår på arbetsmarknaden.

Förberedande och orienterande utbildning ska, som den förberedande insats den är, vara individuellt anpassad och riktas till den som särskilt behöver förbereda sig för ett annat arbetsmarknadspolitiskt program, utbildning eller arbete.

Beroende på arbetsmarknadsläge och individuella förutsättningar ska Arbetsförmedlingen göra bedömningen av vilka insatser som är mest lämpade för att matcha en arbetssökande till ett jobb. En sådan bedömning ska bland annat göras inför att arbetsförmedlaren erbjuder en arbetssökande en arbetsmarknadsutbildning eller en förberedande utbildning.

Det är angeläget att de insatser som finns inom arbetsmarknadspolitiken kan anpassas utifrån arbetsmarknadens behov och individers förutsättningar. Det är naturligtvis viktigt med en hög träffsäkerhet i användningen av arbetsmarknadsutbildningar och Förberedande och orienterande utbildning så att syftet med dem uppfylls. Självklart ska inte insatserna riktas till dem som får ett jobb ändå.

Ett arbete pågår inom Arbetsförmedlingen med att utveckla arbetsmarknadsutbildningen och med att öka träffsäkerheten i användningen av Förberedande och orienterande utbildning. Jag följer detta arbete noga.

Regeringen beslutade den 22 juni 2017 om tilläggsdirektiv till den pågående Arbetsmarknadsutredningen. Enligt tilläggsdirektivet (dir. 2017:71) ska utredaren analysera och lämna förslag om hur arbetsmarknadsutbildningen kan svara mot arbetsmarknadens behov samt i vilken form och av vilka aktörer arbetsmarknadsutbildningar ska tillhandahållas.

Anf. 2 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M):

Herr talman! Det är två interpellationer i en debatt här. Den ena handlar om arbetsmarknadspolitiska utbildningar och den andra om de förberedande och orienterande utbildningarna.

Anledningen till att jag skrev interpellationerna är att vi tidigare har diskuterat arbetsmarknadsutbildningarna – satsningar som det läggs mycket pengar på. Vi i Moderaterna har sagt att vi vill dra ned något på dessa satsningar utifrån resultatet av arbetsmarknadsutbildningarna.

Vi har fått föredragningar från bland annat Riksrevisionen i arbetsmarknadsutskottet, där man har gått igenom resultatet av satsningarna. Även IFAU har lämnat kommentarer om de arbetsmarknadspolitiska utbildningarna. Nyligen fick vi även en genomgång av resultaten av de förberedande och orienterande utbildningarna. Riksrevisionen har gjort en rapport: *Effekter av Arbetsförmedlingens Förberedande och orienterande utbildning*.

Det man kan säga gällande både arbetsmarknadsutbildningen och de förberedande och orienterande utbildningarna är inget annat än att resultatet av dem måste ses som ett totalt misslyckande.

När Arbetsförmedlingen själva utvärderade de arbetsmarknadspolitiska utbildningarna kom man fram till att resultatet av alla de miljarder vi satsar på arbetsmarknadsutbildningar var noll. Det är få andra grejer som vi i riksdagen skulle sitta och besluta att lägga miljarder på med vetskapen att de inte ger något av de önskade resultaten.

När det gäller de förberedande och orienterande utbildningarna kommer Riksrevisionen fram till något som möjligtvis är ännu värre. Det har visat sig att sannolikheten att få ett arbete för de personer som deltar i de förberedande och orienterande utbildningarna är lägre än för dem som inte deltar i insatserna. Att ha insatser som i grunden leder till att folk kommer längre från arbetsmarknaden och har mindre sannolikhet att komma ut på arbetsmarknaden är något som borde göra oss ännu mer tveksamma till att satsa miljarder av våra skattepengar på dem.

Jag har därför frågat arbetsmarknadsministern om bedömningen är att skattepengar ska användas till denna typ av insatser och därtill om ministern gör en annan bedömning än Riksrevisionen, inte minst när det gäller de förberedande och orienterande utbildningarna – att de leder till att fler kommer i arbete, i motsats till vad Riksrevisionen menar, nämligen att de är ett sätt att föra människor ännu längre från arbete. Det skulle vara intressant att höra ministern diskutera lite kring dessa frågeställningar.

Anser ministern i motsats till Riksrevisionen att detta är bra insatser som skapar fler jobb, trots att utvärderingarna visar på motsatsen?

Anf. 3 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag ska gärna diskutera detta, men låt oss först reda ut några saker.

När det gäller arbetsmarknadsutbildningar under tiden från 2000 och fram till 2007 var det mellan 70 och 80 procent av dem som deltog i dessa utbildningar som fick ett jobb direkt efter utbildningen. Sedan lades politiken om. Christian Holm Barenfeld kanske minns vilka som satt i regeringen och ansvarade för arbetsmarknadspolitiken 2007? Då skedde ett dramatiskt tapp, och efter detta gick det ned till 20–30 procent som går vidare

till arbete efter arbetsmarknadsutbildning. Så kan man naturligtvis inte varaktigt ha det, utan siffrorna måste upp.

Arbetsmarknadsutbildning måste användas på ett sätt som verkligen leder till arbete. Nu stiger siffrorna. Nu är det fler som kommer i arbete efter arbetsmarknadsutbildning. Men jag är fortfarande inte nöjd. Jag tycker fortfarande att nivån är för låg, och mer behöver göras för att få en större träffsäkerhet, rikta utbildningarna till rätt personer och följa upp på rätt sätt efteråt.

Låt oss vara ärliga, Christian Holm Barenfeld, och säga att det var under den tid som ni styrde på Arbetsmarknadsdepartementet som vi var nere på noll effekt av arbetsmarknadsutbildning. Sedan dess har det stigit, dock inte tillräckligt. Jag är inte nöjd, och mer behöver göras.

När det gäller Förberedande och orienterande utbildning är Riksrevisionens slutsatser mycket intressanta och viktiga. Den viktigaste slutsats som Riksrevisionen drar är att det inte går att dra någon slutsats. De säger att detta är svårt att mäta, och de uppmanar Arbetsförmedlingen att ha en annan systematik och andra strukturer för när man beslutar att sätta in Förberedande och orienterande utbildning, för vilka grupper och varför samt följa upp resultatet på ett annat sätt.

Jag delar denna uppfattning, för det är viktigt att vi vet och ser resultatet av de olika insatser som Arbetsförmedlingen har möjlighet att använda. Det är självfallet alltid viktigt att säkerställa att skattepengar används på rätt sätt.

Riksrevisionen har ännu inte granskat hur Förberedande och orienterande utbildning fungerar för nyanlända i etableringsuppdraget, vilket är den största grupp som i dag använder denna typ av utbildning. Majoriteten av dem som finns i Förberedande och orienterande utbildning är inskrivna i etableringsuppdraget i dag. Det har sett annorlunda ut tidigare, under den förra regeringen, som är en tid som Riksrevisionen också har granskat, men så är det i dag. Detta håller Riksrevisionen nu på att granska, och det ska bli intressant att följa.

Det finns självfallet saker som behöver både förbättras och förändras när det gäller såväl arbetsmarknadsutbildningar som de förberedande och orienterande utbildningarna. Men man kan inte dra slutsatsen att dessa utbildningar är ett fiasko.

Jag tror att man ska vara lite försiktig om man företräder det parti som ansvarade för arbetsmarknadspolitiken och Arbetsmarknadsdepartementet när det stora raset skedde i fråga om effekten av arbetsmarknadsutbildning.

Anf. 4 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M):

Herr talman! Låt oss vara ärliga, säger Ylva Johansson. Det förutsätter jag att vi från båda sidor är i alla debatter och vid alla tillfällen. Jag tror att vi ska vara tydliga och ha ett ärligt uppsåt. Det finns inget annat i mina frågeställningar till ministern.

Det rabblas upp siffror, och det viktigaste är att få upp siffrorna. Ja, det viktigaste är att få upp siffrorna. Men siffrorna måste ha ett konkret innehåll och hamna där det är avsett.

Självklart blir det så när man nu gör som man gör och de arbetsmarknadspolitiska utbildningarna riktas till dem som står närmare arbetsmarknaden än under alliansregeringens tid, vilket är sant. Vi valde att föra över medel till dem som stod längre från arbetsmarknaden. Då är det klart att

siffrorna går ned. Vi tyckte inte att det var tillräckligt bra ändå, även om detta riktades till dem som stod längre från arbetsmarknaden.

Men på den direkta frågan till Riksrevisionen – om man nu gör som i dag eller som man gjorde före alliansregeringen, är bedömningen då att de personer på vilka man lägger miljarder i arbetsmarknadspolitiska utbildningar skulle ha fått jobb även utan de arbetsmarknadspolitiska utbildningarna – är svaret ja.

Sedan är det självklart så att en myndighet inte vill ta ställning definitivt. Men man kan laborera lite och fråga: Om ni själva skulle satsa pengarna, skulle ni då satsa dem på folk som står längre från arbetsmarknaden eller på dem som står nära arbetsmarknaden? Då är svaret att man skulle satsa på dem som står längre från arbetsmarknaden, eftersom de personer som står nära får jobb ändå.

Då stiger förhoppningsvis siffrorna. Men vi har inte löst det grundläggande och största problemet på svensk arbetsmarknad i dag. Som vi kan läsa om i medierna i stort sett varje dag går det nämligen generellt sett mycket bra för Sverige nu. Vi är inne i en brinnande högkonjunktur, som dock med all sannolikhet inte kommer att vara för evigt. Så brukar det vara i svensk ekonomi och i alla andra länders ekonomier, nämligen att det går upp och ned. I dag går det mycket bra.

Men vi har en stor grupp människor i Sverige som det inte går bra för. Det är de människor som står långt från arbetsmarknaden och som dag för dag hamnar längre och längre från arbetsmarknaden och dessutom blir fler och fler. Dessa människor har vi svårt att hantera och få ut i arbete.

Då är frågan: Bör inte insatserna snarare riktas just mot de grupper som står långt från arbetsmarknaden och som kanske inte av egen kraft utan assistans får jobb just i dag?

Det är därför som vi från Moderaternas och Alliansens sida föreslår en lång rad insatser för att sänka trösklar för personer som står långt från arbetsmarknaden. Rätt styrt, rätt upphandlat och rätt fokuserat skulle säkert delar av arbetsmarknadsutbildningarna kunna göra nytta där. Men vi kanske inte bör dra in de personer som står närmast arbetsmarknaden i arbetsmarknadspolitiska utbildningar utan säkerställa att de kommer i jobb så snart som möjligt ändå.

När det gäller de förberedande och orienterande utbildningarna är det aldrig jättelätt att dra slutsatser och ha exakta siffror. Men det framgick ändå mycket tydligt i Riksrevisionens rapport att det var lägre arbetsinkomster för arbetssökande som hade deltagit och som var öppet arbetslösa vid samma tidpunkt. Det är ändå en varningssignal som gör att man borde sätta sig ned och gå igenom och analysera riktigt noga för att se hur man kan se till att skattepengar används på ett mer effektivt sätt.

Anf. 5 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA
JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag håller helt med om det sista som Christian Holm Barenfeld sa. Jag menar att Riksrevisionens rapport när det gäller förberedande och orienterande utbildningar verkligen är en grund för att sätta sig ned och gå igenom och analysera hur man kan använda resurserna på ett så bra sätt som möjligt och mer träffsäkert än vad man nu gör. Jag delar helt den uppfattningen och utgår från att Arbetsförmedlingen också gör det.

När det gäller frågan om vem som ska erbjudas en arbetsmarknadsutbildning är det två kriterier som ska vara uppfyllda. Det första är att det ska vara en person som inte hade fått jobb ändå. Självklart är det så. Personer som kan få jobb utan arbetsmarknadspolitiska insatser ska inte ha arbetsmarknadspolitiska insatser. Så är det. Det är ett av skälen till att vi till exempel avvecklar en del insatser som vi har infört och som faktiskt har visat sig inte behövas. Ungdomar fick jobb utan hjälp av till exempel traineejobb. Självklart ska arbetsmarknadspolitiska insatser inte gå till personer som kan få jobb ändå.

Men när det gäller det andra kriteriet, som jag menar bör uppfyllas, är det möjligt att vi skiljer oss åt. Det kan Christian Holm Barenfeld svara på senare. Jag menar att arbetsmarknadsutbildningar *inte* ska gå till personer som inte har en god chans att få arbete efter utbildningen. Om man använder arbetsmarknadsutbildningen som en insats utan att man tror att den leder till att en person kommer att få jobb i det yrke som han eller hon utbildar sig för, menar jag faktiskt att det är stor risk att man slösar med skattebetalarnas pengar.

Denna utbildning ska alltså ges till personer som med hjälp av insatsen har en god chans att få jobb. Den ska inte ges till personer som har en god chans att få jobb utan insats, och den gruppen är ganska stor. Där finns också personer som i dag träffas av arbetsmarknadsutbildningar. Men man måste jobba bättre med hur man följer upp efteråt.

Herr talman! För att nyansera debatten vill jag också gärna säga något om den tiden då arbetsmarknadsutbildningarna uppvisade noll effekt – på den tiden som vi hade en moderatledd styrning på Arbetsmarknadsdepartementet, då man mätte man hur stor andel som fick jobb direkt efter utbildningen. Men IFAU har i en större analys visat att de gav en långsiktig effekt flera år efteråt. Arbetsmarknadsutbildningen gav individerna en högre inkomst än de skulle ha fått utan en sådan arbetsmarknadsutbildning. Detta kanske indikerar att man också måste mäta effekten av arbetsmarknadsutbildningen lite längre än de 90 dagar som jag tror att Arbetsförmedlingen i dag mäter. IFAU:s rapport visar nämligen att en effekt av arbetsmarknadsutbildning kan komma flera år senare, alltså att utbildningen har ett längre bäst-före-datum än jag kanske trodde. Det är det som man kan utläsa av IFAU:s granskning.

Anf. 6 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M):

Herr talman! Jag kan börja med att konstatera att väldigt mycket handlar om att det är bättre nu än förr och att det som inte fungerar är alliansregeringens fel under deras tid 2006–2014. Det tror jag inte på fullt ut. På samma sätt tror jag inte att den nuvarande regeringen fullt ut har ansvaret för och ska ha äran av den högkonjunktur som vi nu befinner oss i. Jag tror att även den nuvarande regeringen och arbetsmarknadspolitiken under Ylva Johanssons tid, som jag anser saknar alldeles för mycket när det gäller förslag för fler jobb och för att utanförskapet ska minska, på vissa punkter träffar rätt. Självklart är det så. Jag tror att alla har ambitionen att göra bra saker, och sedan har vi olika förslag.

Givetvis tycker jag inte att vi ska genomföra arbetsmarknadspolitiska utbildningar som inte säkerställer att folk har någon rimlig möjlighet att komma i arbete. Men jag tror också att de allra flesta människor har ett uns av arbetsförmåga. Därför anser jag att det är rimligt att vi ändå satsar lite

mer på dem som har en längre väg till arbetsmarknaden. Även om kriterierna nu är sådana att man egentligen inte ska ge arbetsmarknadspolitiska utbildningar till personer som ändå får jobb är det talande att Riksrevisionen gör bedömningen att en mycket stor del av dessa personer skulle få jobb ändå. Då tror jag att det är bättre hushållning, mer effektivt och ett större ansvar med skattebetalarnas pengar att säkerställa att vi försöker bryta utanförskapet och se till att de som står långt från arbetsmarknaden återigen kommer in på den.

Anf. 7 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA
JOHANSSON (S):

Herr talman! För att vara tydlig: Det är självklart jag som är helt ansvarig för den arbetsmarknadspolitik som bedrivs, och det har jag varit i tre och ett halvt år. Det är helt och hållet mitt ansvar och inte den tidigare regeringens.

Christian Holm Barenfeld hänvisade dock till en period då vi hade en riktigt liten övergång från arbetsmarknadsutbildning till arbete, och den perioden var faktiskt under den tidigare regeringen. Numera ökar andelen som går till arbete. Dock är jag inte nöjd. Mycket mer behöver göras. Vi får anledning att återkomma till denna fråga. Jag tackar för debatten.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 5 Svar på interpellationerna 2017/18:181 och 186 om jobbklyftan mellan inrikes- och utrikesfödda

Anf. 8 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA
JOHANSSON (S):

Herr talman! Christian Holm Barenfeld har frågat mig om jag avser att vidta nya åtgärder för att minska jobbklyftan mellan inrikes- och utrikesfödda. Han har även frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att förbättra arbetsmarknaden och stärka integrationen.

Trots en stark utveckling på arbetsmarknaden med över 200 000 fler i arbete sedan regeringen tillträdde, en ungdomsarbetslöshet som är den lägsta sedan 2003 och en sysselsättningsgrad för utrikes födda som är den högsta sedan mätningens början finns det givetvis mer att göra för att fler ska lämna arbetslöshet för arbete och för att arbetsgivare ska hitta den arbetskraft de söker.

I budgetpropositionen för 2018 satsar regeringen på att stärka insatserna inom arbetsmarknad och nyanländas etablering. Ett nytt regelverk för nyanländas etablering i arbets- och samhällslivet träder i kraft den 1 januari 2018. Det nya regelverket stärker Arbetsförmedlingens möjligheter att ge rätt insatser utifrån individens behov samtidigt som kraven på individen tydliggörs. Den förra regeringen införde en rättighet för nyanlända att få del av insatser för etablering. Denna regering tillför en skyldighet att delta. I den svenska modellen står rättigheter och skyldigheter i balans, lika för alla.

Samtidigt införs en utbildningsplikt för nyanlända. Alla som kan jobba ska jobba, men den som behöver utbildning för att kunna komma i arbete

ska ta del av utbildning. För att långsiktigt komma till rätta med den tude-
lade arbetsmarknaden är det avgörande att fler skaffar sig den utbildning
som krävs för att de ska kunna ta de lediga jobben. Regeringen skärper
därför också kraven på alla arbetslösa som bedöms vara i behov av utbild-
ning att söka och ta del av reguljär utbildning. Detta gäller all utbildning
som kan bedrivas inom ramen för ett arbetsmarknadspolitiskt program
med aktivitetsstöd, utvecklingsersättning eller etableringsersättning.

Möjligheten till en subventionerad anställning utgör en viktig väg till
jobb för grupper som står långt ifrån arbetsmarknaden. De olika subventio-
nerade anställningarna har dock uppfattats som komplicerade, svåröver-
skådliga och sammantaget inte tillräckligt kraftfulla. Regeringen avser
därför att reformera systemet för de subventionerade anställningarna. Ett
flertal anställningsstöd slås samman till ett enhetligt, mer kraftfullt stöd –
introduktionsjobb. Det kommer att leda till ett enklare system som bedöms
skapa förutsättningar för att fler ska kunna få en subventionerad anställ-
ning.

Alldeles för få utrikes födda kvinnor deltar på arbetsmarknaden. Att
fler utrikes födda kvinnor ställer sig till arbetsmarknadens förfogande och
får en egen försörjning är en högt prioriterad fråga för regeringen. För att
kunna sluta sysselsättningsgapet mellan inrikes och utrikes födda är det en
förutsättning att fler utrikes födda kvinnor kommer i sysselsättning.

I budgetpropositionen presenterar regeringen en rad insatser för att
främja att fler utrikes födda kvinnor deltar på arbetsmarknaden. Det hand-
lar bland annat om insatser för att öka kvinnors företagande, ytterligare
främjandemedel till Delegationen för unga och nyanlända till arbete samt
resurser till studieförbunden för uppsökande och motiverande insatser sär-
skilt riktade till utrikes födda kvinnor.

Anf. 9 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M):

Herr talman! Jag tackar Ylva Johansson för svaret på mina interpellation-
tioner.

Frågan rör återigen hur vi ska försöka förbättra arbetsmarknaden, för-
söka förbättra tillträdet till arbetsmarknaden samt stärka integrationen för
de personer som har kommit till vårt land. Det handlar om att minska den
stora jobbklyfta som vi ser mellan inrikes och utrikes födda och som gi-
vetvis ökade ytterligare efter flyktingkrisen 2015–2016. Alla effekter har
vi väl inte heller sett fullt ut än, med tanke på att en hel del personer ännu
befinner sig i etableringsfasen.

Regeringen hade hög svansföring inför valet 2014, med ett gäng större
satsningar. Den riktigt stora var traineejobben, som man utlovade 32 000
av. Det blev det liksom ingenting med; det var några personer som fick
traineejobb, men det blev en hög kostnad. Traineejobben har nu avveck-
lats, och jag tycker att det var ett klokt förslag. Även om det var ett av de
viktigaste vallöften är det ju bra att regeringen, när detta visar sig inte
fungera, sväljer stoltheten och faktiskt skrotar projektet.

Vi vet att Ylva Johansson kommer att ha en rad argument som visar att
arbetsmarknaden går bra, att det är högkonjunktur och så vidare. Men det
hjälpes ju föga för de människor som jag talade om i den tidigare debatten,
alltså alla de personer som befinner sig i utanförskap och långt ifrån arbete
– eller som kanske aldrig haft ett jobb – och som för varje dag som går
hamnar allt längre ifrån ett arbete. Dessutom får de för varje dag som går

fler kompisar genom att allt fler personer hamnar i detta utanförskap. Alla är inte utrikesfödda, och alla är inte nyanlända, men en väldigt stor del är det.

Nu har vi överenskommelser mellan Alliansen och regeringen kring en del migrationsfrågor. Vi har givetvis tryckt på för en hel del skärpningar, och det tror jag är klokt. Jag tror att utbildningsplikt för nyanlända är klokt. Jag tror att den reform regeringen vill genomföra kan vara bra, men det är svårt att veta var den landar eftersom man uppenbarligen inte har fått svar från fackligt håll ännu.

När det gäller fackligt håll har ministern en väsentligt mycket närmare relation och tätare band genom facklig-politisk samverkan än vad vi moderater har. Det vi kan konstatera är att en rad LO-förbund har sagt att de inte vill vara med i den nya jobbreformen, och därför vidhåller vi fortsatt våra inträdesjobb som en möjlig ny, alternativ anställningsform – utifrån att det är så viktigt. Vi har dock inte med LO-förbunden i vår politiska ledning, så vi har inte den direktkontakten. Det kunde dock vara intressant att få höra någonting mer där.

I övrigt tycker jag mig nämligen inte se speciellt många konkreta förslag från vare sig arbetsmarknadsministern eller andra ministrar om hur och i så fall när man avser att genomföra tydliga åtgärder för att minska jobbklyftan mellan utrikes och inrikes födda och hur man ska förbättra och stärka integrationen. Det är ju nyckeln för att vi ska kunna dels ta ett bra ansvar gällande mottagande av flyktingar, dels säkerställa att folk får vara med och bidra till och bygga den svenska välfärden.

Anf. 10 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA
JOHANSSON (S):

Herr talman! Låt mig först komma med några klargöranden.

Sysselsättningsgapet mellan inrikes och utrikes födda minskar. Det har minskat stadigt under många års tid, och det fortsätter det att göra. Sysselsättningsgraden för alla grupper ökar, men den ökar snabbare för utrikes födda kvinnor och utrikes födda män än för inrikes födda. Gapet minskar alltså.

Antalet människor som lever i det Moderaterna brukar kalla ”utanförskap”, det vill säga de som är beroende av försäkringar eller bidrag för sin försörjning, är på en historiskt låg nivå. Det var länge sedan det var så få personer, helårsekvivalenter, som var beroende av någon annan försörjning än arbete. Den utvecklingen har alltså gått i helt rätt riktning.

Jag vill gärna säga att utmaningen när det gäller de många nyanlända på arbetsmarknaden knappast kan överskattas. Det är en mycket stor utmaning. Även om utvecklingen nu går åt rätt håll när det gäller sysselsättningsgraden finns det anledning att vara orolig och vidta fler åtgärder för att klara de utmaningar vi har framför oss och är mitt uppe i.

En av de viktiga utmaningarna handlar om väntetider. I dag har vi väntetider på i snitt uppemot 15 månader för att få sin ansökan behandlad, det vill säga få veta om man får ett uppehållstillstånd eller inte. Sedan har vi i genomsnitt sex månaders väntetid innan man blir placerad i en kommun, och vi har i genomsnitt fyra månaders väntetid innan man kan påbörja sfi eller skriva in sig hos Arbetsförmedlingen och få sin etableringsplan. Detta är farligt. Jag tror att det är jättefarligt att gå så lång tid i passivitet utan att

aktiva åtgärder vidtas. Det är en av de viktiga sakerna att komma till rätta med.

Andra saker man måste göra när man har så pass stora utmaningar på arbetsmarknaden är att vidta strukturreformer. Det har regeringen gjort, och vi utesluter inte att det kan behövas fler strukturreformer. En viktig sådan är att alla kommuner i dag måste ta emot nyanlända – så var det ju inte tidigare – och att vi fördelar utifrån de förutsättningar som finns på arbetsmarknaden och utifrån de nyanlända som kommunerna har tagit emot tidigare. Det är en mycket viktig strukturreform, vilket också internationella jämförelser visar.

Vi har gjort strukturförändringar i föräldraförsäkringen, som riskerade att bli en kvinnofälla. Vi har avskaffat vårdnadsbidraget och gjort förändringar i föräldraförsäkringen så att man får kortare tid hemma med de barn man har med sig när man kommer till Sverige, alltså redan födda barn, än man får med ett nyfött barn.

Vi gör förändringar av yrkesutbildningen – vi gör yrkespaket för de många som i ett första steg inte kommer att klara sig igenom en hel yrkesutbildning i gymnasieskolan. Vi gör också förändringar i etableringsreformen, som jag berättade i mitt interpellationssvar. Och jag tror att fler reformer kommer att behövas.

Vi har nyligen fått Arbetsförmedlingens rapport, som säger att ungdomsarbetslösheten har halverats och att man nu klarar 90-dagarsgarantin. Det är mycket välkommet. Ett viktigt skäl till att det har varit möjligt att uppnå den här framgången är att vi har valt att samarbeta med kommunerna. Vi kan också se att de ungdomar som varken arbetar eller studerar har blivit färre. Det är bra. Det finns ännu mer att göra på detta område, men där har vi visat framgång.

Nu står vi mitt uppe i utmaningen med de nyanlända. Också där kommer kommunerna att vara viktiga. Men jag tror att det är nästan omöjligt att klara uppgiften utan att samarbeta med arbetsmarknadens parter. Därför är jag så glad att parterna nu på ett mycket konstruktivt sätt och ovanligt snabbt har kommit fram till en principöverenskommelse och att man nu vill förhandla med regeringen. Jag ska i mitt nästa inlägg tala mer om den saken.

Anf. 11 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M):

Herr talman! Jag ska börja med det som är bra och även göra en liten historisk exposé och fortsätta att kolla lite bakåt, som inte bara Ylva Johansson utan en stor del av regeringens ministrar gärna gör när det gäller de tidigare två mandatperioderna, och möjligtvis hänvisa till mandatperioder dessförinnan. Det är givetvis skillnader. Det är högkonjunktur nu, det var finanskris då. Men jag delar ministrernas analys att Migrationsverkets långa handläggningstider är oroande, besvärande och en enorm utmaning.

Jag förstår också att det, givet den stora tillströmning som har varit, inte är helt enkelt för vare sig Migrationsverket eller regeringen, men det kräver att man agerar. Det var nämligen så, om vi ska fortsätta den historiska exposén, att när Alliansen tillträdde var handläggningstiderna också alldeles för långa. Ansökningarna var alldeles för omfattande och alldeles för byråkratiska, och då hade vi helt andra nivåer. Men sedan kom det en moderat migrationsminister, och handläggningstiderna mer än halverades utan att antalet ansökningar för den sakens skull minskade. Det handlar ju

Prot. 2017/18:43

5 december

Svar på
interpellationer

också om hur man agerar, så där hoppas jag att regeringen kommer att leverera mer. Sedan kan man även reglera vad man får göra under tiden och så vidare.

Det är en rad insatser som nu har gjorts och som ministern redogjorde för. Som ministern är väl medveten om var vi i förhandlingarna mellan regeringen och allianspartierna överens om vissa frågor, medan vi möjligtvis tyckte lite mindre bra om andra frågor än de som vi drev. Där hittade vi en kompromiss. Det är viktigt för oss även i opposition att, när det ges möjlighet, ta ansvar för det som är vårt lands bästa och för att säkerställa att integrationen stärks och utanförskapet minskar.

Det är bra att ungdomsarbetslösheten sjunker. Högkonjunkturen är ju en mycket viktig del i detta. I socialdemokratiska Aftonbladet i går var man relativt tydlig med att allt kanske inte är regeringens förtjänst.

Däremot tror jag att samarbetet med kommunerna är viktigt. Jag tror att varje regering ska ha ett bra samarbete med våra kommuner, för man kan göra väldigt mycket ute i landets kommuner.

Jag tycker också att det är bra om arbetsmarknadens parter kan komma överens, ta ansvar och visa att man vill komma framåt. Vi är jättegglada från Moderaternas sida, – och jag är helt övertygad om att mina alliansvänner är lika glada – om arbetsmarknadens parter tar tag i förslagen om de inträdesjobb som vi vill ha för att sänka trösklarna för den som står långt ifrån arbetsmarknaden. Där har arbetsgivarsidan och delar av arbetstagar-sidan visat en tydlig vilja. Det är dessvärre ett antal viktiga fackföreningar på LO-sidan som uppenbarligen inte är så intresserade – ett antal av de fackförbund där vi vet att väldigt många av de som brukar benämnas enkla jobben finns. Då går givetvis en stor del av poängen, även om man träffar en överenskommelse, om intet.

Anf. 12 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA
JOHANSSON (S):

Herr talman! Moderaterna har tagit ansvar i migrationsöverenskommelsen, ett väldigt viktigt samarbete som vi har haft också med övriga parter bakom migrationsöverenskommelsen.

Jag välkomnar Christian Holm Barenfelds konstruktiva attityd här i debatten, för precis som Christian Holm Barenfeld säger står vi inför väldigt stora utmaningar. Vi gör alla gott i att försöka samverka kring det som är bra för Sverige – jag tror att de politiska skillnaderna ändå kommer att framgå tydligt för väljarna – och tillsammans gör det som är nödvändigt för att klara av de stora utmaningar vi står inför.

En av dem handlar om fler vägar in på arbetsmarknaden. Där har parterna träffat en principöverenskommelse, och som jag sa är jag väldigt glad för den. Jag tycker att den har kommit långt, och de har jobbat snabbare än vad jag hade förväntat mig. De har på ett konstruktivt sätt mött varandras viktiga krav. Nu vill de förhandla med regeringen, och det är jag som är utsedd att vara den från regeringens sida som de ska förhandla med. Jag kommer att träffa arbetsmarknadens parter en första gång nu på fredag och dra igång detta arbete. Det kommer att vara ett omfattande arbete också inom Regeringskansliet.

Jag ska inte spekulera i vad vi till slut landar i. Men jag kan säga så mycket som att det absolut är min förhoppning och tro att vi kommer att kunna landa i något som blir acceptabelt för alla inblandade parter och att

de nya etableringsanställningarna därmed ska kunna bli verklighet. Jag tror att det kommer att vara en viktig pusselbit för att klara av de många nya vägar in på arbetsmarknaden som är nödvändiga för att klara de många nyanlända som söker jobb men också för att klara de stora kompetensbehov som finns i dag på arbetsmarknaden.

Prot. 2017/18:43
5 december

Svar på
interpellationer

Anf. 13 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M):

Herr talman! Jag tackar för inlägget. Som Ylva Johansson säger försöker jag att i den politik jag driver vara så konstruktiv som möjligt och, för att hänvisa till tidigare inlägg, givetvis också ha en ärlig avsikt med det hela. Det är därför vi uppskattar att vi i de frågor där vi hittar lösningar kan träffa överenskommelser där vi kan ta ansvar för att stärka incitamenten för att fler ska kunna komma i arbete, sänka trösklar på arbetsmarknaden och så vidare. Det är därför vi lägger fram en lång rad förslag, även vid sidan av dem som vi är överens om.

Vi tycker inte att det är bra att höja skatt på arbete, för det gör att det blir mindre attraktivt att arbeta. Skillnaden mellan att arbeta och inte arbeta, i kombination med bidragshöjningar, blir då mindre. När man höjer skatter på företagande är också risken mycket stor för att det påverkar arbetsmarknaden negativt, även om vi just nu har en högkonjunktur. Men, som sagt, högkonjunkturer varar inte för evigt.

Därför är vi tydliga med att vi vill ha sänkt skatt på arbete och sänkta trösklar på arbetsmarknaden. Därtill behövs de enkla jobben, jobb som man ofta kan få som sitt första jobb, jobb som har låga kvalifikationskrav men möjligtvis inte alltid är lätta att utföra. De kräver talang men har låga förkunskapskrav. Många sådana jobb finns till exempel i RUT-branschen. Där är jag glad att Alliansen lyckades få igenom vissa förstärkningar i migrationsöverenskommelsen, men vi vet att den i belopp har försvagats under mandatperioden. Vi föreslår en tredubbling. Vi föreslår inträdesjobb. Vi föreslår utbildningsplikt, vilket är en bra del som kommer med nu. Vi vill också ha ett bidragstak.

Allt detta är för att öka incitamenten för att jobben ska bli fler och ut-
anförskapet minska.

Tack för den här debatten!

Anf. 14 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA
JOHANSSON (S):

Herr talman! Bara en korrigerig: De skatteresurser som går till RUT-tjänster har ökat och fortsätter att öka. Efterfrågan är större och ökar hela tiden, så vi satsar alltmer skattepengar på att subventionera den typen av tjänster.

Herr talman! Jag vill tacka för en konstruktiv debatt. Jag är säker på ett Christian Holm Barenfeld och jag kommer att återkomma till den här debatten flera gånger, för de här utmaningarna kommer att kvarstå på arbetsmarknaden, även om vi lyckas med många av de saker som vi hoppas på att lyckas med. Jag hoppas också på ett konstruktivt samarbete om de många viktiga reformer som behöver göras på det här området.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 6 Svar på interpellationerna 2017/18:196, 197, 198, 204 och 220 om följderna av hamnkonflikten i Göteborg och rätten att vidta stridsåtgärder på arbetsmarknaden

Anf. 15 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S):

Herr talman! Lars Hjalmered har frågat statsrådet Mikael Damberg

- vilka effekter på näringslivets konkurrenskraft som enligt hans bedömning uppstår till följd av att en lösning av hamnproblemen ligger bortåt två år fram i tiden
- om han och regeringen har analyserat vilka effekter hamnproblemen får på näringslivets transportkostnader.

Lars Hjalmered har vidare frågat mig

- om jag är beredd att på något sätt ändra eller snabba på hanteringen av utredningen för att en lösning av hamnproblemen ska kunna vara på plats tidigare än om bortåt två år
- hur många jobb som enligt min bedömning riskerar att försvinna till följd av en långt utdragen konflikt i Göteborgs hamn.

Lars Hjalmered har också frågat statsrådet Tomas Eneroth

- vilka konsekvenser han och regeringen bedömer att förlorade transoceaniska direktanlöp får för svensk infrastruktur och svenskt näringsliv
- vilka åtgärder han avser att vidta givet hamnproblemen för att Sverige även fortsatt ska kunna ha fungerande logistikflöden med transoceaniska direktanlöp av fartyg till Göteborg och Sverige.

Lars Hjalmered har också frågat statsrådet Karolina Skog

- vilka miljöeffekter hon bedömer uppstår som en effekt av att gods flyttas från järnväg och fartyg till lastbil givet hamnproblemen i Göteborg
- vilka åtgärder hon vidtar för att minimera dessa miljöeffekter.

Jessika Roswall har slutligen frågat mig

- vad skälet är till att tiden för utredningen gällande hamnkonflikten ska sträcka sig till maj 2018.

De interpellationer som är ställda till statsråden Mikael Damberg, Tomas Eneroth och Karolina Skog har överlämnats till mig.

Regeringen värnar den svenska arbetsmarknadsmodellen och den grundlagsskyddade strejkrätten. Modellen bidrar till en arbetsmarknad i samhällsekonomisk balans och arbetsfred som gynnar såväl arbetsgivare som arbetstagare. Det är en modell med en förmåga till snabb omställning och anpassning. Den bidrar till att Sverige kan bibehålla både hög sysselsättning och hög produktivitet. Totalt sett har den svenska arbetsmarknaden mycket få förlorade arbetsdagar på grund av konflikter jämfört med andra länder. Men den långvariga konflikten i Göteborgs hamn är ett exempel på en situation där den svenska modellen inte fungerar tillfredsställande.

Jag vill betona att ingen annan än parterna kan lösa situationen i Göteborgs hamn. Det vilar ett mycket stort ansvar på parterna att komma överens om en lösning, även om ingen av parterna har vidtagit någon stridsåtgärd i hamnen sedan juni i år. Staten kan enligt gällande bestämmelser vara behjälplig med medling genom Medlingsinstitutet. Staten har vidare ett ansvar för att säkerställa ett ändamålsenligt regelverk med långsiktigt hållbara och tydliga spelregler som möjliggör för parterna att fortsatt ta ansvar för att reglera villkoren på svensk arbetsmarknad.

Situationen i Göteborgs hamn är allvarlig. Det är ett problem som inte enbart är isolerat till Västsverige och Göteborg. Även andra regioner i Sverige påverkas. Göteborgs hamn är ett transportnav för en stor del av Sveriges logistik och handel, och det är av avgörande betydelse att hamnens del i transportkedjan kan fungera på ett effektivt sätt. Osäkerheten kring situationen i containerterminalen påverkar inte bara hamnens kunder och de företag som transporterar varor till och från hamnen. Den riskerar också att hota Sveriges konkurrenskraft och svenska jobb.

Regeringen beslutade den 22 juni 2017 att tillsätta en utredning om en översyn av rätten att vidta stridsåtgärder på arbetsmarknaden. Uppdraget ska redovisas senast den 31 maj 2018. Utredaren ska bland annat analysera och ta ställning till om det är möjligt och lämpligt att begränsa rätten att vidta stridsåtgärder i andra syften än att reglera villkor i ett kollektivavtal. Utredarens uppdrag är också att se över om det behövs förändringar av fredspliktsreglerna i situationer när en arbetsgivare, som är bunden av ett kollektivavtal i förhållande till en arbetstagarorganisation, utsätts för stridsåtgärder av en annan arbetstagarorganisation.

Om utredaren kommer fram till att författningsändringar är nödvändiga ska utredaren även lämna förslag på de författningsändringar eller andra åtgärder som behövs. Rätten att vidta stridsåtgärder utgör en viktig och grundläggande del i den svenska arbetsmarknadsmodellen. Redan i dag finns begränsningar i stridsåtgärdsrätten. Om man ska införa ytterligare begränsningar i den grundlagsskyddade rätten att vidta stridsåtgärder krävs mycket noggranna överväganden och ett gediget förarbete.

Tiden som utredningen har fått till sitt förfogande är en avvägning mellan intresset av skyndsamhet och intresset av att utredningen ska lämna tillräckligt väl genomarbetade överväganden och förslag som är möjliga för regeringen att gå vidare med.

Anf. 16 LARS HJÄLMERED (M):

Herr talman! Göteborgs hamn är Sveriges i särklass största hamn. Den är lokal, men den har en nationell betydelse. En stor del av den svenska importen och exporten passerar genom Göteborg. Både för svenska företag och ytterst för svensk ekonomi är det helt avgörande att Göteborgs hamn fungerar på ett tillförlitligt sätt.

Containerhamnen i Göteborg har brottats med konflikter och konflikt-hot under flera års tid, och effekterna är mycket stora. Många företag, som SKF, Akzo Nobel, Volvo, Lindex, Löfbergs Lila, Stora Enso och andra, har vittnat om de problem de har med försenade leveranser och om behov av att hitta alternativa transportvägar när de ska importera och exportera varor. Gods har i och med detta kommit att flytta från järnväg och fartyg till långa lastbilstransporter, helt i onödan.

En konkurrensfördel för hamnen och för Sverige har länge varit det man kallar för direktanlop, alltså att stora fartyg går direkt från Göteborg, med få stopp på vägen, till viktiga hamnar och destinationer i Nordamerika och Fjärran Östern. Det har gett företag i Sverige kostnadseffektiva, snabba och miljömässigt effektiva transporter utan onödig omlastning.

Herr talman! Flera rederier har, som en effekt av hamnproblemen, gett besked om att man slutar köra denna typ av fartyg till Göteborg. Efter att två stora rederier gjorde så, kom så sent som i förra veckan ytterligare ett besked, nämligen att företaget ACL, Atlantic Container Line, i januari nästa år ska sluta köra den viktiga direktlinjen mellan Göteborg och amerikanska östkusten. Man ska komma ihåg att ungefär 10 procent av den svenska varuexporten går till USA. ACL har kört denna trafik i 50 års tid, och jag blir uppriktigt sagt bedrövad av detta. Det här beskedet är riktigt dåligt för Sverige.

Kärnan i hamnproblemen gäller kollektivavtal och konflikträtt. Sveriges Hamnar och Transportarbetareförbundet har ett gällande kollektivavtal, där man är överens om löner och andra villkor. Stridsåtgärder ska man kunna vidta, men en viktig princip är också att fredsplikt ska gälla när man har tagit i hand.

Nu finns en annan organisation som har vidtagit stridsåtgärder och hotat med konfliktåtgärder. Deras agerande får effekter för näringslivet och utmanar också principer på den svenska arbetsmarknaden.

Regeringen har tillsatt en utredning som svar på detta, som ska titta på när man får vidta konfliktåtgärder och ett antal andra saker. Men jag tycker dock att regeringens hantering i denna del är något senfärdig.

Utredningen ska inte vara klar förrän i maj 2018. Då vidtar beredning, och det gör att en möjlig lösning ligger bortåt två år framåt i tiden. Under tiden drabbas svenska företag och ytterst svensk ekonomi.

Det finns en rad experter på svensk arbetsmarknad som säger att det är möjligt att få fram förslag inom loppet av några månader om regeringen väljer att ge ett nytt uppdrag till utredaren, forcera arbetet och under våren återkomma till riksdagen. Det förutsätter dock att den politiska viljan finns.

Herr talman! Moderaterna har viljan att lösa hamnproblemen. Vi sträcker nu ut en hand till regeringen. Vi är beredda att sitta ned tillsammans med regeringen och snarast lösa hamnproblemen. Därför vill jag fråga Ylva Johansson: Är du beredd att gemensamt och över blockgränsen lösa detta viktiga samhällsproblem och senast under våren återkomma till riksdagen med ett konkret lagförslag?

Anf. 17 JESSIKA ROSWALL (M):

Herr talman! Tack för svaret, ministern, även om det är ett svar som vi har hört väldigt många gånger tidigare! De första styckena i svaret tycker jag att jag har läst ett antal gånger redan, och det är lite beklagligt att arbetsmarknadsministern inte tar frågan på större allvar än att hon kopierar tidigare svar.

Containerhamnen i Göteborg har länge brottats med konflikt och hot om konflikt. Kärnan i hamnkonflikten gäller kollektivavtal och konflikträtt. Sveriges Hamnar och Transportarbetareförbundet har, som Lars Hjälmered sa, ett gällande kollektivavtal.

Vi har tydligt kunnat se vilka effekter detta har fått. Så sent som häromdagen fick vi besked om att man tappar en frakmlinje mellan Göteborg och USA, där ett av skälen sägs vara den pågående konflikten och hoten om konflikt. Det finns också mängder av uppgifter om nedgång i produktivitet och vilka konsekvenser detta får för företag runt om i hela Sverige: Det kommer vi säkert att återkomma till i den här debatten.

I min interpellation frågade jag ministern vad som är skälet till att tiden för utredningen om hamnkonflikten ska sträcka sig ända till maj 2018. Svaret från arbetsmarknadsministern är att regeringen värnar den svenska modellen och den grundlagsskyddade strejkrätten. Det är jag tämligen övertygad om att alla vi här inne gör. Stridsåtgärder är en del av arbetsrätten, men en annan viktig del är fredsplikten, som gäller när ett avtal är tecknat.

Trots gällande kollektivavtal ser vi att en annan facklig organisation har vidtagit stridsåtgärder. Arbetsmarknadsministern tillstår i sitt svar att det här är ett exempel på när den svenska modellen inte fungerar tillfredsställande. Jag håller verkligen med henne.

Jag vet att den svenska modellen har tjänat och tjänar oss väl. Vi har i hög grad varit förskonade från konflikter. Men den aktuella konflikten i Göteborgs hamn visar att modellen innehåller brister. Medlingsinstitutet, som är exempel på ett av de redskap som står till buds, har försökt att medla i flera månader men lyckades inte utan begärde självt sitt entledigande.

Konflikten i Göteborg utmanar de principer som finns om hur avtal på den svenska arbetsmarknaden förhandlas fram och vårdas. Parterna ska ta ansvar, svarar ministern. Jo, men när den ena parten inte gör det, ska regeringen inte ta *sitt* ansvar då? Min uppfattning är att regeringen borde ha gjort det långt tidigare och innan utredningen ens var på plats, och jag förstår inte varför det tar så lång tid.

Det som ska utredas är inte en omvälvande förändring av strejkrätten eller fredsplikten, utan det är ett ganska enkelt direktiv. Jag förundras över att det tar sådan tid. Det har från många olika håll framförts kritik mot att utredningen tar så lång tid. Det finns andra ärenden på regeringens bord där man inte har tillsatt någon utredning, utan det har kanske räckt med till exempel en departementsskrivelse som på sedvanligt sätt sedan remissbehandlas, behandlas av Lagrådet och därefter sänds till riksdagen.

Ministern verkar lika övertygad som vi andra här i dag om att situationen i Göteborgs hamn är allvarlig, inte bara för Göteborg utan för hela Sverige. Det finns all anledning att skynda på arbetet. Det är korrekt att det för närvarande inte pågår någon konflikt i Göteborgs hamn, men hotet finns kvar och är kännbart för hela näringslivet. Det här får som sagt konsekvenser för hela Sverige. Vi har inte råd att avvakta.

Min fråga till arbetsmarknadsministern är därför om hon överväger någon snabbare lösning på situationen.

Anf. 18 HANS ROTHENBERG (M):

Herr talman! Tack, ministern, för svaret!

Det vi ser nu är något som på många sätt är tragiskt. Oavsett om man sitter på den högra eller den vänstra sidan är det som vi nu åser i Göteborgs hamn ett misslyckande, och det är ett misslyckande som har pågått i fyra fem decennier. Det här är egentligen inte en arbetsmarknadskonflikt som

handlar om löner eller arbetsvillkor, utan en konflikt mellan två fackliga organisationer som sinsemellan inte kan hålla sams.

Konflikten har inneburit att två tredjedelar av containergodsflödet i Göteborgs hamn har försvunnit på ett drygt halvår. Av alla varor som går till och från Sverige går 90 procent på vatten, och 60 procent av dem går via Göteborgs hamn. Detta påverkar svensk ekonomi kraftfullt, herr talman. Det hela är tragiskt för alla de företag som nu får betala mycket mer för att hantera konsekvenserna av en facklig strid.

Precis som mina kollegor tidigare har berättat meddelade häromdagen det stora rederiet ACL att det nu lämnar Göteborgs hamn. En lång tradition bryts. Men det är inte för traditionens skull som vi debatterar här, utan på grund av det absurda faktum att det handlar om en arbetsmarknadskonflikt mellan två fackliga organisationer där den som står på den ena sidan egentligen inte har något otalt med parten på den andra sidan. Deras bråk orsakar konsekvenser som kostar miljardtals kronor för svenska och utländska företag.

Transportföretaget SCT Transport meddelade tidigare i år att det skulle lägga ned sin järnvägsterminal i Jönköping. Det lönar sig inte längre att frakta containrar med tåg, eftersom import- och exportflöden flyttas till andra hamnar. Dessutom har två tåglinjer till containerhamnen lagts ned som ett resultat av att företaget har behövt ställa in åtta tåg i veckan. Det här handlar inte om Göteborg utan Jönköping, mitt i Götaland.

Västsvenska Industri- och Handelskammaren pekar på att varor som måste lastas om innebär merkostnader på mellan 10 000 och 20 000 kronor per container. Nu börjar vi, herr talman, statsrådet och alla andra, förstå vidden och konsekvenserna av att dessa två fackliga organisationer inte kan komma överens.

Hamnfyran har drivit sin linje under många år. Man har drivit den på ett sätt som är väldigt oortodoxt ur den svenska modellens perspektiv. För att vara en facklig organisation har det hela drivits väldigt oortodoxt. Det finns i dag varuägare som inte vågar uttala sig i frågan, då de är rädda att godset ska bli förstört i containrarna på natten.

Jag vill fråga statsrådet: Är det inte dags att börja betrakta Hamnfyran som något annat än enbart en facklig organisation?

Med tanke på att det händer saker och ting varje vecka som konsekvens av konflikten som har varit – det blir allt svårare, dyrare och krångligare – vill jag också fråga om det inte finns anledning att ge ett tilläggsdirektiv till utredaren så att vi kan få fram ett underlag till en ny lag som verkligen biter när någon missbrukar den svenska modellen.

Anf. 19 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M):

Herr talman! Mycket har sagts i frågan, och det handlar om en konflikt som verkligen lamslår och riskerar svensk tillväxt och ekonomi och där företaget, arbetsgivaren, har tagit allt det ansvar som vi lagstiftningsmässigt och rimligen kan kräva. Det handlar om en konflikt mellan två rivaliserande fackförbund – det ena med en hyggligt revolutionär och oortodox arbetsmetod.

Strejken har inte handlat om att stärka hamnarbetarnas löner. Det framgår sällan i medierna att genomsnittslönen för arbetarna i Göteborgs hamn är 49 527 kronor per månad, enligt den senaste siffran jag såg. Det här är

löner som de flesta människor i landet bara kan drömma om. I stället handlar det om ett internfackligt maktspel som får tydliga konsekvenser för svenska jobb och företag liksom för svensk ekonomi och tillväxt.

Jag bor inte i Göteborg utan är värmlänning och bor i Värmland. Vi ser tydliga konsekvenser även för det värmländska näringslivet. Ett antal företag har redogjort för ökad problematik med att få och kunna skicka iväg gods och andra varor i tid. Detta medför omlastningar och ökade kostnader. Ett enskilt företag kan drabbas av kostnader i mångmiljonklassen, bara för att vuxna människor inom fackförbunden i Göteborgs hamn inte kan komma överens. Om man tar del av Medlingsinstitutets medlingsförsök ser man att en del på vissa håll uppenbarligen inte heller har något intresse av att komma överens.

Frågan är vad regeringen gör. I ett läge med låsningar som dessa måste politiken någonstans komma in. Det finns en gammal sång som talar om att staten och kapitalet sitter i samma båt. Man kan säga att regeringen och LO i många lägen sitter i samma båt. Därmed borde man kunna slå sig ihop och komma framåt för att leverera en hållbar politik som tar bort risken att gods som ska till Göteborg i stället flyttas till en annan hamn ute i Europa. Man måste se till att företag i såväl Värmland som övriga Sverige inte drabbas genom att de inte får sina varor på grund av pågående konflikt. Man måste säkerställa att transporterna på vattenvägarna kan komma fram.

Detta leder som sagt till en ekonomisk förlust för landet, och det påverkar våra jobb och företag. Men det är också en miljömässig katastrof i många fall i och med omlastningar, ett ökat tryck av lastbilar på vägarna och ett stort ökat tryck på järnvägen, som redan nu ofta är överbelastad.

Vad gör regeringen och ministern konkret för att konflikten ska lösas? Regeringen har makt att kunna göra något, och det finns en opposition i Sveriges riksdag som är mer än villig att vara konstruktiv och pådrivande och ta ansvar för att säkerställa tryggheten för de svenska jobben och företagen och den svenska tillväxten och välfärden. Vilka svar har ministern på detta?

Anf. 20 JESPER SKALBERG KARLSSON (M):

Herr talman! Det är välkommet att Lars Hjalmered har ställt en rad interpellationer till olika statsråd om hamnproblemen i Göteborg. Frågan är större än en enskild ministers ansvarsområde, och den är viktig för hela Sveriges konkurrenskraft.

Socialdemokrater, moderater och centerpartister har alla under en ganska lång tid varit överens om att det finns en stor utvecklingspotential i Göteborgs hamn. Man har till och med talat om farledsfördjupning för att tillåta ännu större internationella fartyg. Nu riskerar regeringens handfallenhet att slå det i spillror.

Herr talman! Jag är här för att jag vill belysa ett perspektiv på något som inte ligger på arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johanssons bord, nämligen miljöfrågan. Sverige och världen i stort är beroende av en effektiv och klimatvänlig sjöfart. Om man tar i beaktande att nära 90 procent av världens alla varor har transporterats över vatten inser man att sjöfarten har en viktig roll i världsekonomin och i de globala värdekedjorna. Ett utsläpp på 1 procent mindre från varje fartyg skulle vara betydande, eftersom antalet fartyg är så överväldigande stort.

Det är därför tur att sjöfarten är ett så snålt transportslag. Dessutom är sjöfarten överlägset bäst och mest energieffektiv när det gäller att frakta stora volymer av gods. Det är inte konstigt att Miljömålsberedningen nämner överflyttning av gods från väg till järnväg och sjöfart som en central förutsättning för att Sverige ska nå de klimatmål som satts till 2045.

Herr talman! Detta omöjliggörs i stor skala när Göteborgs hamn nu är i fritt fall. Mer än en fjärdedel av volymerna är borta enligt hamnens egen kvartalsrapport, och mycket av godset har flyttat till lastbil. Trovärdighetsproblemet för Göteborgs hamn blir en miljöfråga för hela Sverige. Det är inte konstigt att det blir så. Godset måste fram. Företagen tvingas ta andra vägar än den genom Göteborgs hamn. Annars gapar det tomt på hyllorna när vanliga människor, vanliga familjer, ska handla det som de behöver.

Herr talman! Varje dag ökar utsläppen av koldioxid till följd av konflikten med ungefär 124 ton. Det går att jämföra med att omkring 500 bus-sar ska köra mellan Stockholm och Göteborg varje dag, enligt Naturvårdsverkets egna siffror. Det är ungefär en sjudubbling av de utsläpp som sker när det inte är en sådan konflikt.

Tittar vi på ett intressant datum, den 31 maj nästa år, är det lite över 175 dagar dit. Räknar vi 124 ton per dag är det omkring 22 000 ton bara tills utredningen är klar i utsläpp som vi hade kunnat slippa. Är det verkligen rimligt, Ylva Johansson?

Anf. 21 BORIANA ÅBERG (M):

Herr talman! Man kan konstatera att regeringen har rationaliserat hanteringen av de fyra interpellationer som Lars Hjälmered har ställt. Den kunde i stället ha rationaliserat bort den utredning som ska presenteras i maj 2018 och i stället kommit med ett skarpt förslag till lagstiftning. Handen har sträckts ut från Moderaternas sida. Den borde tas emot av alla som bryr sig om svensk industri och svensk sjöfart.

Regeringen brukar säga att sjöfarten är jätte viktig både som näring och transportslag. Den har gjort vissa ändringar tillsammans med Alliansen, till exempel införandet av tonnageskatten och presentationen av maritima strategin, som arbetades fram under allianstiden. Det är helt fel att dessa goda intentioner att stärka sjöfarten stjälps av bristen på annan lagstiftning.

Mycket är redan sagt om hur Hamnfyrans använder maffiametoder. Under decennier har man använt hot om strejk och blockad för att få igenom sina villkor. I stället borde man tänka på hur skadligt det är för svensk export och hur irreversibla dessa processer är. När kunderna lämnar Göteborgs hamn kommer de inte att återvända.

Nu när ACL lägger ned sin direktlinje till USA kommer linjen i stället att gå via Antwerpen. Vem kan garantera att godset kommer att ta sjövägen från Antwerpen till Sverige? Kan Ylva Johansson garantera det? Vad är det som säger att det extra moment som kostar pengar, till exempel avlastning och pålastning, inte kommer att rationaliseras bort och att man i stället bara lastar på lastbilar och tar in godset via Tyskland och Danmark över Öresundsbron till Sverige? Vad kommer det att kosta i miljöförstörelse?

Det är så många aspekter i frågan att den inte bara borde reduceras till en arbetsmarknadskonflikt. Jag hade önskat att alla ministrar som var berörda av Lars Hjälmereds interpellationer hade varit här i kammaren och svarat på dessa frågor utifrån sina respektive arbetsområden. Precis

som alla andra undrar jag om arbetsmarknadsminister Ylva Johansson är beredd att agera snabbt och inte vänta till efter valet.

Prot. 2017/18:43
5 december

Svar på
interpellationer

Anf. 22 CECILIA MAGNUSSON (M):

Herr talman! Det här är en så pass viktig fråga att den borde koncentreras till statsministern, för det gäller hela landet. Jag som göteborgare ser konflikten utvecklas varje dag. Det är viktigt för Göteborg och Göteborgs utveckling som hjärta, hjärna och drivkraft i Västsverige och i hela Sverige att Göteborgs hamn får vara kvar och utvecklas till det som den kan bli. Men det är inte bara, som många kollegor har sagt, en fråga för Göteborg. Det finns också ett regionalt perspektiv.

Minst 20 000 människor är beroende för sin utkomst av verksamheter i Göteborgs hamn när det gäller hamnen direkt eller logistikarbetet runt omkring. Det gäller inte minst Landvetter flygplats. Man har ett upparbetat samarbete mellan hamnen och Landvetter flygplats som kan komplettera varandra för godsslagen, för näringslivet och för att utveckla välfärden i landet.

Därför är det oerhört viktigt att konflikten löses. Ministern säger i sitt svar: ”Staten har vidare ett ansvar för att säkerställa ett ändamålsenligt regelverk med långsiktigt hållbara och tydliga spelregler som möjliggör för parterna att fortsätta ta ansvar för att reglera villkoren på svensk arbetsmarknad.” Ja, precis. Det är därför som det är så viktigt för att få ett ändamålsenligt regelverk att regeringen nu tar fram de förslag som krävs.

Vi riskerar att kasta ut barnet med badvattnet med den här väntan. Vi vet att det finns goda förslag. Ta fram dem och låt oss testa dem! Låt det inte bli draget i långbänk! Flera kollegor har berättat om hur viktig Göteborgs hamn är för miljön och hur viktigt det är att vi får klimatsmarta sätt för godset att färdas på.

Klimatarbetet i Göteborgs hamn är i världsklass. När ett fartyg kommer in i hamnen finns det en sniffer som kollar om det uppfyller de krav på utsläpp som gäller för att komma in i Göteborgs hamn. Om det inte gör det ropar hamnkaptenen upp fartyget och säger: Hallå! Slå på så att du blir mer miljövänlig! Varje fartyg har möjlighet att med elanslutning tömma svartvatten med mera – något som inte finns i många hamnar i världen, herr talman.

Det är därför oerhört viktigt att Göteborgs hamn fortsatt får ta emot både stora och små fartyg. Men vad som händer nu är att man sprider ut båtarna i Sverige, feederbåtar och andra, som inte alls har perspektiv som är bra ur miljösynpunkt.

Detta är oerhört viktigt för hela Sverige, inte minst för jobben. Därför måste jag fråga arbetsmarknadsministern: Hur många jobb ska förloras innan regeringen håller tillbaka sina fackliga intressen och låter bli att sätta dem framför hela landet Sveriges intresse?

Anf. 23 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S):

Herr talman! Det förekommer uppenbarligen en del retoriska övertoner i debatten. Jag väljer dock att inte replikera på dem, för de frågor som Lars Hjalmered och Jessika Roswall har ställt till mig är seriösa och viktiga frågor, och jag är säker på att de båda har en vilja att lösa dessa på ett konstruktivt sätt.

Situationen i hamnen är oerhört allvarlig. Det är ingen pågående konflikt; det har det inte varit det senaste halvåret. Men oron kvarstår. Det gör att man inte har kunnat ta tillbaka det man har förlorat, och man fick dessutom just ett ytterligare negativt besked. Konsekvenserna är långtgående för hamnen, självklart, för Göteborg och för Västsverige men också för en lång rad storföretag och därmed också en lång rad småföretag som är beroende av de större företagen. Det blir alltså väldigt allvarliga konsekvenser av detta.

Jag träffar förstås företrädare för hamnen. Det har jag gjort flera gånger, senast för kanske två veckor sedan. Jag träffar företrädare för framför allt storföretagen, som har kommit och redogjort för situationen. Jag träffar förstås företrädare för Västsvenska handelskammaren och för Göteborgs kommun. Vi har också haft tillfälle att tillsammans träffa utredaren som nu utreder de lagändringar som förmodligen är nödvändiga för att komma till rätta med lite av det moment 22 som den nuvarande lagstiftningen ger utrymme för i situationen med konflikter trots ett gällande kollektivavtal när arbetsgivaren är bunden av detta.

Jag har inget som helst intresse av att dra detta i långbänk. Tvärtom vill jag att det ska gå så fort som möjligt att lösa frågan. Vi bör verkligen fundera på hur vi på allra snabbaste sätt kan få frågan till en lösning och även få fram den lagstiftning som jag tror kommer att vara nödvändig. Vi måste få ordning på detta i en lagstiftning som parterna rimligen kan begära att riksdag och regering tillhandahåller för att de ska kunna göra sitt jobb på ett bra sätt.

För att väga in detta och få en utredning som kan jobba snabbt har vi säkerställt att man jobbar mycket nära parterna, som förstås har viktig input i detta. Detta har vi säkerställt genom en särskild konstruktion där dessa synpunkter finns med. Sedan är det alltid en avvägning: Hur lång tid kommer att behövas för att lägga fram ett tillräckligt väl underbyggt förslag?

Den typ av lagstiftning som förmodligen kommer i fråga kommer att påverka eller beröra EU-rätten. Den kommer att påverka, beröra eller vara i närheten av den europeiska sociala stadgan. Den kommer förmodligen att behöva förhålla sig till ILO-konvention 87 och ILO-konvention 98.

Jag är säker på att det går att hantera detta. Men jag tror också att Lagrådet en dag kommer att ta ställning till huruvida man har ett tillräckligt väl utrett förhållande till de internationella konventioner som Sverige är bundet av när man lägger fram lagstiftningsförslag som ligger i närheten av detta. Det är naturligtvis en fråga som man måste väga in. Om man lägger fram ett lagförslag alltför snabbt och som inte är tillräckligt väl utrett är risken att man får bakslag i Lagrådet och måste börja om från början, och det är ingen av oss betjänt av.

Exakt var ligger den avvägningen? Det är ingen som säkert vet. Vi tror att vi har gjort en rimlig avvägning av tiden för utredningen, men om det skulle vara möjligt att komma fram ännu snabbare är det förstås ingenting som jag skulle ha någonting emot.

Jag fick en inbjudan via en debattartikel om att Moderaterna vill samarbeta och hitta en lösning så snart som möjligt i frågan. Jag har därför bjudit in Moderaterna till ett möte i nästa vecka. Inbjudan gick ut i fredags. Jag hoppas att vi gemensamt kan sätta oss och tillsammans med utredaren gå igenom förutsättningarna och diskutera hur frågan kan tas vidare.

Anf. 24 LARS HJÄLMERED (M):

Herr talman! Göteborgs hamn är Sveriges i särklass största hamn. Den är helt avgörande för det svenska näringslivet. Det ser man som göteborgare och när man besöker Göteborg och ser fartygen som åker in och ut och staplarna av containrar. Hamnen är verkligen pulsen i den svenska ekonomin och för import och export.

Sverige är handelsberoende; ungefär hälften av vår ekonomi är kopplad till att Sverige handlar med andra länder. Denna typ av logistiska flöden är avgörande för att det ska funka för företag och ytterst för att det ska funka på ett bra sätt för många företag runt om i landet, vanligen långt bort från Göteborg. Göteborgs hamn är verkligen hela Sveriges hamn med de järnvägspendlare och andra transporttyper som finns.

Vi har nu konflikter och hot om konflikter som har varit alldeles förödande. Detta har fått effekter för ett antal rederier som har fattat beslut om att lägga ned de viktiga direktlinjerna. Nu senast gällde det ACL, vilket ärligt talat är bedrövligt.

Det finns också effekter som kan komma på sikt, till exempel när industriföretag funderar på var man lägger produktionen av en bilmodell eller en annan produktionsenhet. Vi har stora svenska fina industriföretag som inte bara har viktig produktion i Sverige utan även produktion i andra länder. När man sitter med olika typer av investeringsbeslut och produktionsplanering tittar man rimligen på sådana saker som transportkostnader och om man kan lita på transportsystemet.

Därför menar jag att det är viktigt att vi som politiska beslutsfattare tar frågan på allvar, och därför är jag tacksam att vi kan föra denna viktiga diskussion med ministern om hur man på ett konstruktivt sätt kan hantera frågan.

Bortom det dagsaktuella med en högkonjunktur men även en del samhällsproblem med integration, trygghet och annat skulle jag vilja säga att vi långsiktigt har en viktig fråga, som handlar om svensk konkurrenskraft. Det är inte nytt att man handlar med andra länder, men det nya är att konkurrensen alltmer hårdnar. Indier, kineser och andra är lika kreativa, innovativa och tuffa som svenskar. Vi kan inte ta någonting för givet med de stora svenska företagen. Då måste vi komma ned till kärnan i konkurrenskraften, som handlar om kompetensförsörjning, skattevillkor och även en sådan sak som det vi talar om i dag, det vill säga pålitliga och hållbara transporter och rimliga kostnader där det kan tuffa på och rulla på ett rimligt och bra sätt.

Detta leder oss in till konfliktens kärna i hamnproblemen om kollektivavtalen och konfliktträtten. Detta måste utredas, och jag menar att det måste utredas på ett skyndsamt sätt utifrån en stark politisk vilja att kunna lösa detta. Jag betvivlar inte ministerns uppsåt, och jag hoppas att ministern inte heller betvivlar vårt uppsåt. När vi har gått ut i en större debattartikel i Dagens industri handlar det om ett genuint uppsåt från Moderaterna att sträcka ut en hand och kunna vara med och bidra till att lösa detta viktiga samhällsproblem. Jag menar att företag i Sverige, stora som små, ska kunna lita på att Göteborgs hamn fungerar.

Jag hoppas att det finns en bred vilja att sitta ned på riktigt och resonera om detta och se om vi kan hitta en lösning. Jag skulle gärna se att man fick ett lagförslag under våren; det måste vara ambitionen i detta. Innan det är

dags för nästa års val bör riksdagen ha möjlighet att fatta beslut så att vi kan lösa detta.

Herr talman! Om vi lyckas med detta politiskt kommer sedan nästa stora utmaning: att ta oss an företagen MSV, Maersk och ACL och på olika sätt från fack och arbetsgivare men också politiskt se hur vi kan återvinna förtroendet för de viktiga direktanlöpen så att vi stärker konkurrenskraften också efter denna typ av hamnproblem. Det slutar inte med detta.

Anf. 25 JESSIKA ROSWALL (M):

Herr talman! Tack, arbetsmarknadsministern, för ett seriöst svar! Jag delar helt uppfattningen att detta är en seriös fråga, och många seriösa frågor, som kräver en allvarlig diskussion och debatt.

Jag är definitivt en tillskyndare av ordentliga utredningar som också tar hänsyn till olika internationella konventioner och EU-rätten. Jag inser att det krävs en hel del avvägningar, men det sker också hela tiden, och i det här fallet har jag lite svårt att förstå varför det tar sådan tid. Det tog tid redan innan utredningen tillsattes – vi moderater hade krävt i flera månader att regeringen skulle agera.

Nyligen var Medlingsinstitutet i arbetsmarknadsutskottet för att bland annat redogöra för sitt arbete i den här konflikten. Jag har också läst deras rapport. Det är faktiskt ingen rolig läsning. Det är uppenbart att strejkrätten här missbrukas. Medlingsinstitutet skriver själva att de får ägna mycket tid åt att bara utreda vad det är som Hamnarbetarförbundet faktiskt kräver. Så kan vi inte ha det; vi behöver få ett stopp på det.

Flera gånger återkommer vi i den här debatten – eller i alla fall några gånger i svaret från arbetsmarknadsministern – till att strejkrätten är grundlagsskyddad. Man hänvisar till EU-rätten. Ja, så är det, men redan i dag finns det inskränkningar, och uppdraget som är utfärdat nu innebär inte några stora inskränkningar – det var det jag försökte säga i mitt första inlägg – utan att försöka hitta lösningar. Jag tycker att det är viktigt att hitta snabba lösningar på något som uppenbarligen inte fungerar.

Lars Hjälmered sa här i sitt andra inlägg att den misstro som finns mot Göteborgs hamn är allvarlig och att ryktet om att det är en konflikthamn måste motbevisas.

Det är dessutom tydligt, enligt Medlingsinstitutets rapport, att de hot om lagstiftning som har framförts inte på något vis påverkar Hamnarbetarförbundet. Därför tycker jag att vi skyndsamt måste få fram ett förslag.

Jag tycker att det är bra att ministern också inser att den här oron som finns om hot kvarstår. Det tyder ännu mer på att det är bråttom att vi får fram en lösning.

Anf. 26 HANS ROTHENBERG (M):

Herr talman! I går samlades en stor del av svensk sjöfart på Donsö. Denna lilla ö i Göteborgs skärgård samlar åtta rederier, familjeföretag, och i går var arbetsmarknadens parter med. Man firade att sex nytillverkade fartyg nu flaggas in till den svenska handelsflottan. Samtidigt ser vi att ACL lämnar Göteborgs hamn och därmed också låter bli att flagga in sina nybyggda fartyg. När det pågår en god utveckling på ena sidan pågår alltså en dålig utveckling på den andra sidan. Det här är oroande.

Jag blir lite förvånad över att ministern verkar vara mer road över formalia än över verkligheten. Det är lugnt nu under utredningstiden. Ja,

det är inte konstigt. De som bråkar vill ha det lugnt under utredningstiden så att det inte ska bli en alltför skarp lag som kan rycka undan fötterna för vissa parter och dessa parters agerande.

Det handlar om störande av väsentliga samhällsfunktioner. Jag vill inte säga att det här är samhällsfarligt, men det är störande av väsentliga samhällsfunktioner när Sveriges största hamn inte fungerar. Det är sabotage. Det är inte en arbetsmarknadskonflikt. Jag vill hävda att om man värnar om den svenska modellen bör man rycka undan förutsättningarna för att någon part ska kunna missbruka densamma. Det här är vad frågan handlar om.

Ministern säger att det är retoriska övertoner i frågorna, och då vill jag be att få upprepa mina frågor – utan retoriska övertoner. Är ministern redo att ge tilläggsdirektiv med anledning av vad som händer under utredningens gång? Och ser ministern fortfarande Hamnfyran som enbart en facklig organisation?

Anf. 27 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M):

Herr talman! Tack, Ylva Johansson, för ditt inlägg som jag tycker andades konstruktivitet och seriositet. Det tycker jag är bra, för så är det menat från vårt håll också. Vi vill även i den här frågan ta ett gemensamt ansvar för att lösa en alldeles för långvarig konflikt, och även om det inte råder konflikt i nuläget är det ändå en utmaning i och med att hamnen inte fungerar fullt ut, att rederier väljer att åka till andra hamnar och att, som Lars Hjalmered sa, den transatlantiska transporten flyttas och försvinner från Sverige.

Vi tycker att det här har tagit för lång tid, vilket Jessika Roswall redogjorde för. Det här handlar i grunden inte om Göteborgs hamns hamnarbetare, för hamnarbetarna är ju också personer som straffas av det här. Även deras jobb riskeras. Det förefaller som att åtminstone ett av fackförbunden inte har medlemmarnas bästa, medlemmarnas arbetssituation och medlemmarnas löner utan snarare det egna förbundets framtid, ve och väl i tankarna. Det är allvarligt, och det är därför vi vill agera i den här frågan.

Vi vill agera här, nu och snabbt för att värna jobben i såväl Värmland som övriga Sverige och jobben för hamnarbetarna i Göteborgs hamn.

Anf. 28 JESPER SKALBERG KARLSSON (M):

Herr talman! Vi i Sverige, liksom den övriga världen, är beroende av en effektiv och klimatvänlig sjöfart som är det överlägset bästa sättet att frakta stora mängder gods på ett resurs- och energieffektivt sätt. Regeringen själv står bakom Miljömålsberedningens slutsatser som säger att vi behöver flytta transporter från väg till järnväg och till sjöfart. Men varje dag som hamnkonflikten i Göteborg tillåts fortgå ställs det här åt sidan. Det är en konflikt som inte hade behövt få så här stora proportioner men som nu hotar svensk konkurrenskraft väsentligt.

Utsläppen av koldioxid när man gör den här förflyttningen från fartyg till lastbil uppgår till ungefär 124 ton om dagen. Fortsätter man på den här nivån och det varken sker någon upp- eller nedgång är det 22 000 ton koldioxid bara tills det att utredningen är klar.

Nog för att förtroendet för Göteborgs hamn är grusat, men regeringen behöver ta bladet från munnen innan förtroendet är helt förbrukat. Annars blir den enda följdfrågan om industrin över huvud taget kommer att våga satsa någonting i Sverige.

Anf. 29 BORIANA ÅBERG (M):

Herr talman och fru minister! Sverige var en gång i tiden en sjöfartsnation och har alla förutsättningar att bli det igen. Men sjöfart förutsätter hamnar, välfungerande hamnar, där kunderna får snabb service och där företagen kan lita på att deras gods lämnar hamnen i tid.

Sjöfarten är en internationell bransch, och konkurrensen är stenhård. De marknadsandelar som Sverige inte tar tar någon annan, och det går inte att vända utvecklingen tillbaka.

När det gäller sjöfart finns det en optimism och framtidstro som gör att rederier åter vågar flagga svenskt. I går, på det event på Donsö som min kollega Rothenberg nämnde, sa infrastrukturminister Tomas Eneroth följande: Nu vänder det. Nu växer svensk handelsflotta igen. Det är en otroligt viktig signalhandling och även viktigt för svensk tillväxt och ökad konkurrenskraft.

Jag hoppas att regeringen vill bejaka denna optimism och skyndsamt kommer med förslag som förbjuder strejker när kollektivavtal finns. Jag hoppas verkligen att ministern är beredd att verka för svensk tillväxt och ökad konkurrenskraft.

Anf. 30 CECILIA MAGNUSSON (M):

Herr talman! Mina kollegor har förtjänstfullt redogjort för breda spektrum av vad konflikten i Göteborgs hamn innebär för arbetskraften, för stora och små företag, för miljö och för industriproduktion – för i princip alla delar av Sverige.

Jag skulle dock vilja höra med arbetsmarknadsministern hur detta påverkar regeringens arbete. Det här är ändå en långdragen utredning, och tiden kommer att rinna ut innan ett förslag är färdigt om vi inte gör något. Jag antar att det påverkar regeringens arbete.

Regeringen håller just nu på med den nationella planen för infrastruktur. I den finns viktiga områden med, som borde beröra också Göteborgs hamn. Farledsfördjupningen är en oerhört viktig infrastrukturinvestering för att vi ska kunna ta in de största båtarna. Men Näringsdepartementet tittar också på en godsstrategi, som också ska innehålla en ny strategi för hamnar och godset.

Hur ska regeringen kunna arbeta med de frågorna när osäkerheten i Göteborgs hamn finns? Är det inte dags att se till att få ett slut på detta så fort som möjligt, så att förtroendet för Göteborgs hamn men ytterst för Sveriges regering och dess handlingskraft kan återvinnas?

Anf. 31 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag sa det i mitt förra inlägg, och jag säger det igen: Jag vill få till ett nytt lagförslag så snart som möjligt. Vi har ingenting att vinna på att förhåla; det kan bara leda till förluster. Vi vill få till ett lagförslag så snart som möjligt.

Herr talman! Det är olyckligt om man beskriver nödvändigt juridiskt beredningsarbete, som beaktar både internationella konventioner och grundlag, som ett slags illvilligt förhållande. Det är en nödvändig beredningsprocess. Man kan alltid ha en diskussion om hur snabbt det är möjligt att bedriva den beredningsprocessen, men jag tror att vi är överens om att den måste bedrivas.

Att ett lagförslag är angeläget fråntar inte regeringen ett beredningstvång. Det fråntar inte heller Lagrådet den nödvändiga granskningen, vilket oppositionen kunde se nyligen. Riksdagen begärde ett lagförslag för att rätta till de uppenbara felaktigheterna i det gamla lagförslaget om arbetskraftsinvandring, som skulle leda till orimliga konsekvenser. Riksdagen tog initiativ till ett lagförslag som underkändes av Lagrådet, och man får börja om eftersom man inte väntade ut en utredning. Vi ska väga in att om man tar fram ett lagförslag som inte är väl genomarbetat riskerar man att det drar ut ännu längre på tiden eftersom det inte är möjligt att genomföra. Det är den avvägningen man har att göra.

Herr talman! Jag tycker att jag har svarat på de frågorna. Jag har som sagt bjudit in Moderaterna till ett möte med mig och utredaren nästa vecka. Jag hoppas att de kommer att tacka ja till den inbjudan. Då får vi fortsätta diskussionen och se om vi kan komma framåt på ett konstruktivt sätt så snart det bara är möjligt.

Anf. 32 LARS HJÄLMERED (M):

Herr talman! Det har sagts förr, och det kan sägas igen: Göteborgs hamn är Sveriges i särklass största hamn och helt avgörande för det svenska näringslivet och den svenska ekonomin. Det är på något sätt kärnan i att det är viktigt att resonera om detta och om vad det betyder för industri, handel och andra viktiga företag.

Statsrådet Johansson talade om en del av de möten, besök och kontakter hon har haft. Även jag har haft möten med olika företrädare för enskilda företag – stora sådana och mindre sådana inom industri och handel – olika organisationer – som Västsvenska Handelskammaren – Göteborgs stad, hamnbolaget och många fler.

Efter alla de kontakterna gör jag åtminstone två genomgående reflektioner. Den ena är att alla är genuint oroliga över situationen i Göteborgs hamn. Man ser effekterna på kort sikt, men också på lång sikt och har hopp om att kunna lösa detta.

Den andra är att det finns en kämpaglöd eller vilja att på lite sikt göra någonting åt det. Bortom hamnproblemen finns till exempel långsiktiga ambitioner för Göteborgs hamn, med en farledsfördjupning och idéer om att kunna stärka logistikklustret i västra Sverige. Det stöttas ganska brett av enskilda företag, företagarorganisationer och fackliga organisationer. Det finns en vilja att göra någonting bra. Jag hoppas att man kan ta fasta på det. Men grunden är att man före det måste kunna lösa hamnproblemen.

För mig är det här en fråga där rött och blått borde kunna finna varandra. Moderaterna kommer naturligtvis att tacka ja till inbjudan. Det är så pass allvarligt att vi måste sitta ned och resonera för att se om vi kan lösa detta. Vi borde alla kunna enas kring att det behöver lösas, eftersom det är viktigt för det svenska näringslivet och jobben framöver.

Vi går in med gott uppsåt och en vilja att lösa detta.

Anf. 33 JESSIKA ROSWALL (M):

Herr talman! Jag vill också tacka för en konstruktiv debatt. Jag är förvisso fortfarande kritisk till regeringens hantering av frågan. Det har gått för långsamt. Det måste finnas en vilja och ambition hos regeringen att agera snabbare, eftersom vi ser vilka effekter konflikten har fått – som sagt inte bara för Göteborg utan för hela Sverige med indragen fraktlinje och ökade miljöutsläpp. Men viljan verkar finnas hos regeringen, och det är bra.

Det är tråkigt att vi inte har fått fler kommentarer från arbetsmarknadsministern om missbruket av strejkrätten här.

Förutom att utredningen har fått för lång tid på sig – jag har inte påstått att det förhålls på något sätt – ska utredningen sedan på remiss, behandlas av regeringen, Lagrådet och sedan riksdagen. Vi talar alltså om ytterligare kanske två år. Det är inte acceptabelt. Det drabbar svensk ekonomi. Då är det extra bra att få höra att man vill försöka hitta en snabbare lösning.

Problemen i Göteborgs hamn behöver få ett slut, och de till buds stående medlen har prövats utan framgång. Jag är glad över att jag i alla fall kan känna mig lite mer hoppfull efter dagens debatt än jag gjorde när jag kom hit.

Anf. 34 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag upprepar mig tyvärr. Situationen i Göteborgs hamn är mycket allvarlig. Konsekvenserna för svensk industri, för svensk tillväxt och för jobben är långtgående och mycket allvarliga. Det är därför oerhört angeläget att man kan komma till en lösning. Det är ingen pågående konflikt, men det är en fortsatt oro som drabbar hamnen och företagen allvarligt.

De enda som kan lösa den pågående situationen är parterna. Men regeringen har ansvar för att säkra att vi har en ändamålsenlig lagstiftning. Min bedömning är att vi inte har en tillräckligt ändamålsenlig lagstiftning i dag. Därför har jag tillsatt en utredning, och jag vill att utredningen så snart som möjligt ska komma fram till förslag på ändamålsenlig lagstiftning som blir möjlig att implementera.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 7 Svar på interpellation 2017/18:146 om en djurskyddsproposition

Anf. 35 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Åsa Coenraads har frågat mig om jag avser att lämna en proposition om en ny djurskyddslag till riksdagen innan mandatperioden är över och i så fall när.

Tack för den koncisa frågan, Åsa Coenraads! Det här får kanske bli en kort och koncis debatt också. Svaret på frågan är helt enkelt: Ja. I propositionsförteckningen har regeringen aviserat sin avsikt att överlämna en proposition i januari 2018. Ett intensivt arbete pågår nu med att få på plats alla bitar som krävs för ett väl genomtänkt förslag till en ny djurskyddslag.

Jag är glad att det finns ett stort intresse och engagemang för frågan om en ny djurskyddslag här i riksdagen och hos Moderaterna. Jag ser verkligen fram emot att snart få chans att debattera denna viktiga fråga i riksdagen igen och att då få debattera själva innehållet i förslaget till den nya lagen.

Anf. 36 ÅSA COENRAADS (M):

Herr talman! Tack, ministern, för svaret och tack för ett svar i tid! Flera av ministrarnas kollegor har en svarstid på flera månader vilket inte är helt okej.

Jag skrev den här interpellationen för några veckor sedan efter att ha deltagit i en konferens där flera organisationer från djurhållning, djurskydd och konsumentorganisationer medverkade. På konferensen var det stora samtalsämnet den kommande djurskyddspropositionen och vad den skulle innehålla, alltså samma ämne som berörts så många gånger tidigare på liknande konferenser och ofta med ett stort missnöje över att den utlovats tidigare men sedan tagits tillbaka ur propositionslistan.

Både ansvarig minister och hans samarbetspartner har haft ett väldigt högt tonläge i debatten, både under förra mandatperioden och i början av denna, om hur enkelt det skulle vara att lägga fram en ny proposition för riksdagen och hur mycket som skulle inkluderas i den nya propositionen. Därför är både förväntan och rädslan stor bland de organisationer som berörs av det kommande beslutet.

Det behövs en modern djurskyddslagstiftning anpassad till en modern tid, och det är bra om regeringen lägger ett sådant lagförslag på bordet i enlighet med livsmedelsstrategins ambitioner om att Sverige kan producera mer och smartare än i dag.

I dag träffar jag djurhållare som vill bygga om eller göra tillbyggnader och unga blivande lantbrukare som inte vågar investera i nya stallar eftersom ingen vet vilka regler som kan komma att gälla efter beslut här i kammaren, eller om det kommer något beslut över huvud taget.

Varje vår debatterar miljö- och jordbruksutskottet frågan här i kammaren. I tre års tid har debatten varit väldigt tunn med hänvisning till att det ska komma en proposition snart. Om det ministern nu säger är sant hoppas även jag på en mer konkret och fylligare diskussion om denna mycket viktiga fråga senare i vår.

Jag hoppas att propositionen innehåller text om de förslag som riksdagen har gett regeringen till känna, och jag tänker främst på det arbete som måste genomföras på Europainivå. Att se till att våra grannländer inom den europeiska unionen höjer sin ambitionsnivå till den gemensamt beslutande miniminivån borde vara en självklarhet, men man är långt därifrån. I många länder används undantagen som regel utan någon ambition om förbättringar.

Min följdfråga till ministern blir därför: Vilka verktyg avser ministern att använda för att öka den svenska konkurrenskraften inom djurskyddsarbetet?

Anf. 37 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Regeringen planerar ju för en ny uppdaterad och moderniserad djurskyddslag. Vi bygger vårt förslag på Djurskyddsutredningen.

Att förbereda en helt ny djurskyddslag har faktiskt tagit längre tid än vad vi ursprungligen trodde att det skulle ta.

Utredningen var mycket omfattande, och det var många remissinstanser. Det kom in ett stort antal synpunkter på utredningens förslag. Det har givetvis tagit tid att analysera alla synpunkter och att seriöst behandla alla remissyttranden. Det har varit viktigt för regeringen.

Vi har också varit tvungna att komplettera utredningens förslag i vissa delar, bland annat när det gäller de sekretessbrytande reglerna. Det har också tagit tid. För att det ska bli ett bra förslag var det nödvändigt att det fick ta den tiden.

Ett annat skäl till att det har tagit tid är att detta är en mycket komplicerad fråga. Alliansregeringen tillsatte utredningen. Man hade tre år på sig att genomföra förslagen, men alliansregeringen genomförde bara ett förslag. Resten lade man i byrålådan.

Nu har vi plockat upp tråden, och vi befinner oss nu på upploppssträckan. Jag tror att det kan bli ett riktigt bra förslag som är genomtänkt och där många har fått komma till tals. Jag hoppas att vi kan få ett brett stöd och att det kan bli en bra debatt om förslaget till våren.

Anf. 38 ÅSA COENRAADS (M):

Herr talman! Sverige ska ha en hög, god och ändamålsenlig djurskyddslagstiftning. Det har vi varit överens om länge i riksdagen. Men med tanke på det höga tonläge som varit i debatten från den nuvarande regeringskoalitionen känner jag en liten farhåga för att denna samsyn är på väg mot sitt slut.

Hur den kommande propositionen kommer att se ut vet bara ansvarigt statsråd, men jag hoppas verkligen inte att han låter regeringens samarbetsparti få alltför mycket inflytande i denna mycket viktiga fråga.

Jag hoppas inte att regeringen kommer att föreslå nivåer för svenskt djurskydd som är långt över dagens nivå eller som inte fyller ett riktigt syfte. Djurskyddsfrågorna måste vara skapade för djurens bästa och inte för den bild många har av en romantiserad landsbygd som finns i sago-böcker och på tecknade filmer.

Vi i Sverige är duktiga på att kombinera regler och lagar med en etisk syn på djurhållning som leder till friska och välmående djur, och det ska vi fortsätta göra men på ett ansvarsfullt sätt.

Att vara lantbrukare med djuransvar är inte lätt i dag. Jag har aldrig träffat en lantbrukare som medvetet velat göra sina djur illa, det är snarare så att de gör allt i sin makt för att djuren ska ha det så bra som möjligt. Men verkligheten gör sig ibland påmind och det är inte alltid helt lätt att få ihop kalkylerna med pressade priser och ett regelverk som är som en snårskog.

Vi vill därför att detaljeringsgraden i regelverket sänks i stället för att den höjs. Det är därför mycket bra att Jordbruksverket har kommit med nya föreskrifter under hösten och att dessa inte tas här i kammaren. Beslut ska fattas där de hör hemma.

Min fråga till ministern var vilka verktyg han avser att använda för att öka den svenska konkurrenskraften i livsmedelsindustrin. Jag tror faktiskt att ministern fortfarande är mig svaret skyldig.

Anf. 39 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Vår ambition är att Sverige ska fortsätta att vara ett föregångsland när det gäller djurhälsa, djurskydd och djurvälstånd. Det är väsentligt för djurens skull, men det är också väsentligt för samhället i stort. En god djurhållning med friska och välmående djur där antibiotika används endast när djuren är sjuka är oerhört viktigt. Så ser det inte ut i alla länder.

Det är av grundläggande betydelse att vi hanterar detta på ett klokt sätt. Det är av vikt för folkhälsan och för att vi ska kunna bibehålla en modern sjukvård. Antibiotikaresistensen är ett globalt hot mot hälsan, mot ekonomin, mot trygghet av livsmedelsförsörjning och ett hot mot minskad fattigdom.

Parallellt med den nya lagen har regeringen beslutat om flera åtgärder för att stärka djurskyddet. Vi har bland annat satsat mer resurser till djurskyddskontrollen. I årets budgetproposition föreslås bland annat en helt ny förstärkning med 15 miljoner kronor per år till länsstyrelserna. En lika stor satsning görs på 3R-frågorna. Där ligger budgeten också på 15 miljoner kronor.

Ett annat viktigt fokusområde är att höja djurskyddet inom EU. Sedan en tid tillbaka samarbetar vi med Danmark, Nederländerna, Tyskland och Belgien för att höja djurskyddet också på EU-nivå. Det samarbetet har resulterat i bland annat en deklaration om välfärd för grisar och i rekommendationer för hållande av unghöns. Det har också resulterat i ett inrättande av en plattform för djurskydd inom EU.

I januari i år beslutade kommissionen att inrätta en djurskyddsplattform, och det arbetet har nu påbörjats. Till att börja med kommer djurtransporter och grisproduktion att prioriteras. Detta är frågor som Sverige har fört fram som särskilt viktiga.

För att nå framgång på EU-arenan behöver vi kraftsamla oss och söka samarbetspartner med andra länder för att skapa kraft i det arbetet. För att möjliggöra detta också på nationell nivå har Näringsdepartementet startat upp ett nationellt nätverk för djurskydd.

Allt detta och en hel del annat arbete pågår parallellt med arbetet med propositionen.

Anf. 40 ÅSA COENRAADS (M):

Herr talman! Lönsamheten i svenskt jordbruk och svensk animalieproduktion måste öka. Detta har vi debatterat och beslutat i den livsmedelsstrategi som regeringen har tagit fram. Vi ser lite olika på hur detta ska gå till, men vi är helt överens om att produktionen i Sverige måste öka. Vi ska ha en smartare produktion för att öka omfattningen och en bättre konkurrenskraft som står sig på den europeiska marknaden. I förlängningen krävs att en kommande djurskyddsproposition går hand i hand med detta och inte hämmar den produktion vi har i Sverige.

Sverige har i dag ett av världens bästa djurskydd, och jag hoppas att vi kommer att ha det i framtiden också. Det är dock viktigt att ha en realistisk bild av vad djurskyddet innebär, inte den romantiserade fantasibild som många på vänsterkanten tyvärr har visat upp.

Jag tackar ministern för debatten. Det är en viktig fråga, och jag tror att ministern och jag är överens om att vi ska fortsätta att ha en god animalieproduktion i Sverige. Jag ser fram emot våren och en fortsatt dialog

snarare än debatt så att vi tillsammans kan jobba fram något som är bra för Sverige.

Sverige har också visat att ett gott djurskydd ger en låg antibiotikahalt i våra djur. Friska och starka djur är ett tecken på gott djurskydd.

Anf. 41 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! De 20 juni i år beslutade riksdagen om den nationella livsmedelsstrategin, så nu finns det långsiktiga mål för livsmedelskedjan som är fastslagna ända fram till 2030. Regeringen är mycket glad över detta och att vi också kunde ta besluten om de övergripande målen och strategiska områdena i stor politisk samklang.

Arbetet med att genomföra den nationella livsmedelsstrategin är igång. Vi har redan presenterat 35 åtgärder i en handlingsplan för livsmedelsstrategin. Jag har också tillsatt ett nationellt råd där representanter för civilsamhälle, industri och akademi finns samlade.

Det är också viktigt att vi fortsätter dialogen och förankrar vårt arbete ute i Sverige och att myndigheterna jobbar för att nå strategins mål. Vi har också mycket aktiviteter med regionala livsmedelsstrategier. Regeringen är också mycket glad över att detta arbete är i gång.

Regeringen har hittills presenterat fyra åtgärds paket för att stärka hållbarheten och konkurrenskraften i hela livsmedelskedjan. Totalt har regeringen avsatt drygt 1 miljard för genomförandet av livsmedelsstrategin.

I åtgärds paketet har flera uppdrag med fokus på djuromsorg presenterats, bland annat kunskapsutveckling för kostnadseffektivt byggande inom animalieproduktion, rådgivningsmodeller inom animalieproduktion, vetenskapligt råd för djurskyddsfrågor samt studier och försöksverksamhet som kan bidra till att utveckla konkurrenskraftig djurhållning med bibehållen djurvälstånd.

Detta är inte romantik. Detta är mycket konkreta åtgärder i vardagen som gör att vi förbättrar konkurrenskraften och säkerställer djurvälstånd och djurhälsa i vårt land, vilket är bra för hela livsmedelskedjan. Tack för debatten!

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 8 Svar på interpellation 2017/18:124 om konsekvenser av slopad skattefrihet för hälso- och sjukvård

Anf. 42 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Lotta Finstorp har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att kompensera för det ökade tryck som kan tänkas uppstå då flera av de privata sjukvårdsförsäkringarna försvinner och fler i stället måste gå över till den offentliga vården, som redan i dag upplever ett stort tryck.

Förmån av privat hälso- och sjukvård är, i motsats till vad som gäller för de flesta andra löneförmåner, skattefritt för arbetstagaren samtidigt som arbetsgivaren inte får dra av kostnaden för vården. Detta gäller även när arbetsgivaren betalar för en privat sjukvårdsförsäkring. Reglerna innebär att privata sjukvårdsförsäkringar subventioneras av skattebetalare som inte har sådana förmåner från sin arbetsgivare.

Regeringen och Vänsterpartiet har, som Lotta Finstorp berör, kommit överens om att förmån av privat hälso- och sjukvård ska beskattas. Vissa privata sjukvårdsförsäkringar har inslag av rehabiliteringsåtgärder som inte kommer att vara föremål för förmånsbeskattning. Avsikten är att de nya reglerna ska träda i kraft den 1 juli 2018. Förslaget har remitterats, och remisstiden gick ut den 24 november 2017.

Målet för hälso- och sjukvården är en god hälsa och en vård på lika villkor för hela befolkningen. Den som har det största behovet av hälso- och sjukvård ska ges företräde till vården. Riksdagen har ställt sig bakom den etiska plattformen för prioriteringsbeslut, som syftar till att förstärka och fördjupa hälso- och sjukvårdslagens mål.

De privata sjukvårdsförsäkringarnas betydelse i förhållande till det gemensamma hälso- och sjukvårdssystemet har i mycket begränsad utsträckning varit föremål för djupare analys eller forskning.

Privata sjukvårdsförsäkringars påverkan på och konsekvenser för det gemensamma sjukvårdssystemet är en fråga som diskuteras i många länder. Enligt en rapport från OECD tenderar privata sjukvårdsförsäkringar att generera en ökad total vårdefterfrågan snarare än en avlastning av den offentliga vården. Effekten kan bli fler besök hos specialistläkare eller att läkemedelskonsumtionen ökar.

OECD:s slutsats är att privata sjukvårdsförsäkringar ger vården mer resurser och förbättrar tillgängligheten för dem som är försäkrade, men de medför inte kortare köer för dem som är utan försäkring.

Mot bakgrund av detta vill jag vidhålla att det i dag inte finns underlag som stöder att privata sjukvårdsförsäkringar skulle avlasta den landstingsfinansierade vården.

Det är också värt att notera att regeringen gör historiskt stora satsningar på vår gemensamma skattefinansierade hälso- och sjukvård.

Jag avser givetvis att följa utvecklingen på området.

Anf. 43 LOTTA FINSTORP (M):

Herr talman! Jag tackar ministern för svaret.

Det är intressant när man börjar gräva lite djupare i denna fråga. Antalet personer som har en sjukvårdsförsäkring har ökat radikalt de senaste tio åren. I dag är det 638 000 som har en sjukvårdsförsäkring, och 429 000 försäkringar är betalda av arbetsgivaren. Det kan finnas olika motiv till att privatpersoner köper sjukvårdsförsäkring.

Svensk Försäkring har gjort en tydlig modell av hur den offentligt finansierade vården och sjukvårdsförsäkringarna kompletterar varandra.

Många företag är i remissvaren mycket kritiska till förslaget och menar att beskattningen kommer att leda till att arbetsgivare avstår från att teckna försäkring och att anställda kommer att vilja avstå från försäkringsskyddet, och det är därför jag har ställt denna interpellation. Detta riskerar i sin tur att leda till ökad sjukfrånvaro och ökad belastning på den offentliga vården.

Låt mig återgå till ministerns svar. Jag har en del tillägsfrågor. Bland annat sa ministern att vissa privata sjukvårdsförsäkringar har inslag av rehabiliteringsåtgärder som inte kommer att vara föremål för förmånsbeskattning.

Hur ska denna gränsdragning göras? Vad är rehabiliteringsåtgärd i förhållande till faktisk hälso- och sjukvård eller förbyggande insatser? När

jag har läst remissvaren och försökt förstå denna fråga har jag sett att det är många företag som tecknar denna sorts försäkringar för sina anställda och använder dem i förebyggande syfte för att människor inte ska gå in i sjukförsäkringen.

Vidare sa ministern i svaret att OECD skriver i en rapport att effekten kan bli fler besök hos specialläkare. Har vi en överkonsumtion av hälso- och sjukvård i Sverige i dag?

Ministern sa också att det i dag inte finns underlag som stöder att privata sjukvårdsförsäkringar avlastar den landstingsfinansierade vården. Hur är den analysen gjord? Är beräkningen gjord avseende återgång till arbete? Det måste finnas ett mörkertal när det gäller dem som inte behöver komma in i den landstingsfinansierade vården och tack vare förebyggande åtgärder i försäkringen inte behöver bli sjukskrivna.

Det är mina följdfrågor på ministerns svar.

Sedan kan man ju ställa sig frågan hur det här förslaget förhåller sig till regeringens mål om minskad sjukfrånvaro. För mig låter det kontraproduktivt. Hur ser regeringens analys ut avseende detta? Jag vet att ministern har ett program för hur man ska kunna minska sjukfrånvaron och sjukskrivningarna. Då måste ju privata sjukvårdsförsäkringar vara en viktig del i att människor inte behöver komma in i den vanliga sjukförsäkringen, eftersom man i de här försäkringarna arbetar mycket förebyggande och mycket med rehabilitering.

Man måste också ställa sig frågan varför de här försäkringarna ökar så radikalt. Det måste ju bero på att den landstingsfinansierade hälso- och sjukvården inte stöder återgång i arbete på ett bra sätt och att företagen därför tecknar de här försäkringarna för sina anställda.

Anf. 44 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Det finns mycket man kan säga när det gäller skattefrihet för de här försäkringarna. Men jag måste vara ärlig och säga att jag inte ser detta som den största frågan när det gäller utmaningarna inom hälso- och sjukvården.

Jag har på ganska nära håll följt ökningen av de privata sjukvårdsförsäkringarna. Det blev lite av en snöbollseffekt när det här började. Vad som sedan skedde var att hela större arbetsplatser tecknade detta för alla sina anställda. För många arbetsgivare har det varit en konkurrens fördel att kunna erbjuda en sådan här försäkring för de anställda, till exempel. Man har tecknat dem av konkurrensmässiga skäl. Jag noterade också under en tid att väldigt många fackförbund tecknade den här sortens försäkringar, egentligen som en konkurrens fördel gentemot andra fackförbund när man konkurrerade om medlemmarna. Jag är inte helt säker på att det alltid är behoven eller bristen på tillgång till den landstingsfinansierade vården som har drivit på den här eskaleringen.

Man får inte glömma att det är lite udda att det just när det gäller de här privata hälso- och sjukvårdsförsäkringarna finns en särskild skattefrihet och en särskild regel kring detta. Jag kan verkligen ifrågasätta det. Jag vill också mena att ett slopande av den här skattefriheten innebär att skattesystemet blir likformigare och neutralare.

Jag har passat på att sätta mig in lite grann i detta. Jag tror inte att det normalt sett är den vanliga kommunalaren som har en privat hälso- och

sjukvårdsförsäkring. Faktum är att man kan konstatera att nästan två tredjedelar av de försäkrade är män. Precis som du säger, Lotta Finstorp, är över 60 procent av de här försäkringarna arbetsgivarbetalda. Medelåldern ligger nära den som gäller för arbetskraften i dess helhet, omkring 45 år. Bland dem som har den här sortens försäkringar finns det en kraftig överrepresentation av personer som bor i Stockholms län och Västra Götalands län. En mycket större andel är högskoleutbildade i den här gruppen. De har i genomsnitt betydligt högre inkomster än arbetskraften i övrigt. Framför allt ligger de i den högre delen av inkomstfördelningen. Medelförvärvsinkomsten för dem med privat sjukvårdsförsäkring är 533 000 kronor om året.

Jag är inte säker på att det är just den här gruppen som andra skattebetalare ska subventionera privata hälso- och sjukvårdsförsäkringar för. Jag är inte heller säker på att de här privata hälso- och sjukvårdsförsäkringarna nyttjas för den sorts vård som är allra mest nödvändig. Till exempel vet vi att bland annat operation av närsynthet ingår i de här försäkringslösningarna. Jag är inte säker på att andra skattebetalare ska stå för det, om jag ska vara riktigt ärlig.

Anf. 45 LOTTA FINSTORP (M):

Fru talman! Jag tackar ministern för hennes inlägg. Jag tror att hon har tagit del av Mårten Palmes analys. Jag känner igen siffrorna.

Det här är väldigt intressant. För två år sedan gjorde SVT, eller om det nu var Sveriges Radio, en undersökning angående den kraftiga ökningen av sjukvårdsförsäkringar. Där kom det också fram att många kommuner tecknar sådana försäkringar för hela arbetstagarkollektivet, till exempel därför att man inte har möjlighet att få in vikarier. Man behöver få människor att komma tillbaka fortare. Återgången till arbetet tar för lång tid i dag, anser många arbetsgivare.

Detta måste väl ändå vara ett viktigt bidrag till att nå det sjuktal som regeringen har satt upp. I det ministern har presenterat för att nå sjuktalet på nio dagar finns det ett smörgåsbord av olika saker. Det här måste väl ändå vara en bra del, eftersom människor kan få hjälp och det används väldigt mycket för förebyggande insatser, vilket jag har tagit reda på genom diskussioner och dialog med Svensk Försäkring. Det borde avlasta den landstingsfinansierade hälso- och sjukvården, framför allt i de delar som handlar om förebyggande insatser. Man använder detta mycket till exempelvis KBT-terapi, när människor känner att de har en stressrelaterad ohälsa och behöver få hjälp med att strukturera upp tillvaron. Detta möjliggörs genom att arbetsgivaren har tecknat den här försäkringen.

Arbetsgivarbetald vård är ingen gräddfil för höginkomsttagare. Vad gäller kommuner är det sällan man tecknar försäkringar för en viss yrkeskategori eller en viss enhet. I stället blir det för alla anställda. Det är också en myt att man sitter i separata väntrum på samma sjukhus, så att de som är landstingsfinansierade och ska operera höften sitter i ett väntrum och de som har privat sjukvårdsförsäkring sitter i ett annat. Det finns väldigt tydligt reglerat hur det där går till.

Jag har läst Sacos remissvar. Då pratar vi säkert om dem som ligger i det övre löneskiktet. Saco skriver: ”Det handlar heller inte om en försäkring för enbart höginkomsttagare eftersom många företag tecknar försäkringen för samtliga sina anställda.” Som Svenskt Näringsliv tagit upp kan

det gälla till exempel en gruvarbetare från Kiruna, en mjölkbonde från Dalarna eller en städerska från Stockholm. Det sägs av en person som har en specialistklinik och talar om vilka personer med sjukvårdsförsäkring som kommer dit.

Jag tycker att det är viktigt att man åtminstone har samma grund. Mårten Palmes analys är väldigt tydlig med vilka kategorier av personer som omfattas av en sådan här sjukvårdsförsäkring. Om förmånsbeskattningen blir verklighet känner jag en oro för hur landstingen ska klara att ta emot de personer som i dag har den här försäkringen. Köerna är fortfarande enorma. Man ser ingen ljusning i den tunneln över huvud taget, i alla fall inte i landstinget i den del av landet som jag kommer från, nämligen Sörmland. Ska dessutom alla de här människorna få del av den landstingsfinansierade hälso- och sjukvården när de blir dåliga blir det ett enormt ytterligare tryck på hälso- och sjukvården.

Anf. 46 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Man måste fortfarande ställa sig frågan om det är just dessa försäkringar som ska ha en särskild regel om skattefrihet. Träffar vi absolut mest rätt när vi nyttjar skattemedel på det här sättet? Sett till vilken grupp som Mårten Palmes rapport visar att det här omfattar har jag väldigt svårt att anse det.

Jag känner också väl till att det finns enskilda kommuner eller kommunala bolag som har tecknat sådana här försäkringar för sina anställda, men dessa försäkringar är överrepresenterade på arbetsplatser med högst 30 anställda. Som sagt är det inte obetydligt att man nyttjar de här försäkringarna till exempel som ett rekryteringsargument när man konkurrerar om arbetskraft. Jag är inte säker på att det är det bästa sättet att nyttja våra resurser på.

Sedan tycker jag också att det är viktigt att säga att rehabilitering och förebyggande behandling inte omfattas av förslaget. Sådana förmåner kommer fortfarande att vara skattefria. Det handlar då om rehabiliteringsåtgärder och förebyggande åtgärder som är arbetslivsinriktade och som det antingen åligger arbetsgivaren att stå för eller som arbetsgivaren ändå åtar sig i det enskilda fallet. Det kan handla om en anställd som har en förhöjd sjukdomsrisk, till exempel sjuklig övervikt, men även rehabiliteringsåtgärder kommer fortsatt att omfattas.

Jag är inte säker på att man ska nyttja skattepengar för att folk ska göra ögonoperationer. Dessutom kan man enligt OECD:s rapport inte dra slutsatsen att det här innebär kortare köer för dem som är utan försäkring – det innebär kanske snarare undanträngningseffekter, och sådana vill vi inte se. Vi har ju ändå en väldigt grundläggande syn i detta land: Den som har de största behoven ska ha tillträde till vården. Detta tycker jag är väldigt viktigt.

I den grupp som främst omfattas av de här försäkringarna tror jag inte att någons tillgång till vård kommer att stå och falla med detta, och inte heller någon arbetsgivare. Jag tycker ärligt talat inte att detta är en av de stora frågorna. Jag förstår att man i sak kan ha olika synpunkter på detta och att det finns rapporter som pekar åt lite olika håll. Men jag tycker inte att detta är den fråga som är absolut viktigast att prioritera eller debattera.

Tittar man på var i landet dessa försäkringar i stor utsträckning förekommer ser man dessutom att det är i Stockholms och Västra Götalands län. Det är inte i Norrlands inland.

Samtidigt hoppas jag att Lotta Finstorp vet att jag definitivt är öppen för olika åtgärder som leder till att man stöder människor i att så snabbt som möjligt komma tillbaka i arbete. Men jag har svårt att se varför just de privata sjukvårdsförsäkringarna ska ha ett undantag visavi annat.

Anf. 47 LOTTA FINSTORP (M):

Fru talman! När det finns ett sådant här förslag tycker jag att det är viktigt att man ändå försöker gå till botten med det på ett bra sätt, vilket jag tycker att vi har gjort i denna debatt.

Min ärliga oro handlar om hur landstingen ska klara detta med tanke på det enorma uppdrag de har i dag och de oacceptabla köerna till vård och behandling. Det är ju, om man ska vara helt ärlig, därför arbetsgivarna tecknar dessa försäkringar: för att snabbt få tillbaka sin arbetskraft. Förhoppningsvis handlar det också om att genom förebyggande arbete förhindra att fler går in i den offentliga sjukförsäkringen, blir sjukskrivna under lång tid och får vänta på vård och behandling. Det är alltså inte så konstigt att fler och fler tecknar de här försäkringarna.

Det jag undrar över är gränsdragningen. Jag ser och jag hör från ministern att man ska undanta vissa delar. Förslaget riskerar därmed att ge upphov till problem med gränsdragning mellan sjukvårdsförsäkring, företagshälsovård, förebyggande insatser och rehabilitering. Detta drabbar i förlängningen de anställda, och det blir väldigt konstigt.

Jag tror att ni på något sätt kommer att få en gränsdragningsproblematik i föreskriften. Var går gränsen för till exempel förebyggande åtgärder för en anställd? Detta verkar jättesnårigt. Det vore bra om ministern i sitt slutanförande kunde förtydliga vad som menas så att vi inte får den gränsdragningsproblematik som jag tror att många upplever i det förslag som ligger.

Anf. 48 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Avslutningsvis tror jag ändå att det är viktigt att säga att de arbetsgivare som upplever att det finns konkurrensskäl eller andra skäl, det vill säga att man vill ha en snabbare tillgång till hälso- och sjukvård, kanske kan tänka sig att teckna denna sorts försäkringar utan att de omfattas av det särskilda regelverket om skattefrihet. De kanske ser att de ändå har stor nytta av detta.

Sedan tror jag att det är viktigt att säga att OECD i den rapport som vi har resonerat kring flera gånger under denna debatt pekar på att de privata sjukvårdsförsäkringarna tenderar att generera en ökad total vårdefterfrågan snarare än en avlastning för den offentliga vården. De kan rendera i fler, kanske onödiga, besök hos specialistläkare eller liknande. Rönen pekar alltså åt flera olika håll, och det tror jag att vi behöver ha med oss.

När vi nu går fram med detta har jag naturligtvis också försökt att på ett tydligt sätt sätta mig in i hur gränsen ska dras. Det handlar om rehabiliteringsåtgärder och förebyggande behandlingsåtgärder som är arbetslivsinriktade och som det antingen åligger arbetsgivaren att stå för eller som arbetsgivaren ändå skulle åta sig i det enskilda fallet. Det ska således fin-

nas en nära koppling mellan sådana insatser och arbetsgivarens verksamhet. Detta gör ändå att de arbetsgivare som upplever att det handlar om åtgärder som är viktiga för att man ska kunna komma tillbaka och göra sitt jobb borde kunna omfattas av skattefriheten även framöver.

Tack för en bra debatt! Jag har stor respekt för att man kan ha olika perspektiv på detta, samtidigt som jag känner att beslutet ändå är välgrundat.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 9 Svar på interpellationerna 2017/18:137 och 160 om tidsgränserna i rehabiliteringskedjan

Anf. 49 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Johan Forsell har frågat mig om jag avser att ta några initiativ eller vidta några åtgärder med anledning av rapporten från Inspektionen för socialförsäkringen om Försäkringskassans bedömningar i rehabiliteringskedjan. Han har även frågat mig vilka initiativ jag avser att ta för att Försäkringskassans bedömningar ska hålla en hög kvalitet.

Även Helena Bonnier har, med hänvisning till samma rapport, frågat mig vad jag avser att vidta för åtgärder för att se till att tidsgränserna vid 90 och 180 dagar i rehabiliteringskedjan genomförs i överensstämmelse med intentionerna i lagstiftningen.

När jag tillträdde som socialförsäkringsminister hösten 2014 var utmaningen tydlig. Sjukfrånvaron hade stigit kraftigt sedan 2010, och prognoserna pekade uppåt. En betydelsefull faktor bakom denna utveckling var att kvaliteten i Försäkringskassans bedömningar vid de olika tidsgränserna i den så kallade rehabiliteringskedjan hade tillåtits sjunka.

På ett så komplext problem som sjukfrånvaron finns inte en enkel lösning – det handlar om många åtgärder som måste till samtidigt. Ett brett åtgärdsprogram för ökad hälsa och minskad sjukfrånvaro presenterades under hösten 2015 och vidareutvecklades i budgetpropositionen för 2017. Åtgärdsprogrammet omfattar åtgärder inom flera områden. Bland annat gavs Försäkringskassan mer resurser och ett tydligt uppdrag, och arbetsgivarens ansvar tydliggjordes. Ett samarbete mellan arbetsmarknadens parter inleddes i syfte att minska sjukfrånvaron och arbeta för friska arbetsplatser.

Vi kan nu se att Försäkringskassans handläggning har förbättrats. Fler bedömningar görs i rätt tid. Uppgången i sjukfrånvaron har också brutits, och sjukfrånvaron börjar nu minska som ett resultat av åtgärdsprogrammet.

Som framgår av den rapport från Inspektionen för socialförsäkringen som interpellanterna hänvisar till behöver Försäkringskassan förbättra sin handläggning ytterligare. Detta gäller främst möjligheterna att återgå i arbete hos ordinarie arbetsgivare. Försäkringskassan har i sitt svar på rapporten redovisat att myndigheten systematiskt arbetar med att utveckla sina utredningar och bedömningar.

Försäkringskassan är en av flera aktörer som kan ge ett gott stöd till den som drabbats av ohälsa. Jag är övertygad om att arbetsgivare kan ha en tydligare roll i att stötta under vägen tillbaka till hälsa och arbete. Det

är bakgrunden till regeringens förslag om att arbetsgivare inom 30 dagar ska ta fram en plan för återgång i arbete tillsammans med den anställda.

Jag är särskilt angelägen om att sjukskrivna människor inte ska lämnas ensamma utan få ett bra stöd för att komma åter till hälsa och arbete. Regeringen har därför satsat på rehabiliteringskoordinatorer inom hälso- och sjukvården, men också flera åtgärder för att öka stödet till individen. Det handlar bland annat om det förslag jag nämnde tidigare om att förtydliga arbetsgivarnas ansvar för rehabilitering.

Försäkringskassan har också en viktig roll i att ge stöd till individen i sjukskrivningsprocessen genom att samordna dess olika aktörer och identifiera behov av rehabilitering. Jag kommer att fortsätta att vidta åtgärder för att stärka Försäkringskassans arbete med dessa frågor.

Anf. 50 JOHAN FORSSELL (M):

Fru talman! Tack, socialministern, för svaret!

Jag har skrivit denna interpellation om ett viktigt samhällsområde, nämligen sjukfrånvaron, som ständigt är aktuellt i många människors vardag men också i denna kammare.

Jag har gjort det mot bakgrund av att detta är ett område där utvecklingen har gått åt fel håll under ett antal år. Vi har sett en ökning av sjukfrånvaron, och även av kostnaderna, sedan både 2010 och 2014. Jag skulle säga att det i nuvarande läge är oklart om regeringen kommer att nå det mål som man har satt upp.

Den dåvarande alliansregeringen genomförde en stor förändring på detta område som var kopplad till det som i dag kallas rehabiliteringskedjan. Grunden i detta var att man inte ska behöva vänta väldigt länge på att få sin arbetsförmåga prövad, utan det ska ske tidiga och kontinuerliga prövningar. Detta gjordes mot bakgrund av att vi vet att ju längre man är sjukskriven, desto svårare är det för många människor att lyckas återkomma till arbetsmarknaden.

Det är också så att arbetsförmåga inte behöver vara någonting konstant, utan det kan förändras. Man kanske inte har arbetsförmåga den ena dagen, men man kan – om man får rätt insatser – ha det några veckor senare.

Därför måste perspektivet alltid vara att försöka ta till vara arbetsförmågan och att hela tiden fråga sig om det finns något annat arbete som vederbörande kan ta. Personen kanske inte kan jobba 100 procent men väl 70 procent eller 50 procent.

Fru talman! Dessa prövningar ska ske vid 90 och 180 dagar i rehabiliteringskedjan. Det har kommit en rapport från Inspektionen för socialförsäkringen som jag tycker är väldigt bekymmersam läsning. Rapporten visar att dessa bedömningar inte sker i samtliga fall, och när de väl sker håller de i många fall alldeles för låg kvalitet.

För att ta det hela från början: Av de bedömningar som sker efter 90 dagar bedöms kvaliteten vara otillräcklig i två av tre fall. Vi talar inte om ett litet problem, utan i två av tre fall bedömer man att kvaliteten inte är tillräckligt bra. När det gäller bedömningar efter 180 dagar är det i ungefär en tredjedel av fallen som kvaliteten inte är tillräckligt god.

Det handlar om att besluten är dåligt underbyggda och att relevant information saknas. Det saknas uppgifter om huruvida det är möjligt att anpassa den försäkrades arbetsuppgifter efter frånvaron och om huruvida

personen kan omplaceras hos arbetsgivaren. Detta rör precis det som var syftet med rehabiliteringskedjan – att ta till vara den arbetsförmåga som finns.

När det gäller bristerna efter 180 dagar är det uppgifterna om vilken arbetsförmåga den försäkrade har i ett normalt förekommande arbete som behöver förbättras.

Ministern säger att detta kommer att lösa sig och att man har vidtagit åtgärder. Men i två av tre fall håller prövningarna inte tillräckligt god kvalitet, och det är dessutom inte i alla fall som dessa prövningar ens görs. Mot den bakgrunden måste jag ställa mig frågan om det som regeringen har lagt fram är tillräckligt för att vända utvecklingen.

Vi befinner oss ganska långt in i mandatperioden – vi närmar oss val. Denna rapport är väldigt aktuell, så jag frågar mig återigen om det som regeringen har gjort är tillräckligt. Jag har svårt att få ihop det med de problem som Inspektionen för socialförsäkringen pekar på.

Anf. 51 HELENA BONNIER (M):

Fru talman! Tack för svaret på min interpellation!

Vi talar om den bedömning som har kommit från Inspektionen för socialförsäkringen. Vi står nu med fakta – rehabiliteringskedjan fungerar inte som avsett.

Försäkringskassans uppgift är att samordna saker och ting runt den försäkrade och att genomföra kontroller och bedömningar. Försäkringskassan ska också ha fortlöpande kontakter med alla de inblandade och till exempel stämma av med den försäkrade att denne får det stöd som behövs från exempelvis hälso- och sjukvården.

Aktiv handledning, utredning och planering är också viktigt inför beslut av sjukpenningvärdet för att den försäkrade ska få rätt ersättning.

Med detta sagt är det verkligen sorgligt – för att inte säga lite upprörande – att ta del av resultatet av inspektionen. Inspektionen tar fasta på två huvudfrågor: kvalitet och tidsgränser. Man slår fast att Försäkringskassans ansvar är att medverka till rehabilitering och möjlig återgång till arbete och att vara samordnare för hela processen.

Detta ska man göra genom att föra dialog med försäkringstagaren, sjukvården, arbetsgivaren och Arbetsförmedlingen.

Fru talman! Den första prövningen av sjukskrivningen ska göras vid 90 dagar, om inte personen dessförinnan har kommit tillbaka till arbete. Denna prövning syftar till att undersöka möjligheterna till återgång, antingen till de tidigare arbetsuppgifterna eller till andra, mer lämpade arbetsuppgifter.

För att kunna göra denna bedömning på ett rättssäkert sätt är det nödvändigt att Försäkringskassan har kontakt med den försäkrade, med arbetsgivaren och med sjukvården. Inspektionen har här konstaterat att bedömningarna har varit bristfälliga i en tredjedel av de undersökta fallen.

Orsakerna är att relevant information saknas. Man måste då fråga sig varför. Det enkla svaret är, tyvärr, att Försäkringskassan uraktlåtit att ha de kontakter som är viktiga för att göra bedömningar av god och relevant kvalitet. I ett enda fall av 93 har ett personligt möte med den försäkrade ägt rum.

Även kontakten med arbetsgivaren har ofta uteblivit. I flera fall har den försäkrade signalerat att den psykiska miljön på arbetsplatsen är problemet, men inte i något fall har Försäkringskassan inlett en diskussion med arbetsgivaren utifrån den informationen.

Kontakt med den sjukskrivande läkaren borde vara något självklart, både för att kunna bedöma den försäkrades arbetsförmåga och för att bedöma rätten till sjukpenning. I ungefär 80 procent av ärendena har Försäkringskassan dock inte haft någon form av kontakt med läkaren.

Vi anser att en tidigare bedömning mot andra arbetsuppgifter hos arbetsgivaren borde göras redan vid dag 45 samt att en prövning mot övriga arbetsuppgifter på marknaden också borde göras.

Det är inte acceptabelt att använda stora personalavgångar som skäl till att de försäkrade i Sverige inte får den uppföljning och rehabilitering som de är värda.

Vi anser att Arbetsförmedlingen också borde ta sin del av ansvaret och inrätta ett särskilt omställningsspår, där den försäkrades arbetsförmåga prövas på hela den övriga arbetsmarknaden.

Med hänvisning till alla de konstaterade bristerna upprepar jag min fråga: Vilka åtgärder avser regeringen att vidta för att uppdragen i rehabiliteringskedjan ska genomföras i överensstämmelse med intentionerna i lagstiftningen?

Anf. 52 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Tack, Johan Forssell och Helena Bonnier, för två mycket viktiga interpellationer, som sätter fingret på en fråga som är överväldigande aktuell just nu.

Vi har haft rehabiliteringskedjan på plats under ganska många år nu. Faktum är att Inspektionen för socialförsäkringen redan 2011 gjorde en granskning av hur arbetet fungerade vid tidsgränserna i rehabiliteringskedjan. Inspektionen fann även då stora brister i handläggningen och prövningarna vid 90- och 180-dagarsgränserna.

När jag tillträdde som socialförsäkringsminister hösten 2014 kunde jag konstatera att sjukskrivningarna hade ökat kraftigt och att 100 000 människor under de fyra åren hade blivit utförsäkrade. Endast i ungefär hälften av de sjukskrivningsfall som då var aktuella hade prövningar över huvud taget gjorts vid 90- och 180-dagarsgränserna. Det handlade om alarmerande kvalitetsbrister.

Därför var en av de första åtgärder som regeringen vidtog i det första åtgärds paket som vi lade fram för att räta upp sjukförsäkringen att skjuta till en kvarts miljard årligen för att stärka handläggningen på Försäkringskassan.

Detta har lett fram till att man i dag gör prövningar i många fler ärenden – det vill säga att man klarar tidsgränserna bättre än vad man gjorde när den senaste översynen av detta gjordes.

Samtidigt vill jag – med tanke på vissa inspel som har gjorts här, bland annat från Johan Forssell – säga att jag definitivt inte är nöjd med det jag nu ser. Jag är framför allt inte nöjd med att så lite sker vid 90-dagarsgränsen, som för den enskilde individen är oerhört viktig när det gäller möjligheten att kanske kunna komma tillbaka till sitt gamla jobb. Jag är inte nöjd med att de olika aktörerna inte samordnas i tillräcklig omfattning och att man av olika skäl inte klarar av sitt uppdrag i den delen.

Det är klart att det gör att man måste ställa sig frågan: Är det sätt som vi nu har valt att strukturera vår sjukförsäkring på, med fasta tidsgränser, ett sätt som fungerar väl visavi de individer som blir sjuka? Det är en fråga som man måste ställa sig, baserat på Inspektionen för socialförsäkringens rapport. Framför allt är det naturligtvis så att denna situation inte kan fortgå. Försäkringskassan har svarat på den rapport som Inspektionen för socialförsäkringen har gjort. Man svarar att man arbetar väldigt aktivt med att stärka kvaliteten i de här bedömningarna.

Regeringen är beredd att skjuta till ytterligare resurser men framför allt att vidta fler åtgärder för att stärka Försäkringskassans samordningsuppdrag tidigt i ett sjukfall. Det handlar om att understryka att detta måste förbättras och att vi måste få betydligt bättre siffror tidigare i ett sjukfall.

Samtidigt ska man inte förglömma det som har varit den viktigaste delen i denna regerings omläggning av politiken. Vi har förskjutit våra insatser från att titta på en bortre tidsgräns i sjukförsäkringen till att i stället försöka förhindra att människor blir sjuka. Och blir de sjuka ska de tidigt få insatser. Därför lyfte jag i mitt interpellationssvar särskilt fram den nya lagstiftning som kommer på plats vid halvårsskiftet nästa år. Den innebär att man tillsammans med sin arbetsgivare redan 30 dagar in i ett sjukfall ska ta fram en plan för återgång i arbete. Det är nämligen så att det är sent när man kommer till Försäkringskassan 90 dagar in i ett sjukfall och får den prövningen.

Anf. 53 JOHAN FORSSELL (M):

Fru talman! Ja, det stämmer att ISF kom med en rapport 2011. Man konstaterade redan då att det fanns ett antal brister. Huruvida det kan tas till intäkt för att spela ned de stora brister vi ser i dag tycker jag att man ska låta vara osagt. Det borde naturligtvis ha fungerat bättre redan då, men då var reformen tämligen ny. Den kom ju i slutet av den första alliansmandatperioden.

Nu står vi här hösten 2017. Nu borde detta ha satt sig. Nu borde rutinerna finnas på plats. Nu borde den uppföljning som man kan kräva ske. Det är därför som det blir bekymmersamt att ta del av den här rapporten.

Vi kan upprepa detta. Det är alltså så att det i väldigt många fall inte ens sker en prövning vid 90 dagar, och då det görs en prövning håller den i två av tre fall inte en fullgod kvalitet. Det är alltså ingen liten randmärkning som Inspektionen för socialförsäkringen gör, utan det är en omfattande kritik mot hur det fungerar eller snarare hur det inte fungerar.

När jag lyssnar på ministern här hör jag om samarbete med arbetsgivarna och med näringslivet. Men jag undrar om det verkligen är svar på frågan om hur Försäkringskassan ska fungera bättre. Man kan också fundera på varför det arbete som ministern säger har skett under denna mandatperiod inte verkar ha gett någon större effekt på detta område. Jag tror att det handlar väldigt mycket om en ledningsfråga. Det kan naturligtvis finnas brist på ekonomiska resurser etcetera, och då får man titta på det. Men i grund och botten tror jag att det är en ledningsfråga. Man måste mycket tydligt från myndighetens ledning markera att dessa prövningar ska ske. Man måste också våga fatta beslut.

Det är naturligtvis inte lätt att arbeta på en myndighet. Det handlar om olika människooöden. Det kan ofta vara så att den enskilde inte får det beslut som den önskar. Men till syvende och sist är det faktiskt myndighetsutövning, där man måste våga kunna säga både ja och nej.

Vi har från Moderaternas sida sagt att vi tror att vi behöver en ökad effektivitet på myndigheten och en förstärkt rehabiliteringskedja för de psykiska diagnoserna. Vi menar att man inte kan vänta så länge som i dag – 90 och 180 dagar. För många personer med en lättare psykisk ohälsa behöver inte alls det bästa vara att vara sjukskriven. Det bästa kan snarare vara att jobba med andra saker på sitt arbete eller att byta arbetsgivare. Att gå hemma under flera månader kan till och med förstärka de problem som redan finns.

Detta har vi lagt fram förslag om på riksdagens bord. Det har tyvärr inte mött något större intresse hos regeringen. Man kan i och för sig fundera på hur stor skillnad det skulle göra nu när bedömningarna inte fungerar bättre än vad de gör. Men det vill vi moderater ändra på.

Jag undrar fortfarande om regeringen avser att ta några konkreta initiativ för att förändra detta. Att peka på det som har gjorts är en sak. Men vi står ändå här hösten 2017 med de problem vi har. Jag skulle vilja upprepa frågan: Avser ministern att ta några nya initiativ för att förbättra hanteringen på Försäkringskassan?

Anf. 54 HELENA BONNIER (M):

Fru talman! Tack för det svar jag har fått! Jag är fullt medveten om att det pågår ett förändringsarbete inom Försäkringskassan – det är verkligen tur. Men någonstans hänger man upp sig på tidsgränserna. De är ju inte huggna i sten. Det är faktiskt så att Försäkringskassan har ett eget recept för att återta initiativet här. Det är att det ska vara fortlöpande avstämningar och kontakter med ansvariga parter i det hela. Det är för att ha några riktlinjer som man utgår från fasta dagar. Men i övrigt måste det vara kontinuerligt.

Som jag nämnde tidigare har vi tittat på de kontroller som särskilt lyfts fram i den här rapporten. De sker bland annat vid 180 dagar. Det är viktigt att man i alla fall håller de gränserna, så att man har avstämningssamlingar.

I granskningen framgår att det saknas en tydlig planering av arbetsåtergång. Det är otroligt viktigt. I och med att man inte har en kontinuitet och ett samarbete och en kontakt med Arbetsförmedlingen är det en stor brist där. Det saknas också uppgift om huruvida den försäkrade kan få annat tillfälligt arbete – det gäller alltså samarbete med arbetsgivaren. Möjlighet till deltidsarbete utreds väldigt sällan.

Detta är ju en viktig grund för Försäkringskassan att bedöma för att kunna fastställa vilken grad av sjukpenning den försäkrade ska ha.

Det är anmärkningsvärt att planeringen endast i 40 procent av ärendena har skett i samråd med den försäkrade. Trots att det är ärenden som pågått i ett halvår har man inte haft den kontakten. Försäkringskassan har inte i något fall vid bedömningarna vid 180 dagar varit i kontakt med Arbetsförmedlingen, vilket är ännu mer anmärkningsvärt efter en så pass lång tid.

I bedömningen ska man även ta hänsyn till om den försäkrade har arbetsförmåga i relation till andra arbeten på arbetsmarknaden. Försäkringskassan är skyldig att upprätta en plan för på vilket sätt den försäkrade kan återgå till arbete och vad som krävs. I knappt 10 procent av fallen finns ingen plan alls. I andra fall är planerna bristfälliga. Och de är bara till en fjärdedel förankrade hos den försäkrade själv.

Vi anser att det är otroligt viktigt att arbetsförmågan undersöks regelbundet. Därför måste Försäkringskassans interna uppföljning stärkas.

Man kan inte kräva att en sjukskriven person ska återgå till ett arbete när den personen inte är medveten om huruvida den fungerar på den platsen eller om den behöver en omplacering. Det är också konstaterat att det är svårare att återgå till arbete efter en lång sjukfrånvaro. Jag är dock övertygad om att människor verkligen vill arbeta om de kan. Då ska detta uppmuntras, och då ska man inte lägga hinder i vägen.

Därför är min fråga återigen: Hur tänker regeringen förändra Försäkringskassans arbetssätt, så att fler kommer tillbaka till arbete? Det gäller både vid korta och vid långa sjukskrivningar.

Anf. 55 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Jag skulle vilja inleda med att reda ut några saker. Johan Forssell känner mycket väl till att det som har skett sedan vi tillträdde hösten 2014 och jag tillträdde som socialförsäkringsminister är att vi har vänt en situation där sjuktalen skenade till en situation där sjuktalen sedan maj 2016, alltså ett bra tag, ligger stilla och nu har börjat sjunka. Vi ligger ganska nära regeringens målsättning en låg och stabil sjukfrånvaro.

Så långt är det ju gott. Tyvärr har också den här processen visat på kvarstående stora kvalitetsbrister när det gäller hanteringen under den tid man är i rehabiliteringskedjan.

Jag vill säga till Johan Forssell att det inte bara handlar om en rapport som kom 2011 och att saker och ting sedan borde ha satt sig, utan det här har pågått under de år som har gått sedan rehabiliteringskedjan kom på plats. Försäkringskassan, Inspektionen för socialförsäkringen och andra har alla granskat rehabiliteringskedjan och pekar på de här bristerna.

Jag kan bara säga att jag fullständigt delar ingången att det är helt oacceptabelt visavi den enskilde om inte rätt insatser sätts in i rätt tid, om inte rehabiliteringsbehoven utreds när det ska göras i ett sjukfall, om inte kontakter tas med läkare och arbetsgivare och om man inte är med på möten till exempel tillsammans med arbetsgivarna.

Därför vill jag vara väldigt tydlig med att regeringen under de här åren – utöver att stirra sig blind på sjukförsäkringen, där vi har gjort en hel del och där det finns mer att göra – också har satsat på betydligt fler åtgärder. Vi har till exempel permanentat yrkesgruppen rehabiliteringskoordinatorer inom hälso- och sjukvården, just för att man ska kunna fånga upp en individ betydligt tidigare än när denna väl kommer i kontakt med Försäkringskassan, vilket sker senare. Rehabiliteringskoordinatören kan tillsammans med läkare, arbetsgivare och andra tidigt i ett sjukfall lägga upp en plan för återgång i arbete. Det är också därför som det vid halvårsskiftet kommer en ny lagstiftning på plats som handlar om just arbetsgivare och medarbetare och om att kunna få en tidig planering för återgång i arbete.

Utan att föregå exakt vad det handlar om ska jag också säga att det bereds ytterligare åtgärder i Regeringskansliet som jag kommer att komma tillbaka med inom kort. Dessa åtgärder avser just den fråga som vi diskuterar här i dag, nämligen hur vi ytterligare kan bidra till att stärka Försäkringskassans handläggning i rehabiliteringskedjan och hur vi ytterligare kan bidra till att stärka Försäkringskassan när det gäller vikten av att man tar sitt samordningsansvar.

Jag skulle också vilja säga någonting om 180-dagarsgränsen, där vi under många år tyvärr har fått tråkiga rapporter om att människor hamnar mellan stolarna, mellan myndigheterna. Det kan vara att det inte finns någon som tar emot på den andra sidan eller att kommunikationen inte fungerar mellan hälso- och sjukvård och i det här fallet Försäkringskassan eller arbetsgivaren.

Vi behöver se till att människor inte hamnar i kläm på det här sättet, för annars tror jag att människors förtroende för rehabiliteringskedjan snart är helt borta.

Anf. 56 JOHAN FORSSELL (M):

Fru talman! Om jag ska sammanfatta det svar som jag tar med mig från den här diskussionen i dag är det väldigt mycket på temat ”vi har gjort”, och sedan är det framåtriktat kring arbetsgivarnas roll.

Så långt är allt väl. Problemet är bara, fru talman, att den här rapporten med den allvarliga kritiken som finns här, det vill säga att man alltså inte gör bedömningar av korrekt kvalitet i två tredjedelar av alla fall, visar ett nuläge. Om det hade varit så att det som regeringen har gjort hade fått en så stor effekt som ministern beskriver kan man fundera på hur det går ihop med den verklighet som vi ser. Detta säger inte bara jag utan även Inspektionen för socialförsäkringen.

Det är positivt att sjukfrånvaron nu har planat ut. Det är väldigt roligt. Det är bra för staten, men framför allt är det roligt för de människor som inte behöver befinna sig i sjukförsäkringen.

Jag förstår att regeringen gärna vill ta åt sig äran för detta. Om man tittar lite mer på forskning och analys ser man dock att det varierar, och jag sätter nog ett stort frågetecken angående det som regeringen har gjort. Det är framför allt sloandet av den borte tidsgränsen, i strid med expertis från myndigheter och andra experter, som har varit regeringens stora förändring på området. Man har också höjt bidragen i transfereringssystemen.

Frågan är egentligen hur verkligheten hade sett ut om man inte hade gjort detta. Vi ser också att de långa sjukfallen nu ökar i väldigt rask takt.

Jag vill tacka ministern för svaret och diskussionen. Det är bra att vi kan ha den här debatten, och jag hoppas att regeringen framöver inte bara lutar sig emot vad man har gjort utan också tar fasta på den breda kritik som kommer och funderar mer på framtiden och hur det ska bli bättre på det här området.

Anf. 57 HELENA BONNIER (M):

Fru talman! Tack så mycket för den här diskussionen, som har varit intressant! Jag måste säga att det är glädjande att höra att det kommer att ske förändringar. Det är bara sorgligt att det under den tid som har gått har

varit så många människor som har mått dåligt och inte fått sin rätt tillgodosedd. Av det skälet ser vi fram emot de förändringar som nu möjligtvis kan komma fram.

Vi är överens om att det inte är bra som det är. Sedan har vi kanske lite olika uppfattning om hur man ska gå fram för att få en bättre fungerande försäkringskassa, som tar till vara individerna på ett bättre sätt.

Anf. 58 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Jag får tacka interpellanterna för en bra och viktig debatt. Det har som sagt skett mycket under den här mandatperioden om vi jämför med den utveckling vi såg mellan 2010 och 2014.

Jag är dock långt ifrån nöjd, och precis som jag också sa ser jag att inte minst individens trygghet och rätt, kopplat till vår sjukförsäkring, behöver stärkas. Man ska få rätt stöd i rätt tid. Det ska på ett annat sätt än i dag finnas en stark närvaro från hälso- och sjukvård, arbetsgivare och myndighet kring den individ som är i behov av stöd.

Jag är mycket bekymrad över de exempel där jag hör hur man från våra myndigheter och från hälso- och sjukvården emellanåt bara tittar i sitt eget stuprör och glömmer bort vem man är till för, nämligen den individ som alla har en uppgift att supportera.

Som jag sa bereder vi också fler åtgärder i Regeringskansliet som handlar om just hur vi ökar stödet till och kring individen och hur vi skapar en tryggare och mer säker sjukförsäkring för den enskilde. Det handlar också om hur vi ställer tydliga krav på våra myndigheter och de aktörer som vi förfogar över att faktiskt samla sig kring individen för att han eller hon ska kunna komma tillbaka till hälsa och arbete igen.

Tack för en bra debatt!

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 10 Svar på interpellation 2017/18:156 om utredningen om bättre skydd mot diskriminering

Anf. 59 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUNKE (MP):

Fru talman! Eva Lohman har frågat mig om jag avser att gå vidare med de förslag som presenteras i utredningen om bättre möjligheter att motverka diskriminering.

Diskriminering hindrar människor från att fullt ut delta i samhället. Jag och regeringen vill se ett Sverige där alla människor har tillgång till lika rättigheter och möjligheter.

Regeringen har under mandatperioden vidtagit ett antal olika åtgärder på diskrimineringsområdet. Exempelvis har ändringar gjorts i diskrimineringslagen om aktiva åtgärder. Dessa ändringar innebär bland annat att arbetet med aktiva åtgärder utvidgats till att omfatta alla sju diskrimineringsgrunder både inom arbetslivet och på utbildningsområdet.

Regeringen har också lämnat förslag om att utvidga skyddet mot diskriminering i form av bristande tillgänglighet. Förändringen har beslutats av riksdagen, och lagändringen träder i kraft den 1 maj 2018.

Vidare har regeringen i budgetpropositionen för 2018 föreslagit att Diskrimineringsombudsmannen ska få utökat anslag med 10 miljoner kronor och de lokala antidiskrimineringsbyråerna med 15 miljoner kronor.

Vad gäller utredningens förslag har vi nyligen fått in remissvaren. Dessa analyseras just nu inom ramen för den beredning av betänkandet som pågår inom Regeringskansliet.

Anf. 60 EVA LOHMAN (M):

Fru talman! Jag tackar ministern för svaret.

Jag håller med kultur- och demokratiministern om att diskriminering hindrar människor från att leva sina liv fullt ut och delta till hundra procent i samhället. Det borde vara självklart att vi alla har samma värde och att ingen av oss ska behandlas annorlunda. Men så är det tyvärr inte.

I utredningen som nyligen har presenterats föreslås bland annat att Skolinspektionen ska bli tillsynsmyndighet. Det låter intressant. För att främja barns och ungas – elevers – lika möjligheter och rättigheter ska dessutom detta regleras i skollagen i stället för i diskrimineringslagen, om jag har uppfattat allt rätt. Det är positivt att arbetet samordnas med det arbete som pågår om kränkande behandling.

Är det här ett förslag, ministern, som regeringen kommer att gå vidare med?

Anf. 61 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUHNIKE (MP):

Fru talman! Tack för interpellationen i stort och för förtydligandet, det vill säga det riksdagsledamoten strök under i sitt anförande.

Vi arbetar just nu med utredningens förslag. Ett av förslagen är, precis som Eva Lohman säger, att bestämmelser om skolan ska flyttas från diskrimineringslagen till skollagen. Det är en förändring som Gustav Fridolin, utbildningsministern, också har understrukt vikten av. Han ser gärna en sådan förändring. Jag delar Fridolins bedömning att det vore en positiv förändring, det vill säga att bestämmelserna som rör skolan flyttas till skollagen från diskrimineringslagen. Skolinspektionen blir då tillsynsmyndighet.

Detta är också något som flera aktörer i samhället skriver under på och har lyft upp. Bland annat vid dagens sakråd lyfte RFSL Ungdoms ordförande Frank Berglund upp att RFSL gärna ser detta.

Anf. 62 EVA LOHMAN (M):

Fru talman! En annan del i utredningen handlar om ändrad reglering i diskrimineringslagen. Den ska, vad jag förstår, kompletteras med föreskrifter eller allmänna råd. Om det blir så, kommer det att innebära att Diskrimineringsombudsmannen kan ange verkställighetshinder om det gäller aktiva åtgärder i diskrimineringslagen? Utredningen föreslår också att Skolverket ges motsvarande rätt när det gäller skollagsreglerad verksamhet.

Betyder det här att dessa förslag kommer att leda till att arbetet mot diskriminering i högre grad kommer att verksamhetsanpassas?

Anf. 63 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUHNKE (MP):

Fru talman! Vad gäller utredningens flera olika förslag vill jag hänvisa till den beredning som pågår. Det som regeringen har varit tydlig med är bland annat att vi ska bekämpa diskrimineringen i vårt samhälle. Den är olönsam på alla sätt; främst för att den drabbar individer och för att den drabbar vårt samhälle i stort.

Vi kommer att genomföra flera förändringar som vi hoppas går igenom Sveriges riksdag. Vi har redan nu förstärkt Diskrimineringsombudsmannens möjligheter. Som jag nämnde inledningsvis har beslutet om aktiva åtgärder fattats av Sveriges riksdag. Arbetet kommer att fortsätta att bedrivas för att bekämpa diskrimineringen i vårt samhälle, och jag ser fram emot att kunna presentera vad vi går vidare med från utredningens förslag.

Anf. 64 EVA LOHMAN (M):

Fru talman! Jag delar ministrernas uppfattning att diskriminering är förkastligt, ovärdigt och inte acceptabelt var än och hur än den förekommer. Det spelar ingen roll om det är fråga om kön, könsidentitet, etnisk tillhörighet, religiös tillhörighet, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

Jag tycker att det är positivt att diskrimineringsgrunderna nu har utvidgats. Jag ser fram emot att vi får bättre kontroll och möjligheter att motverka diskriminering. Det är viktigt att var och en av oss ska respekteras för den man är och att vi ska se oss som jämställda och jämberörda.

Anf. 65 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUHNKE (MP):

Fru talman! Tack, Eva Lohman, för debatten!

Jag gläds åt diskussionen och att vi är många från olika partier som vill bekämpa diskrimineringen i vårt land. Mycket arbete återstår, men ju fler vi är som tror på alla människors lika värde och är beredda att kämpa för det, desto bättre kommer vårt land att bli.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 11 Svar på interpellation 2017/18:157 om barn med funktionsvariationer på kulturskolan

Anf. 66 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUHNKE (MP):

Fru talman! Eva Lohman har frågat mig hur jag avser att agera för att stärka förutsättningarna för barn med funktionsvariationer att ta del av kulturskolornas verksamhet.

Inledningsvis vill jag tacka för Eva Lohmans engagemang i frågan om tillgänglighet till våra kommunala kulturskolor. Jag välkomnar verkligen intresse för och diskussion om denna viktiga fråga.

När vi tillträdde som regering 2014 var kulturskolan en av de första frågorna vi började arbeta med. Kulturskolan har alltid varit en kommunal angelägenhet utan inblandning från staten. Verksamheten har levt väl i

många delar av landet, och dess framgång har under åren visat sig genom att barn och unga fått en meningsfull fritid. Kulturskolan har också haft betydelse för många av dem som senare i livet valt en konstnärlig karriär.

Den utredning med uppdrag att ta fram en nationell strategi för den kommunala kulturskolan som tillsattes 2015 bekräftade den bild vi hade tidigare, nämligen att den kommunala kulturskolan står inför stora utmaningar. Dessa gäller svårigheter att rekrytera lärare, hinder för att nå olika målgrupper samt brist på uppföljning och samordning. För att fortsätta vara en angelägenhet för alla barn behöver kulturskolan bli mer tillgänglig och jämlik. Det inkluderar även tillgängligheten för barn och unga med olika typer av funktionsvariationer.

I betänkandet från Kulturskoleutredningen lämnades ett antal förslag för att öka tillgängligheten till den kommunala kulturskolan i ett brett perspektiv, och i det stora antal remissvar som lämnades gavs flera viktiga synpunkter och inspel. Regeringen har redan vidtagit åtgärder för att generellt öka tillgängligheten till kulturskolan. Ett statligt bidrag om 100 miljoner kronor per år med syfte att öka kvaliteten i kulturskolan i ett brett perspektiv har inrättats och fördelas av Statens kulturråd till kommunerna sedan två år tillbaka.

I budgetpropositionen för 2018 har regeringen föreslagit insatser för att förbättra förutsättningarna att rekrytera lärare till kulturskolan. Utbildade pedagoger är viktigt för att kulturskolan ska kunna möta barn och unga med olika förutsättningar. I budgetpropositionen föreslås också att ett nationellt kulturskolecentrum inrättas i Statens kulturråd med uppdrag att ansvara för kunskapsutveckling, samverkan och uppföljning på området. Statens kulturråd är sektorsansvarig myndighet för funktionshindersfrågor. Ett sådant centrum kommer att kunna fungera som ett nav för de kommunala kulturskolorna att hitta inspiration, goda exempel och nya samarbeten. Jag är övertygad om att ett kulturskolecentrum på nationell nivå är en av nycklarna till en framgångsrik och angelägen kulturskola som är tillgänglig för alla barn och unga.

Kulturskolan är en kommunal angelägenhet, och regeringen anser att den så ska förbli. Regeringens åtgärder syftar till att stödja den kommunala kulturskolans utvecklingsinsatser på flera olika områden. Regeringen avser att återkomma med förslag till en samlad nationell strategi för den kommunala kulturskolan.

(forts.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.59 på förslag av förste vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 18.00.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 18.00.

§ 11 (forts.) Svar på interpellation 2017/18:157 om barn med funktionsvariationer på kulturskolan

Anf. 67 EVA LOHMAN (M):

Herr talman! Jag får tacka ministern för svaret.

Jag har ju ställt den här interpellationen med anledning av regeringens planer för kulturskolan. Jag tänker närmast på det nationella kulturskolecentrum som regeringen planerar att starta. Det är någonting som vi moderater inte vill satsa på, utan vi vill lösa detta på andra sätt.

Jag blir lite frågande när jag hör sista stycket i ministerns svar, där hon säger att kulturskolan är ett kommunalt ansvar och så ska förbli. Jag hoppas att det inte blir någon klåfingrighet från regeringens sida gentemot kulturskolornas verksamhet, för det är ett kommunalt ansvar som i de allra flesta fall fungerar väldigt väl.

Vi moderater menar att staten kan stötta kulturskolorna genom forskning som tittar på hur man kan bredda och fördjupa verksamheten men också tittar på lärares kompetens så att man kan ta emot barn och unga med funktionsnedsättning. Det tror vi är en bra väg att gå, för kulturskolorna behöver förändra sitt sätt att arbeta lite grann vad gäller att ta emot funktionshindrade.

Hälften av kulturskolorna erbjuder i dag verksamhet för barn och unga med funktionsnedsättning, och det är inte bra – det är alldeles för få. På vissa kulturskolor får dessa barn och unga inte delta i ordinarie verksamhet. Det finns aktörer som menar att det är ren diskriminering att man stoppar funktionsnedsatta ungdomar.

Vi har nyligen debatterat ändringar i diskrimineringslagen, en debatt där bland annat diskriminering i form av bristande tillgänglighet för funktionsnedsatta var på agendan. Jag har en fråga: Hur tänker ministern när det gäller barn och unga med funktionsnedsättning och deras tillgång till en meningsfull fritid i till exempel kulturskolans verksamhet?

Anf. 68 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUNKE (MP):

Herr talman! Kulturskolan är tyvärr inte jämlik. Det finns många kulturskolor som fungerar väldigt bra, men det som Kulturskoleutredningen visar svart på vitt är att det råder ojämlikheter. Det är det som har varit själva ingången till hela den kulturskolesatsning som regeringen har bedrivit under mandatperioden och som vi fortsätter att investera i.

Just därför har vi fokus på ett kulturskolecentrum för att möta det som Eva Lohman lyfter upp – vikten av samordning, att sprida goda exempel, studier och forskning – och helt enkelt bredda kunskapen och kompetensen om kulturskolans vikt och möjligheter. Vi tror att det kulturskolecentrum som vi nu inrättar och har avsatt medel för i den budgetproposition som har lagts fram för riksdagen ska kunna bidra till just detta. Det görs ett led av vad Kulturskoleutredningen påvisar och vad man tror ska kunna skapa bättre möjligheter för alla barn i vårt land.

Också när det gäller lärarna är det ju så att kulturskolan står inför ett stort skifte med många pensionsavgångar. Vi behöver säkerställa att det finns lärare som har den specifika kulturskolekompetensen. Just därför gör

vi från och med nästa år – också som en del av budgetförslaget – ett kulturskolläraryft, där flera lärosäten och högskolor kommer att satsa på just kulturskolläraryftutbildningar.

Vi behöver bli mycket bättre på att kunna erbjuda alla barn en plats i kulturskolan. Precis som Eva Lohman sa är det alldeles för många som menar att de inte har möjligheter att erbjuda kulturskola för barn med till exempel funktionsvariationer.

Samtidigt finns det några goda exempel, och de har kunnat bli goda exempel med de 100 miljoner kronor vi investerar per år. Vi har några fantastiska exempel. Alingsås kulturskola har valt att prioritera möten och dokumentation med elever som kämpar med någon form av psykisk ohälsa eller andra funktionsvariationer. Karlstad kommun har investerat i musikterapeuter för att jobba individuellt med barn med särskilda behov. I Sundsvall har man prova-på-verksamhet för barn med funktionsvariationer.

Med de satsningar och investeringar vi gör skapar vi möjligheter för kulturskolan att vara en kulturskola för alla och inte bara för de barn som har det så väl förspant att deras föräldrar har möjlighet att säkerställa att de kan ta del av kulturskolans verksamhet. Men det kommer att krävas fortsatta investeringar, och med ett kulturskolecentrum, ett läraryft för kulturskolan och de 100 miljoner kronor om året som vi investerar tror vi att vi i framtiden kommer att ha en jämlik kulturskola.

Anf. 69 EVA LOHMAN (M):

Herr talman! Jag delar ministerns uppfattning att bra och kvalitativ undervisning ska ges till alla barn, även de med funktionshinder, och att det i dag råder ojämlikhet – inget tvivel om det.

Enligt en rapport som jag har tittat i där man har tittat på snittet i Sverige är det under tio barn per kulturskola som har någon form av funktionsvariation, som väl är det nya ordet. Det är alltså snittet i Sverige, så det är inte bra.

Jag tänker också på lärarna. De har ämnesutbildning, men de behöver kompetensutveckling vad gäller hur man ska lägga upp undervisningen, hur man ska organisera och så vidare. Det finns mycket att göra där. Det viktiga är att dessa barn och unga inte ska ha lägre sysselsättning eller lägre tillgång till kulturskolan än andra barn har.

Jag ska inte säga att hindren är enkla, men bristande tillgänglighet eller begränsat utbud av anpassade verksamheter är ganska vanligt. Funktionsvariationer är ett vitt fält med stor spännvidd. Vad jag funderar över och tänkte fråga är om ministern anser att kulturskolorna behöver ett särskilt funktionshindersperspektiv.

Anf. 70 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUHNIKE (MP):

Herr talman! Ja, jag anser att för att kunna nå alla barn och unga behöver kulturskolan och de som arbetar i kulturskolan ha goda och grundläggande kunskaper om funktionsvariationer och vilka särskilda behov de innebär när det gäller till exempel hur lokalerna ska vara anpassade, vad man kan erbjuda för verksamhet och hur man fyller den verksamheten med personal med kompetens för att just kunna erbjuda kulturskola för barn med

funktionsvariationer. Precis som Eva Lohman sa har dessa bred spännvidd – de är olika eftersom vi människor är olika.

För att knyta an till den första frågan som Eva Lohman ställde om den kommunala kulturskolan är det för mig som miljöpartist men också som kultur- och demokratiminister i Sveriges regering helt grundläggande och självklart att kulturskolan fortsatt kommer att vara en kommunal angelägenhet. Det är ju ur det kommunala självstyret och ur alla dessa kommuner som har tagit ett sådant enormt ansvar och ibland också med engagemang kämpat för att få sin kulturskola att överleva, det är ur det fröet som kulturskolan kunnat blomma och bli en sådan fantastisk verksamhet. Just därför behöver vi kämpa för och säkerställa att alla barn kan nås av den.

Anf. 71 EVA LOHMAN (M):

Herr talman! Tack för det, ministern!

När det gäller klåfingrighet och kulturskolor, kommunalt ansvar och kommunal verksamhet har väl staten lite grann varit inne och petat.

Jag tänker på det här med gruppundervisning – att all undervisning ska ske i grupp. Det är det normala, men det är inte alltid bra och det bästa att göra. Det finns barn och ungdomar som av olika anledningar ska ha enskild undervisning för att kunna utvecklas och kunna nå sin fulla potential. Alla barn behöver kulturell stimulans och möjlighet till eget skapande. Där måste kulturskolorna själva kunna vara med och bestämma om det ska vara gruppundervisning eller vad det ska vara.

Sist ska jag säga att lärarna behöver ordentlig kompetensutveckling, och det har jag varit inne på tidigare. För många är det ganska nytt att jobba med funktionshindrade. Det kan vara barn med neuropsykiatriska men också fysiska funktionshinder. De behöver en kompetensutveckling för att lära sig hur det är att arbeta med barn som har funktionsnedsättning eller hur de ska organisera själva undervisningen.

Det är viktigt att barn och unga med en funktionsnedsättning får tillgång till en inkluderande fritidsverksamhet. Fritiden är viktig för oss alla men kanske framför allt för barn och unga som befinner sig i ett utvecklingskede.

Jag ser fram emot att se hur det blir med kulturskolorna. Jag hoppas att ett nationellt kulturskolecentrum inte blir alltför styrande. Jag hade föredragit forskning som stöttar i stället.

Anf. 72 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUNKE (MP):

Herr talman! Vad gäller grupp- respektive individundervisning tror jag att det är klokt att vi skiljer på vad en oberoende utredare föreslår och vad som kommer att vara ett innehåll i den politik som vi lägger fram.

Jag är precis som Eva Lohman högst medveten om att det i kulturskolan behöver finnas en frihet för pedagogerna, de ansvariga, rektorn och så vidare, att välja att styra inriktningen mot det som passar just deras barn och unga allra bäst. Den friheten kommer att vara bärande i den politik som jag lägger fram, absolut inget annat.

Vad gäller studier är jag den första att skriva under på att vi behöver mer forskning. Vi behöver än mer kunskap för att kunna odla och säker-

ställa att kulturskolorna har de förutsättningar som behövs. Förhoppningsvis kan kulturskolecentrumet, som kan bli verklighet i och med budgetpropositionen för 2018, bidra till just det.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2017/18:43
5 december

Svar på
interpellationer

§ 12 Svar på interpellation 2017/18:178 om framtiden för den statliga filmpolitiken

Anf. 73 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUHNIKE (MP):

Herr talman! Olof Lavesson har frågat mig hur jag avser att agera med anledning av Svenska Filminstitutets brev om situationen inom svensk film samt om jag avser att verka för ett återställande av den höjda biografmomsen.

Regeringen har valt en stabil och långsiktig finansiering av filmpolitiken. Denna innebär att momsens för biografafforeställningar höjts från 6 till 25 procent samtidigt som den biografavgift som biografägarna betalade under det tidigare filmavtalet avskaffades. Nettoeffekten för de allra flesta biografier motsvarar därför en höjning från 16 till 25 procent. Denna finansieringsmodell har Sveriges riksdag beslutat om, och den ligger fast.

Reformen har inneburit en stor omställning, och det är därför rimligt att reformen utvärderas när det har gått en tid så att alla konsekvenser kan bedömas och reformen i sin helhet utvärderas. I övrigt följer regeringen, liksom Filminstitutet, löpande utvecklingen och gör, precis som för andra kulturpolitiska områden, justeringar om och när det behövs.

För att kunna utvärdera politiken behöver vi ha tillgång till statistik. Sveriges Biografägareförbund vill emellertid inte lämna ut den statistik som behövs för att en fullgod utvärdering ska kunna göras. Detta faktum gör Sverige mer eller mindre unikt i jämförelse med såväl Europa som USA. Oavsett filmpolitisk finansieringsmodell eller beskattningsnivå finns det i de allra flesta länder offentlig biografstatistik att tillgå.

Jag har full respekt för att vi kan ha olika syn på momsfrågan och olika förslag till finansieringslösningar. Men man kan också välja olika strategier för att agera mot ett beslut som man inte gillar. I Filminstitutets skrivelse finns ett antal exempel på hur Sveriges Biografägareförbunds agerande drabbar filmsektorn och biopubliken, till exempel genom att försvåra utbetalning av stöd som bygger på publiksiffror eller bromsa den tekniska utvecklingen av bokningssystem. Svenska Bio, en av de ledande aktörerna i Sveriges Biografägareförbund, har också aviserat att man inte längre avser att hyra ut sina lokaler till Stockholms filmfestival.

Jag har även fått en skrivelse från Riksföreningen Biograferna. De samlar 100 mindre och medelstora biografägare, och praktiskt taget samtliga är beroende av stöd från Filminstitutet. Många av dessa biografägare är även anslutna till Sveriges Biografägareförbund och utgör drygt 50 procent av Sveriges Biografägareförbunds medlemmar. I skrivelsen kritiserar Sveriges Biografägareförbund för att agera i strid med sina egna medlemmars intressen.

Bristen på statistik gör att vår gemensamma kunskap om biografmarknadens utveckling, bland annat om antal sålda biljetter och prisutveckling på biobiljetter, försämras. Detta innebär naturligtvis att det blir svårare att utvärdera effekterna av den nya politiken.

Den situation som uppstått genom Sveriges Biografägareförbunds agerande är olycklig för svensk film. Regering och riksdag har ett ansvar för att de pengar som svenska skattebetalare investerar i svensk film används på ett sätt som bidrar till att de av riksdagen beslutade filmpolitiska målen kan uppnås, och det är därför av yttersta vikt att effekterna av den nya politiken fullt ut kan utvärderas. Tillgången till statistik är ett viktigt led i detta arbete.

Anf. 74 OLOF LAVESSON (M):

Herr talman! Den statliga filmpolitiken har kommit att präglade stora delar av denna mandatperiod. Det var en het debatt och mycket frustration innan regeringen presenterade sin nya filmpolitik. Situationen har inte förbättrats sedan den genomfördes. I Dagens Nyheter den 1 november beskrivs hur djupa sår har rivits upp och hur det i det närmaste råder krigstillstånd mellan filmbranschens olika aktörer.

Det kan knappast komma som en överraskning för vare sig kulturministern eller någon annan att vi nu befinner oss i det här läget. Det stod klart långt innan riksdagen fattade beslut om en ny filmpolitik. Beskedet från delar av branschen var tydligt: Om staten gör slut med oss, så gör vi slut med staten. Reaktionen från regeringen var då: Det kommer nog att ordna sig när den nya politiken är på plats.

Men så blev det inte. Kort efter införandet av den helstatliga filmpolitiken fattade ledande biografaktörer beslutet att sluta lämna ut totalstatistik över antalet biobesökare. De motiverar det med att de har blivit nonchalerade av såväl Kulturdepartementet som Filminstitutet och att överenskommelsen om statistik bara ingick i det nu nedlagda filmavtalet. Man kan givetvis ha synpunkter på detta, men förvånad kan man knappast bli. Det var ju precis den konsekvens de tidigare varnade för, och man kan nu se att det också blivit så.

Nu har Filminstitutets vd Anna Serner skrivit ett högst alarmerande brev till Kulturdepartementet där hon bland annat skriver följande: Filminstitutets uppdrag att verka för att mer film ska nå fler går inte att genomdriva utan att förändringar sker från politiskt håll.

I dag verkar kulturministerns reaktion mest vara: Jaha, det var ju tråkigt! Det finns inte mycket av självkritik och ingen självrannsakan. Det finns inte ens en tanke om vad det egna ansvaret kan vara för den uppkomna situationen eller hur man tänker hantera den framöver. I stället skjuter regeringen ifrån sig ansvaret, låter Filminstitutet sköta filmpolitiken och tycker att de andra ska skärpa sig.

Ser inte kulturministern det fullständigt orimliga i att helt frånsvara sig det politiska ansvaret och i stället dumpa det i knäet på en utförarorganisation? Vad ska krävas för att kulturministern och regeringen ska reagera?

Jag ställde två frågor till kultur- och demokratiministern. Den första var om ministern avser att verka för ett återställande av den höjda biografmomsen. Där är svaret ett tydligt nej. Riksdagens tillkännagivande intresserar henne inte. Sverige har numera en differentierad kultur moms. Det blev den rödgröna regeringens gåva till kulturlivet.

Den andra frågan var hur ministern avser att agera med anledning av Filminstitutets brev. Här får vi inget svar alls.

Ska jag tolka detta som att kulturministern struntar i hur det blir och låter branschen sköta sig själv? Var det verkligen detta man menade med att man skulle koppla greppet om filmpolitiken?

Anf. 75 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUHNIKE (MP):

Herr talman! Nej, med den nya filmpolitiken vill regeringen ge svensk film bättre och stabila förutsättningar. Det var, och det är fortsatt, målet. När man lämnar ett filmavtal som har funnits i mer än 50 år kommer det dock, vilket vi visste, att innebära en övergångsperiod. Det kommer också, vilket vi också visste, att kantas av en del stök, en del ovilja och en del protester.

Nu har den nya filmpolitiken gällt i snart ett år – i elva månader. Jag tror att vi fortsatt kommer att vara i en övergångsfas och en övergångsperiod. Till exempel har de nya stöden ännu inte satts i verket, för de arbetas fram. Vi var tydliga när vi lanserade den nya filmpolitiken med att vi inte ska göra några tvära kast. Tvärtom vet vi att film behöver långsiktighet och stabila villkor. Därför måste vi låta den nya filmpolitiken värka in och överlappa den gamla. Det kommer att ta tid.

Med detta sagt: Jag är bekymrad över statistiken. Just nu finns det mer pengar än någonsin för svensk film. Det handlar dels om det ansvar som staten har tagit och som ligger som en botten som täcker vad filmavtalet levde upp till, dels om de pengar som SVT investerar i svensk film. Det finns alltså mycket mer pengar till svensk film än vad det tidigare har funnits.

Dessa pengar kan inte rättssäkert fördelas eftersom vi saknar underlag, och det är en jätteutmaning. För en tid sedan initierade jag ett arbete på departementet där vi nu ser över detta, för jag ser det som oerhört allvarligt. Det är också därför jag med sådant allvar svarar på interpellationen. Vi måste hitta sätt att säkerställa att vi kan fördela alla de pengar som nu finns, för vi vill ha mer svensk film, och vi vill att filmen ska nå ut i vårt land.

Anf. 76 OLOF LAVESSON (M):

Herr talman! Detta är fortfarande inget svar på min fråga om vad regeringen politiskt tänker göra med anledning av det brev som institutet har skickat. Det är egentligen ingenting som förvånar mig, för regeringens tondövhet har varit total rakt igenom hela processen.

Filmavtalet sas upp i en debattartikel. Konsekvenserna hade man ingen aning om. Men avtalet skulle sägas upp – punkt och basta! Sedan utlovades vad man kallade för en bred dialog och djup förankring. Men när det visade sig att det som alla ville diskutera var finansiering, organisation och samverkan var regeringen inte längre intresserad. Just detta gick inte att diskutera, för här hade man redan bestämt sig. Oavsett graden av motsatt uppfattning från såväl branschaktörer som politisk opposition vek regeringen inte en tum.

Prot. 2017/18:43
5 december

Svar på
interpellationer

Man sa att filmen skulle bli en del av kulturpolitiken, och så chockhöjde man moms. Nu skulle vi få en statlig filmpolitik, och Filminstitutet fick allt ansvar för den. Nu skulle äntligen branschen få inflytande, och så hamnade man i branschråd, som egentligen bara är tyckargrupper utan inflytande.

Och inte gick det bättre i riksdagen. När vi fattade beslut här var det på sju bärande punkter som riksdagen fattade ett annat beslut än vad regeringen föreslog. Det var underkänt när det gäller finansieringen. Det var underkänt när det gäller organiseringen. Det var underkänt när det gäller produktionsförutsättningarna. Det var underkänt när det gäller samverkan, när det gäller digitaliseringen och när det gäller piratkopieringen.

Vad var kulturministerns reaktion? Jo, att allt har gått strålande och att det finns ett brett stöd för regeringens filmpolitik! Det finns som vanligt inga gränser när kulturministern sjunger lovsånger i sin egen kyrka.

Nu står vi här, ett och ett halvt år senare. Det är elva månader sedan detta infördes. Om vi ska vara ärliga, herr talman, har det inte gått så bra. Det har faktiskt inte gått alls. Kulturministern agerar som om momsfrågan inte är ett problem, men det är den ju. Vi kan läsa vittnesmål efter vittnesmål om hur biografen runt om i landet drabbas av regeringens nya kulturmoms. Det är nedlägningshot för biografen och ekonomiska kriser för våra filmfestivaler. Nu är det Filminstitutet självt som larmar om behovet av att bio inte ska särbeskattas utan ha samma kulturmoms som övrig kultur.

När det gäller den nu havererade dialog som beskrivs i min fråga fick regeringen underkänt redan 2016 när riksdagen i ett tillkännagivande konstaterade att de så kallade branschråden inte skulle räcka till och att det krävs ytterligare åtgärder för samverkan inom branschen. I dag vet vi att så är fallet, och det visar också larmet. Relationerna är under fryspunkten. Ändå konstaterar regeringen i årets budgetproposition att allt är så bra att några vidare åtgärder inte kommer att krävas. Konsekvensen blir att regeringen nu åter får bakläxa. I morgon klubbar riksdagen ett förnyat tillkännagivande eftersom vi ser verkligheten så som den ser ut.

I går stod kulturministern här i kammaren i budgetdebatten och berättade att verkligheten syns i tabellerna. Nej, så är det inte, herr talman. Verkligheten syns inte i tabellerna; den syns utanför fönstret. Någonstans hoppas jag att kulturministern reser sig upp, tittar ut genom fönstret och börjar ta lite mer ansvar.

Återigen: Vad tänker kulturministern göra med anledning av brevet? Det som krävs nu och som Filminstitutet påtalar är politiskt agerande. Därav har vi inte sett någonting än så länge.

Anf. 77 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUNKE (MP):

Herr talman! Kultur- och demokratiministern kommer att fortsätta att göra det hon har gjort: våga ta tag i surdegar och inte slå dövörat till när många röster säger att ett filmavtal inte längre fungerar. Det var så läget var.

Om Lavesson har talat med den tidigare kulturministern från sitt eget parti, Lena Adelsohn Liljeroth, vet han att samtalen om den då havererade filmpolitiken initierades redan under hennes tid. Det var ingen nyhet att vi hade ett filmavtal som inte fungerade. Det har pågått diskussioner under

många år. Det den förra regeringen gjorde var att slå dövörat till och att inte våga ta tag i detta eftersom man visste att det också fanns starka intressen som skulle protestera.

Jag vill fortsatt mena att det är för tidigt att säga att den nya filmpolitiken inte fungerar. Den tidigare filmpolitiken och filmavtalet fungerade däremot inte under de sista åren. Det är uppenbart. Till och med parterna som satt runt bordet lämnade det eller stod inte för det man hade avtalet. Politiken var helt ohållbar.

Det återstår fortfarande att få den nya politiken på plats. Det kommer att kräva fler åtgärder och fler insatser, och jag kommer att få ha fler samtal med finansministern. Detta är jag beredd att driva igenom och göra. Men jag är fortsatt övertygad om att detta är rätt väg att gå. Det kan mycket väl vara så att vi behöver skjuta till ytterligare medel och justera. Vi måste se hur branschråden fungerar när nya aktörer nu antligen får sitta runt bordet. Men resultatet av branschråden, alltså vilken effekt de kommer att ha på hur de nya stöden utformas, har vi ännu inte sett. De kommer att börja gälla först 2018.

Vad gäller riksdagens tillkännagivanden arbetar vi med dem. Jag kommer självklart att tillgodose och följa upp dem. Men vi ska påminna oss om att det, om jag minns rätt, tog i genomsnitt tre år för den tidigare regeringen att svara på tillkännagivanden. Vi och jag avser att agera mycket snabbare än så.

Som sagt: Det återstår en hel del. Det är bekymmersamt med den uteblivna statistiken. Jag är fullständigt beredd att driva, och jag driver redan nu, ett arbete för att se hur vi ska nå ut med de medel som vi har så att de kommer ut till biografer, till film och till syvende och sist också till alla potentiella besökare.

Jag har heller aldrig trott att detta skulle vara en dans på rosor eller något som skulle glida smärtfritt förbi, utan tvärtom. Jag är fullt medveten om att om man förändrar någonting som har funnits under lång tid kommer det inte att kunna förändras utan protester, även om det inte har fungerat, om där finns starka intressen av att det fortsatt ska vara som det har varit. Det kommer sannolikt att fortsätta att komma protester, även om jag är övertygad om att det sakta men säkert kommer att bli bättre.

Anf. 78 OLOF LAVESSON (M):

Herr talman! Allt är inte en dans på rosor. Det är klart att det går snabbt att svara på ett tillkännagivande om svaret är att man inte behöver göra någonting eftersom det redan är gjort. Nu får regeringen göra om sin läxa efter voteringen i morgon, och då hoppas jag att ni gör det grundligt.

Jag står inte här och försvarar filmavtalet så som det var. Vi var helt överens och sa att det inte har fungerat. Alla parter var inte med, och det fanns stora brister med filmavtalet. Men det betyder inte att allting var dåligt med det. Det som fungerade var att det fanns en branschdialog och en branschsamverkan. Branscherna hade inflytande. Alla satt inte vid bordet. Det gör man nu, men man skulle kunna säga att fler nu är inbjudna till att göra mindre, vilket är bekymmersamt.

Problemet är att man så drastiskt slänger ut barnet med badvattnet. Man slänger ut det som fungerade och var bra. Nu ska man göra om allting från början, och det fungerar inte.

Kulturministern sa här att hon vill ha en filmpolitik som var bättre, stabilare och utan tvära kast. Men det har blivit precis tvärtom. Det har blivit sämre, instabilt och med tvära kast, för att komma med en underdrift jämfört med hur det har varit.

Nu säger man från ministrarnas sida att man ska agera och att man ska ta itu med surdegar. Det skulle jag säga är ett välkommet tvärt kast, för jag tycker inte att vi har sett att man gjort det tidigare. Snarare har debatten hittills präglats av stark kritik medan regeringen och kulturministern har berättat om hur stolt man är över att det inte förekommer några problem, att detta är den största reform som någonsin har gjorts och att man äntligen har fått den på plats.

Stolthet är *en* sak, men det ligger farligt nära högmod. Jag är glad över de tongångar som hörs i dag. De är mer präglade av ödmjukhet, och det är välkommet.

Låt mig då ge kulturministern ett råd: Se till att få den här dialogen att fungera igen. Det är under fryspunkten nu. Det är inte acceptabelt. Från alla sidor vädjar man nu om politiskt agerande, så lämna inte detta i någon annans knä och skyll inte på en tredje part. Se till att ta itu med dialogen och ta ansvaret så att vi äntligen kan få en filmpolitik värd namnet.

Anf. 79 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUHNIKE (MP):

Herr talman! Tack för generösa råd, Lavesson! Är det någonting som jag aldrig har varit rädd för är det att ta på mig ansvar. Jag är impregnerad av viljan att stå längst fram på barrikaden och alltid ta ansvar för den politik jag bedriver, de idéer jag har och den verklighet jag vill se.

Det var just därför jag sa att vi måste ta itu med det här med filmpolitiken, trots att varningsropen, eller snarare viskningarna, kom till mig. Man sa: Gör inte det. Det kommer bara att bli bekymmer. Men jag sa: Vi måste ju. Någon måste våga.

Det var därför jag tänkte att jag skulle göra det så tidigt som möjligt under mandatperioden, så att jag kunde driva det under hela mandatperioden och kanske också under kommande period i en eller annan form.

Det här är ett långsiktigt arbete, och det kommer att ta tid. Men jag är fortfarande övertygad. Samma argument som vi hade då kring varför vi gör det är jag fortsatt övertygad om.

Jag är också fullt beredd på att det kommer att bli fler tuffa diskussioner och hårt arbete, och jag kommer att få kämpa, som jag tidigare sa, med både finansministern och andra, för att säkerställa att det finns bra resurser till svensk film. Vi måste också säkerställa att branschråden, som ju inte har funnits länge alls, fungerar. Dem kommer vi också att utvärdera. Utvärdering kommer att vara en röd tråd. Det är särskilt viktigt i början att man följer upp men att vi sedan också gör reella utvärderingar så att vi ser vad vi mer behöver göra och vad vi behöver justera.

Dialogen är förstås en faktor som måste finnas där. Men återigen, mitt beslut från början att driva igenom en ny filmpolitik därför att den tidigare, som var bunden i ett filmavtal, inte fungerade står fast. Men det kommer fortsatt att kräva hårt arbete.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 80 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUHNIKE (MP):

Herr talman! Christian Holm Barenfeld har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att public service ska vara relevant i framtiden.

Public service, eller radio och tv i allmänhetens tjänst, bedrivs självständigt såväl i förhållande till staten som till andra ekonomiska och politiska maktsfärer i samhället. Programföretagen Sveriges Radio, Sveriges Television och Sveriges Utbildningsradio är självständiga aktieföretag. Verksamheten styrs på en övergripande nivå genom dels fleråriga sändningstillstånd, dels årliga anslagsvillkor. Tillstånden och villkoren beslutas av regeringen enligt de ramar och den inriktning som riksdagen har fastställt.

Inför varje ny tillståndperiod tillsätts en utredning i syfte att utreda och föreslå villkor för public service de kommande åren. Nästa tillståndperiod inleds år 2020. I februari tillsatte jag därför en parlamentarisk kommitté med uppdrag att analysera villkoren för radio och tv i allmänhetens tjänst och föreslå nödvändiga förändringar för att skapa fortsatt goda villkor för verksamheten. I uppdraget ingår bland annat att lämna förslag till en ändamålsenlig reglering för public service i ett medielandskap där en allt större del av innehållet distribueras i en onlinemiljö. Samtliga riksdagspartier är representerade i kommittén som ska lämna sitt slutbetänkande i juni 2018.

En av mina viktigaste uppgifter som kultur- och demokratiminister är att värna mediernas, i synnerhet public services, oberoende. Därför är det otänkbart för mig att under en pågående tillståndperiod uttala mig om public service-företagens verksamhet. Jag ser fram emot att få ta del av den parlamentariska public service-kommitténs betänkande och är övertygad om att det kommer att lägga en god grund för att public service ska vara relevant även i framtiden.

Anf. 81 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M):

Herr talman! Tack, kulturministern, för svaret på min interpellation! Jag tycker att det är viktigt att politiken är up-to-date, att vi är med och följer utvecklingen och hänger med i den. Väldigt mycket händer inom den tekniska utvecklingen. Det har det väl gjort i alla tider, men nu går det väldigt fort. Framför allt finns möjligheten att ta del av information överallt.

Det här är inte en interpellationsdebatt om huruvida vi ska ha public service eller ej, för det är lite av en annan fråga som vi säkert kan diskutera vid ett annat tillfälle. Men förutsatt att vi har public service kan man diskutera på vilket sätt den ska tillgängliggöras och i vilken sorts kanaler det ska finnas.

På den tiden då public service så att säga instiftades fanns varken internet eller någon typ av onlinenyheter. I grunden var det den enda tv- eller radiokanalens information som det gick att ta del av. Nu får vi information från alla möjliga håll, och givetvis är det såväl korrekt och bra information som inkorrekt och mindre bra information och det som numera av vissa populister på andra sidan Atlanten och andra benämns fake news. Det är

klart att det är viktigt med källkritik och med oberoende medier. Det är viktigt att vi har medier som ger en bra bild.

Jag hörde ministerns svar, och jag förstår att man inte kan vara inne och ratta och kommentera i detalj, men kanske kan ministern ändå ge en liten inblick i vad ministern ser för möjligheter utan att för den sakens skull gå in och reglera i detalj vad public service gör i dag. Vi har just nu en diskussion om på vilket sätt public service ska betalas för, och nog är det viktigt att public service följer utvecklingen och är med i utvecklingen, under förutsättning att vi har public service.

Det finns alla möjliga nya tekniker som man kan använda när det gäller digitalisering och så vidare. Det skulle vara intressant att höra från ministern om regeringen har någon tanke eller vision. Eller finns det inga tankar? Även om man är ansvarig minister och sitter i regering är det klart att man bör ha ett framtidstänk innan avtalsperioden går ut, för annars är det lite sent.

Anf. 82 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUHNKE (MP):

Herr talman! Tack, Holm Barenfeld, för interpellationen! Jag månar oerhört om public service, och därför månar jag också om diskussion om public service.

Vi har tillsatt en parlamentarisk kommitté. Holm Barenfeld är inte representant för sitt parti i den, men just därför blir jag extra angelägen om att detta ska vara en aktiv diskussion inom hela Moderaterna. Jag tror att vi behöver vara väldigt många i denna kammare som värnar public services oberoende och också public services framtida förutsättningar att bedriva sitt arbete.

Precis som riksdagsledamoten beskrev i korta ordalag finns det en rad utmaningar för public service. En av dem – de är många – handlar om onlinemiljön, som Holm Barenfeld skriver om i sin fråga till mig. Det handlar om hur public service ska vara up-to-date och nå ut och vara angelägen för många, för alla, i de miljöer där vi är mediekonsumenter. Då är just frågan om online, det vill säga medier på nätet, och sociala medier stor.

Att jag kan ta upp just det och gör det utan förbehåll beror på att det är en del av direktiven till utredningen som jag har skrivit fram.

Med det sagt hoppas jag att den parlamentariska kommittén problematiserar frågorna och ger mig och regeringen ett underlag som är ett modernt förslag för hur public service-bolagen ska verka för att behålla sin angelägenhet och fortsätta bygga på sin tillit. Public service-bolagen är oerhört uppskattade. Det är anmärkningsvärt, och något som alla som betalar radio och tv-avgift ska vara stolta över. När vi mäter tillit till våra olika institutioner ligger de högst och har gjort det i många år.

För att de ska ha hög tillit krävs det bland annat att människor kan nå av verksamheten. Och vi lämnar i allt större utsträckning våra klassiska tv-apparater och tar del av innehåll på annat sätt. Men vi tar också del av effekterna av public service, till exempel granskande arbete. Public service granskar sådana som oss, som står i den här kammaren just nu, och makt-havare, företag och andra delar av samhället i stort. Och det påverkar även dem som kanske inte lyssnar på just P1 varje morgon.

Vi behöver alltså ett bra betänkande som jag också hoppas att det kommer att finnas en bred uppslutning bakom. Ytterligare ett orosmoment, för mig som ansvarig minister men också för public service som idé, är att ju mer splittring det blir om synen på public services vikt, desto större är risken att vi urholkar public services förutsättningar. Det gäller god finansiering men också vad man ska göra.

Anf. 83 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M):

Herr talman! Jag och kulturministern kan säkert ha olika syn på fascinationen när det gäller att betala för en service och en tjänst som man inte frivilligt kan välja bort. När det gäller mig själv är det inte alls osannolikt att jag skulle välja att betala ifall det vore valfritt och om jag inte kunde ta del av det som sänds utan att betala. Men det handlar som sagt om hur vi ser på public service som helhet.

Det är klart att det skulle finnas möjlighet att ha public service som en betaltjänst, som vi kan välja liksom andra tv-kanaler och mediekkanaler. Om man betalar har man tillgång till sändningen annars stryps den. Men då är frågan vad som kan kallas public service.

Samtidigt är det viktigt, när vi nu har public service, att de använder alla medier som går att komma åt. Och när det gäller innehållet och hur man väljer att presentera detta är det också viktigt att man inte konkurrerar med kommersiella medier på ett sådant sätt att man konkurrerar ut dem. Man har nämligen en helt annan finansiering än de har. De måste dra in pengarna genom att vara så attraktiva att kunderna väljer att titta på dem.

I grunden är min förhoppning att public service och innehållet ska vara så bra, och givet de undersökningar som ministern hänvisar till borde de vara så pass attraktiva, att folk skulle kunna tänka sig att frivilligt betala för tjänsten, om det fanns ett sådant upplägg.

När det gäller verksamheten är frågan såklart om det som fungerar i kommersiella medier, de mest kommersiella delarna, är sådant som ska sändas i medier som drivs med hjälp av en påtvingad avgift eller skatt. Det kan vi alltid diskutera.

Jag tycker som sagt att det är viktigt att man ändå hänger med i teknikutvecklingen på ett bra sätt. Det gör man förvisso till viss del redan i dag. Men jag tror att politiken måste staka ut vägen. Därför är det bra att vi har den parlamentariska utredningen. Jag hoppas att den kommer att vara detaljerad, konkret och visionär. Jag hoppas, liksom i de flesta frågor, oavsett om det rör public service eller vilket politiskt ämne som helst, att man tar steg mot större valfrihet.

Anf. 84 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUHNIKE (MP):

Herr talman! Christian Holm Barenfeld går implicit och nästan explicit emot sin partilinje när han talar om finansiering av public service. Kommittén har nämligen redan lämnat sitt förslag till finansieringsmodell, som alla stod bakom. Det glädde mig mycket att det fanns en enhällighet bakom den. Ifall han går emot sin partilinje är det olyckligt, och då är det diskussioner som behöver föras inom Moderaterna.

Jag talar och har talat mycket med moderater som tycker att det förslag som kommittén har lämnat vad gäller finansiering är gott. Det finns många moderater som förstår vikten av stark och oberoende public service, inte

minst med tanke på de tider vi lever i. Det finns många starka krafter och makter som på olika sätt försöker påverka, sprida propaganda och bedriva desinformationsarbete. Kanske är public services betydelse och roll viktigare än någonsin.

Då vore det djupt olyckligt att inte ha en stabil finansiering och ett sändningstillstånd med tydliga ramar som skriver fram oberoendet. Om vi urholkar det kommer vi att få stå till svars för det inför kommande generationer.

Jag tror att det här är diskussioner som vi måste ha brett i Sveriges riksdag. Vi behöver vara många demokrater som står upp för public services förutsättningar. Men vi behöver också stå upp för medier i stort. Även om public service har en särskild roll och en särställning är det många mediebolag som står inför enorma utmaningar. Och vi behöver journalistik som granskar oss makthavare, som jag sa tidigare, och som bedriver sin viktiga roll i demokratibygget.

Eventuellt har jag och Christian Holm Barenfeld olika syn när det gäller vissa delar. Jag hoppas inte det när det gäller finansieringen. Men när det gäller att public service ska nå så många som möjligt och finnas på de plattformar där människor finns för att kunna vara angelägna men också bygga och fortsätta stärka tilliten till dem är vi helt överens.

Anf. 85 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M):

Herr talman! Moderaterna är ett relativt stort parti, med ambitionen att bli ännu större, och det är högt i tak internt. Det kan säkert finnas nyanser. Men givet att vi har public service har vi varit tydliga med att vi tycker att finansiering via skattsedeln är bättre än en påtvingad avgift. Det har vi även partistämmobeslut på. Som det är i dag kan man i grunden välja att betala eller inte, eftersom det finns marginella möjligheter till sanktioner. Vi skulle också bli av med en myndighet, Radiotjänst, som ska driva in avgifterna, eftersom det inte behöver göras. Det är också bra.

Jag kan tycka att det är lite lustigt att man beslutar om någon form av total budget innan man egentligen har beslutat om det exakta innehållet. Det är lite bakvänt enligt mitt sätt att se på det. Jag har dock inte varit med i utredningen – jag är inte med i utredningen och ska inte vara det – och kan tycka att man skulle kunna lösa det än mer effektivt.

Att vi har oberoende nyheter och information är viktigt. Inte minst i tider som kan kallas fake news-tider är det av stor vikt. Men jag vurmar möjligen något mindre för public service än en majoritet i Sveriges riksdag gör. Jag tror att det är bra att vi har en diskussion om det, liksom man har i andra sammanhang. Jag tror att det är viktigt med konkurrens, diskussion och att man får motivera varför man gör saker, att man därigenom strävar efter att bli bäst, oavsett om vi har public service och om man företräder public service eller inte. Det är ändå viktigt att vi har den här debatten.

Anf. 86 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUNKE (MP):

Herr talman! Ja, diskussion är helt centralt för att vi ska kunna arbeta fram god politik. Just när det gäller public service är jag mån om att diskussionen om deras förutsättningar, innehåll, ramar och oberoende förs i

den särskilda ordning som en parlamentarisk kommitté nu arbetar med utifrån tydliga direktiv. Den kommer att lämna förslag i juni. Därefter tar väl den stora diskussionen vid, också utanför Sveriges riksdag.

Jag känner gott hopp, inte minst efter den första delen av arbetet som rör finansieringen, om att det finns en samsyn hos majoriteten i Sveriges riksdag. Vi kommer att kunna garantera ett tydligt oberoende. Finansiering är nämligen bärande när det gäller att kunna bedriva public service och ett på många sätt demokratiavgörande uppdrag.

Jag ser fram emot många intressanta diskussioner och samtal framöver.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2017/18:43

5 december

Svar på
interpellationer

§ 14 Svar på interpellation 2017/18:154 om förutsättningarna för dataspelsnäringen

Anf. 87 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Isabella Hökmark har frågat mig hur jag avser att arbeta för att stärka förutsättningarna för den svenska dataspelsnäringen.

Dataspelsnäringen är, som Isabella Hökmark noterat, en av de snabbast växande näringarna i Sverige och ett bra exempel på hur kunskapsintensiva företag växer i Sverige. Det är viktigt att Sverige fortsätter att vara ett attraktivt land för nya och kunskapsintensiva företag. Det gör oss konkurrenskraftiga, innovativa och är en förutsättning för framtida välfärd.

Regeringen arbetar dedikerat med att skapa goda förutsättningar för företagande i Sverige såväl för dataspelsnäringen som för övriga näringar. Tack vare stabila finanser har vi kunnat göra viktiga investeringar i infrastruktur, forskning och inte minst bostäder och utbildning. Det innebär även att vi kan bedriva en aktiv näringspolitik med fokus på insatser som ytterligare förbättrar företagens villkor, tillväxt och ökar Sveriges attraktionskraft. Men vi skapar också fler utbildningsplatser och satsar mer på matematik och programmering redan i grundskolan.

Tillgång till kvalificerad kompetens är mycket riktigt en nyckelfråga för dataspelsnäringen. Regeringen har därför föreslagit skattelättnader för personaloptioner för att lättare kunna attrahera och behålla kompetens i innovativa och snabbväxande företag. När kompetensen inte finns inom landets gränser ska det vara enkelt att rekrytera talanger från andra länder. Därför har vi bland annat gett Migrationsverket i uppdrag att arbeta för att korta handläggningstiderna och förbättra informationen till arbetsökande och företagare.

De regler för arbetstillstånd som vi har i dag togs fram av den förra borgerliga regeringen. Reglerna leder i vissa fall, precis som Isabella Hökmark påpekar, till orimliga konsekvenser. Regeringen anser att dagens situation där arbetstagare riskerar utvisning på grund av mindre misstag från arbetsgivarens sida är oacceptabel och drabbar både arbetstagare och seriösa arbetsgivare som försöker att göra rätt. Det måste finnas en möjlighet att korrigerar misstag så att arbetstagare får möjlighet att stanna och bidra med sin kompetens i svenska företag.

Regeringen lämnade därför den 22 juni en proposition om möjligheten att underlåta återkallelse när arbetsgivaren på eget initiativ har vidtagit rättelse. Regeringen har även gått vidare och utreder en möjlighet att rätta mindre, icke uppsåtliga misstag efter det att Migrationsverket påpekat brister i villkoren under tillståndsperioderna. Utredaren ska lämna sina förslag senast den 31 december 2017.

Detta är exempel på åtgärder som stärker utvecklingen av och kompetensförsörjningen för bland annat dataspelsnäringen och för Sverige som kunskapsnation.

Anf. 88 ISABELLA HÖKMARK (M):

Herr talman! Först vill jag tacka statsrådet för svaret på min interpellation. Det är bra att ministern erkänner dataspelsindustrins betydelse, men det vore också bra om han insåg att än viktigare är de jobb, inkomster och skatter som den skapar.

Dataspelsindustrin har en avgörande betydelse för Sveriges förmåga att vara en ledande it-nation. Den bidrar till en kritisk massa av kunskap och kompetens, företagande, kreativitet och en datamognad som är viktig för hela vårt samhälle. Dataspelsindustrin skapar världsledande programmerare och bidrar till en utveckling av kreativitet och förmåga till problemlösning som är till nytta för hela vårt samhälle.

Dataspelsindustrin genererar jobb till unga oavsett var de kommer ifrån, den vitaliserar den svenska industrin och bidrar till att det svenska näringslivet kan vara ledande i den digitala utvecklingen.

Därför anser jag att statsrådet borde vara lite mer ödmjuk än att bara svara att allting redan är gjort och att det som saknas är alliansregeringens fel. Till att börja med har den nuvarande regeringen inte åtgärdat bostadsproblemen. Tvärtom driver ni nu fram en minskning av byggandet. Genom era beslut har det i princip inte kommit till någon infrastruktur vare sig i Stockholmsområdet eller i övriga Sverige. Ni började med att frysa stora infrastrukturinvesteringar. Sedan inställde ni fördelningen av 700 MHz-bandet som ska användas för mobila bredband och ny digital utveckling. I stället för att Sverige hade kunnat bli först blir vi bland de sista.

Det är riktigt att ni har lagt fram förslag om personaloptioner, men det räcker ju inte eftersom ni likväl gör det svårare för små och växande företag att attrahera kompetenser.

När det till sist gäller rekrytering av arbetskraft har ni än så länge inte gjort annat än att skylla på den regering som satt fram till 2014. Oavsett när och vem som lade fram vilket förslag är det ni som regerar sedan 2014, och snart är det 2018.

Mot den bakgrunden vill jag fråga statsrådet vad ni vill göra för en dataspelsindustri som ser mängder av hinder för sin tillväxt här i Sverige. Finns det någonting som ni vill göra förutom att säga att allting är bra?

Anf. 89 Närings- och innovationsminister MIKAEL
DAMBERG (S):

Herr talman! Tack, interpellanten, för möjligheten att diskutera dataspelsbranschen i Sverige! Det är ju en bransch som inte bara växer utan också har ett väldigt starkt internationellt renommé.

Vi har inte nämnt det så mycket, men jag vill inledningsvis säga att Sverige under flera år i rad har legat i topp i omröstningen om Europas

bästa land för spelutveckling. När Steam – världens största marknadsplats för digitalt distribuerade pc-spel – för första gången gav utmärkelse till fjolårets bästa spel som hade sålts på plattformen hade inte mindre än 11 av 100 spel en svensk koppling, vilket är imponerande.

När Nintendo – ett japanskt klassiskt dataspelsmärke – lanserade sin nya spelkonsol Switch tidigare i år visade man en trailer om uppkommande indiespel. Det som är spännande är att närmare en tredjedel av de spel som visades hade en svensk koppling.

Detta är en bransch som i sig själv skapar jobb och tillväxt. Den skapar också en enormt positiv Sverigebild. Vi får ett reach ute i världen som få andra sektorer har. Precis som interpellanten säger är detta en av ryggraderna i digitaliseringen, inte bara i sin egen sektor utan dataspelsindustrin skapar också ett driv framåt för andra sektorer när det gäller digitalisering.

Det är roligt att Sverige är världsledande. Jag tycker att vi ska ta vara på det.

När jag träffar branschen och sektorn tar man upp två hinder för utvecklingen. Det första och viktigaste hindret är kompetensförsörjningsfrågan. Det är problem i dag med att få tag på människor. Det är därför vi bygger ut utbildningsystemet, både universitets- och högskolesystemet, med ganska många tusen nya platser för att rusta Sverige långsiktigt.

Sedan genomför vi den största utbyggnaden av YH-systemet sedan YH kom till, alltså yrkeshögskolesystemet, med 12 800 nya platser under de kommande tre åren. Det är utbildningar som bara kommer till stånd som branscher eller sektorer påpekar att det här finns brister. Det behövs utbildning där det är lite snabbare leverans än kanske en 3–5-årig utbildning på universitet och högskolor.

Utbildningssatsningarna är viktiga, men därtill ska man lägga också optionsprogrammen. För första gången får nu Sverige ett optionsprogram som gör att små nystartade företag får möjlighet att knyta kompetens till sig för att man ska kunna växa som företag.

Vid sidan av kompetensfrågan är frågan om kapital viktig. Den här regeringen har tagit två initiativ för att skala om och stöpa om det statliga riskkapitalet i Saminvest AB för att investera fond-i-fond för att långsiktigt bygga upp det internationella riskkapitalet i Sverige.

Dessutom har vi gjort mycket genom Almi och utlåningen från de statliga aktörerna för att bolag ska kunna få tag i finansiering.

Nu har jag svarat ganska mycket på frågan vad vi gör och vad vi tänker. Isabella Hökmark tog upp bostadsfrågan som nummer ett i Stockholmsområdet utan att hon berörde någonting av det egna ansvaret som Moderaterna har för den enorma ombildning av hyresrätter till bostadsrätter som genomfördes under den borgerliga tiden i Stadshuset. Det var 21 000 bostäder som ombildades från hyreslägenheter till bostadsrätter. Någonstans mellan 80 och 90 procent av det bostadsbyggande som låg på en ganska låg nivå och som ni lyckades presentera under er tid vid makten i Stockholm var bostadsrätter.

Fråga dessa sektorer om de tycker att det vore bra med fler hyresrätter, som är en flexibel boendeform som gör att människor från andra länder kan komma och pröva på att bo här utan att behöva köpa sin första bostad på en överhettad bostadsmarknad! Lagg därtill: Det stora bostadsbyggandet som vi har åstadkommit i Sverige ligger just nu långt över 70 000 bostäder per år.

Anf. 90 ISABELLA HÖKMARK (M):

Herr talman! Jag håller helt med om att det är viktigt att den här branschen är framgångsrik. Det är därför jag är mån om att dessa arbetstillfällen ska stanna i Sverige. Det var därför jag ställde mina frågor.

Jag har själv varit ute på många besök på expansiva företag i Stockholm. De pekar på just de svårigheter som jag har nämnt.

Bland annat handlar det om skattefrågor. Det finns en del utländsk kompetens som inte vill komma till Sverige för att man får betala för mycket i skatt. Det är också problem att rekrytera från andra länder i startskedet. Det är krångligt att få hit personer från andra länder.

När det gäller kapital är det svårt i inledningsskedet. När de väl har kommit igång ramlar kapital på dem från riskkapitalister.

De nämner också bostadsmarknaden. Jag tycker att den bästa bostadsresan man kan göra är att äga sitt boende, men ni har gjort det svårare med amorteringskraven. Det är svårt för unga personer att köpa, för det är så hårda krav för att få låna pengar.

Visst vore det bra med fler hyresrätter, men då måste hyresmarknaden vara fri. Det vore bättre, för då skulle det vara lättare att hyra ut och hyra bostäder.

Många av dem lägger ut enklare jobb såsom färgläggning och animering av filmer. Det är för dyrt att ha i Sverige. I stället köper de upp studior runt om i Europa, för där är arbetskraften billigare. Det försvinner alltså redan en del jobb härifrån.

Det finns andra länder som är väldigt på och skriker efter att de ska komma: Kom hit, så får ni skattelättnader! De gör mycket för att attrahera de här företagen.

Jag är ändå lite bekymrad över att de kanske inte stannar.

Vad gäller personaloptionerna har Moderaterna föreslagit ett mer generöst system, där det inte är någon begränsning för hur gammal verksamheten får vara, där bruttotillgångar får vara högre och där medelantalet anställda får vara högre. Jag tror att det skulle fungera bättre.

Jag tycker att ministern ska lyssna på dessa företag och höra vilka problemen är, för det finns problem som jag har pekat på.

Anf. 91 Närings- och innovationsminister MIKAEL
DAMBERG (S):

Herr talman! Vad säger branschen själv: Vi har aldrig haft fler nyetablerade företag än nu. Det beror till stor del på de framgångsrika inkubatorerna, vars koncept knoppar av sig till fler platser i landet, men även på ett växande antal branschveteraner som startar eget efter lång tid hos några av Sveriges mest renommerade spelutvecklare.

Hur många talar vi om? Under 2016 tillkom över 70 nya bolag. Det är en ökning med 19 procent. Sysselsättningsökningen var 16 procent. Jämför man med resten av arbetsmarknaden ser man att det är en hög siffra.

Jag delar bilden att man måste jobba med både kompetens och kapital, som är två av de stora begränsningarna, men också med bostadsfrågan. Här har Moderaterna i Stockholm inte något bra track record. Ni byggde mindre än vad vi gör, och ni sålde ut de hyresrätter som fanns. Det gör det ännu svårare för människor som inte vet om de tänker etablera sig i Sverige eller inte. Att komma hit och hyra en lägenhet under några år och sedan

bestämma sig för att köpa en lägenhet är så det borde gå till, för det skapar en flexibilitet på bostadsmarknaden.

Så till riskkapitalet. Var finns de nya bolagen, och var jobbar det flest människor med spelutveckling i Sverige? Stockholm dominerar. Här finns 72 procent av alla spelutvecklare. I Malmö finns 15 procent, i Göteborg 8 procent och sedan kommer Uppsala och Skövde.

I denna uppräknin saknas något. Norrlandslänen väger inte särskilt tungt på detta område. Vad görs där för att stödja detta? Man har startat Arctic Game Lab för att samla hela spelbranschen i Norrlandslänen och utveckla kluster. Det startades i Skellefteå 2014 och har utvecklats positivt under 2015 och 2016. Boden, Piteå, Umeå och Luleå är kommuner som är partner nu. Boden har också fått en unik tvåårsutbildning i indiespelutveckling, vilket håller ihop detta initiativ. Här finns en enorm potential.

Den stora finansören är Norrlandsfonden. Det är en jättespännande aktör för riskkapital också från statens sida för att få till stånd investeringar i hela Sverige. Man har investerat i fem olika spelutvecklingsföretag i Umeå, Skellefteå, Boden och Sundsvall.

I höstens budget föreslår vi att Norrlandsfonden ska få 200 miljoner kronor mer, för vi ser att det är viktigt att stödja tillväxt och jobbskapande i hela landet.

Moderaternas budget är lite svårare att läsa. Ni verkar stryka alla nya satsningar för året på detta utgiftsområde. Så tolkar jag det, för det är ungefär lika mycket pengar som hela vår nysatsning. Här ingår Norrlandsfonden.

Vill ni stryka Norrlandsfondens möjlighet att stödja den framväxande spelindustrin i Norrlandslänen, som visar på stor potential och är ett sätt för Sverige att ta vara på kompetens i hela landet när vi nu vill utveckla en industri som ska stå på flera ben för att kunna möta framtiden?

Anf. 92 ISABELLA HÖKMARK (M):

Herr talman! Jag besökte en spelutbildning i Skövde. Det som saknades där, och det skulle man behöva diskutera med utbildningsministern också, är utbildning i entreprenörskap. När de är klara blir många förvånade över att de ska betala moms och sådant, så sådan utbildning behövs för att de ska komma ett steg längre. Ibland stannar de i inkubatorn under ganska lång tid.

Vad gäller kapitalförsörjningen träffade jag några som sa: När vi startade vårt företag kämpade vi, lånade pengar och tog inte ut lön. Nu har vi blivit riskkapitalister och försörjer andra.

Det är jättebra, men då måste vi se till att höja gränsen för statlig inkomstskatt och ta bort värnskatten så att vi kan behålla dessa pengar här. Har man startat ett företag måste man känna att man får tillbaka, för man kanske har gått länge utan lön. Det måste löna sig både för egen del och för att kunna bidra till andra. Det finns ett värde i det.

Att det finns en del problem och utmaningar erkänner både jag och ministern. Jag skulle önska att ministern diskuterade med dataspelsindustrin om lösningar för att kunna värna konkurrenskraften och höja attraktionskraften så att företagen stannar i Sverige. Jag ser redan att delar av företag börjar försvinna ut ur Sverige till olika studior runt om. Det kan vara bra med fler arbeten i Europa, men det försvinner också till andra

delar av världen. Jag är lite rädd för att förutsättningarna kanske ändå inte är så bra för dessa företag.

Anf. 93 Närings- och innovationsminister MIKAEL
DAMBERG (S):

Herr talman! Jag tackar Isabella Hökmark för debatten.

Jag diskuterar gärna med dataspelsnäringen hur vi kan utveckla den mer. Det handlar både om kompetens och om kapital, inklusive Norrlandsfonden för att använda hela Sveriges potential.

Jag hoppas verkligen att det är något fel i Moderaternas budget vad gäller att strypa de 200 miljoner kronorna till just riskkapital i de tidiga faserna när det privata kapitalet ofta inte finns. Det är ju exakt det som efterfrågas i denna sektor.

Det handlar också om att titta på bostadsfrågan, som är en trång sektion. Denna regering har fått upp bostadsbyggandet på helt historiska nivåer, och vi prioriterar också byggandet av hyreslägenheter.

Vi kan ta ett ännu längre perspektiv. Det är inte bara det tekniska kunnandet som driver dataspelsbranschen. Det är också en väldigt kreativ bransch. Här finns faktiskt en koppling till förra debatten om kultur. Det handlar om att få fler konstnärer, manusförfattare, formgivare, musiker och designer att jobba i denna sektor. Här gör regeringen offensiva satsningar för att utveckla kultur så att fler prövar på kultur och så att man kan utöva kultur i många olika former.

Ska vi diskutera dataspelsektorns utveckling är detta en fråga för Moderaterna att se över. Ni gör en rejäl slakt på kulturområdet, och det tror jag är kortsiktigt om Sverige vill ha en dataspelsbransch som växer.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 15 Svar på interpellation 2017/18:159 om fler enkla jobb

Anf. 94 Närings- och innovationsminister MIKAEL
DAMBERG (S):

Herr talman! Helena Bonnier har frågat Ylva Johansson och regeringen vilka åtgärder som avses att vidtas för att skapa förutsättningar för fler enkla jobb på svensk arbetsmarknad. Interpellationen har överlämnats till mig.

En av de största utmaningarna just nu handlar om att fortsätta investera i tillväxt och pressa ned arbetslösheten. Sedan regeringen tillträdde har det skapats många nya arbetstillfällen, och ytterligare 200 000 personer har i dag ett jobb att gå till.

Samtidigt är arbetslösheten hög bland personer som står längre från arbetsmarknaden. För att möta denna utmaning behövs kraftfulla åtgärder. Arbetssökande behöver ha rätt kompetens för att de vakanser som uppstår när det skapas nya arbetstillfällen ska kunna tillsättas. Regeringen gör därför stora satsningar på utbildningsområdet, och i budgetpropositionen för 2018 föreslås ytterligare medel till Kunskapslyftet, som, när det är fullt utbyggt 2021, kommer att omfatta ca 93 000 utbildningsplatser inom bland annat yrkesvux, folkhögskola och yrkeshögskola. Regeringen inför från

och med den 1 januari 2018 utbildningsplikt för nyanlända som tar del av etableringsinsatser vid Arbetsförmedlingen i syfte att fler ska ta del av utbildning inom bland annat komvux och folkhögskola.

Anställningsstöden förenklas och förstärks för att skapa förutsättningar för att fler personer med svag förankring på arbetsmarknaden ska kunna få en subventionerad anställning. Införandet av introduktionsjobben kommer att bidra till ambitionen att skapa bättre förutsättningar för enklare vägar till jobb.

Arbetsmarknadens parter är centrala aktörer för att grupper som står långt ifrån arbetsmarknaden ska komma i arbete. Regeringen välkomnar därför att fack och arbetsgivarorganisationer nu har träffat en bred principöverenskommelse om så kallade etableringsanställningar i syfte att göra det lättare för nyanlända och långtidsarbetslösa att komma in på arbetsmarknaden. Parternas förslag förutsätter ett samarbete mellan arbetsmarknadens parter och staten. Regeringen ser positivt på att parterna har enats om ett förslag och kommer nu att analysera vilka statliga åtaganden som parterna efterfrågar genom överenskommelsen.

Tillväxtverket har under 2017 i uppdrag att främja modeller och initiativ som syftar till att matcha arbetssökande och arbetsgivare med utgångspunkt i företagets behov. Under 2018–2020 görs en satsning för att framgångsrika initiativ ska kunna skalas upp och för att ytterligare aktörer som erbjuder viktiga länkar in till arbetslivet ska kunna erbjudas stöd.

Regeringen har i budgetpropositionen för 2018 föreslagit att Tillväxtverket ska få ett uppdrag att stärka nätverkande och öka kontaktytorna med arbetsmarknaden för utrikes födda kvinnor samt att en satsning görs för att främja utrikes födda kvinnors företagande.

Regeringen aviserar också i budgetpropositionen för 2018 en satsning inom de gröna näringarna, till exempel naturvård och markvård. Enklare vägar till jobb inom de gröna näringarna skapas genom till exempel praktik, moderna beredskapsjobb eller andra subventionerade anställningar. Det ger personerna kompetens som efterfrågas av näringslivet. Skogsstyrelsen, Sveriges geologiska undersökning, Trafikverket och Naturvårdsverket ges särskilda medel för detta.

Regeringens satsning på extratjänster och moderna beredskapsjobb med målgruppen nyanlända och personer med långa tider utan arbete fortsätter. Antalet anställda ökar kontinuerligt och närmar sig nu 10 000 personer.

Anf. 95 HELENA BONNIER (M):

Herr talman! Jag tackar ministern för svaret, som jag tagit del av med stort intresse.

Det är onekligen positiva siffror som nu kommer från Arbetsförmedlingen. Fler personer har fått sysselsättning med den nu rådande högkonjunkturen, och konstigt vore det kanske annars.

Samtidigt har regeringen en lång bit kvar till att uppfylla vallöftet om 13 000 extratjänster, 32 000 traineejobb och 5 000 nya jobb inom social upphandling. Nu är traineejobben skrotade, och det beror helt enkelt på att de inte fungerade. Men då kan man ju fråga sig vart löftet om de här 32 000 arbetstillfällena har tagit vägen. Samma sak gäller de 5 000 jobben inom social upphandling. Läger man samman detta är det ganska många jobb som fortfarande står och undrar var de ska finnas. Därför tycker jag nog

att det finns anledning för mig att upprepa frågan: Vilka åtgärder vidtar regeringen för att skapa bättre förutsättningar för framkomsten av jobb, i synnerhet enkla jobb?

Det behövs en helt ny syn på vad för sorts arbetsinsatser som samhället behöver och som kan passa den stora grupp som i dag står utanför arbetsmarknaden. Det gäller nyanlända, lågutbildade och utrikes födda svenska medborgare. I begreppet "nyanlända" innefattar jag även asylsökare, en stor grupp som också kan vara en stor resurs. Tidigare fanns det möjlighet för dem att åtminstone få göra praktik under asylprocessen. Men den möjligheten är i dag borttagen. Så långt jag kan se krävs det uppehållstillstånd för alla de olika insatser som finns i dag, till exempel extratjänster. Det krävs att personen antingen har deltagit i jobb- och utvecklingsgarantin i 450 ersättningsdagar eller är nyanländ och har fått uppehållstillstånd under de senaste 36 månaderna. Man ska också ha tagit del av en etableringsplan.

Det finns en stor klyfta bland de arbetslösa, och den gäller utbildningsgraden. Den klyftan kommer alltid att finnas, vilket gör det än viktigare att finna arbetsuppgifter som inte kräver gymnasieutbildning.

I svaret återkommer regeringen hela tiden till krav på utbildning. Att fler utbildar sig är naturligtvis viktigt och bra. Det är en väg in på arbetsmarknaden och en väg till försörjning. Regeringen har angett förstärkta satsningar på utbildning i sitt svar. Men utbildningsbehovet bland nyanlända, där arbetslösheten är som mest utbredd, är så pass stort att det i praktiken är omöjligt att uppfylla.

Flera av dem som har beviljats asyl i landet har väldigt låg utbildningsnivå. I vissa fall har de rent av ingen utbildning alls. De kan inte språket och saknar nätverk och kontakter. Då tycker jag nog att det är lite naivt att tro att de genom en rad utbildningsinsatser ska kunna förvärva den grundläggande kompetens som är ett krav för att över huvud taget beviljas tillträde på svensk arbetsmarknad, så som ni har utformat den i dag. Ta till exempel kravet på gymnasiekompetens! Det är en vattendelare på svensk arbetsmarknad. Verkligheten är att var tredje arbetssökande inte har gymnasial utbildning, och det är inte lätt att få det heller. Det är inte ens lätt för svenska ungdomar, som kan språket. För vuxna som inte kan språket och inte har någon utbildning i bagaget är det ännu svårare.

I dagsläget tar det ungefär nio år innan hälften av de nyanlända kommer in på arbetsmarknaden. Det behövs framför allt fler enkla jobb – jobb som inte kräver gymnasieutbildning eller högskoleutbildning och som inte kräver omfattande kunskap i svenska språket. Därför frågar jag: Hur tänker regeringen lösa det?

Anf. 96 Närings- och innovationsminister MIKAEL
DAMBERG (S):

Herr talman! Jag tackar Helena Bonnier för en viktig interpellation. Frågan är hur vi nu möter den stora utmaning som Sverige står inför med att hantera de nyanlända som kom inte minst 2015. Det är en av de stora utmaningarna på svensk arbetsmarknad.

Vi ser nu hur jobben blir fler. Det är hög sysselsättning och sjunkande arbetslöshet, särskilt för ungdomsgruppen. Vi har nu väldigt låga nivåer på ungdomsarbetslösheten, faktiskt de lägsta siffrorna på över tio år. De grupper som är fast i arbetslöshet eller riskerar att fastna i arbetslöshet är de grupper som har varit borta från arbetsmarknaden ganska länge eller

som är nyanlända och kämpar med att komma in. I takt med att arbetslösheten sjunker blir det svårare grupper som blir kvar i arbetslösheten, och då krävs det nya insatser. Det tror jag att vi är helt överens om.

Det är också bra att vi verkar vara överens om att det är viktigt med stora utbildningssatsningar. Om man inte har en grundläggande utbildningsnivå blir det väldigt svårt att klara sig i samhället i största allmänhet. Det handlar inte bara om att ta sig in på arbetsmarknaden. Det handlar också om hur man klarar sig som samhällsmedborgare. En av de viktiga förändringar vi gör nu är införandet av utbildningsplikten. När människor har kommit till Sverige för att ta del av vissa insatser från det offentliga finns det möjlighet att ställa krav på att de ska delta i utbildning för att få det ifrågasvarande stödet. De som kommer får alltså möjligheter, men det ställs också krav på dem att delta i utbildning.

Jag ska inte gå in på detta för mycket, men det är klart att vi är ganska nöjda med att vi nu är uppe i nästan 10 000 extratjänster. Vi har lovat upp till 13 000 extratjänster, men det här ligger över plan. Nu ligger vi före planen vad gäller extratjänster, som är en enorm möjlighet att ge en extra hjälpande hand, kanske i äldreomsorgen, i förskolan eller i den ideella sektorn, där det finns många organisationer som vill erbjuda de nyanlända eller långtidsarbetslösa en ny möjlighet.

När det gäller traineejobben och statistiken: Den förra valrörelsen handlade väldigt mycket om hur vi skulle få ned ungdomsarbetslösheten. Traineejobben var riggade på det sättet att de egentligen var en praktikmöjlighet för de ungdomar som hade gymnasieutbildning, så att de kunde komma in på svensk arbetsmarknad. Det är inte så att vi har misslyckats med det, utan det behövs inte längre. Traineejobben behövs inte. Det är inte ungdomar med gymnasieutbildning som har svårt att få jobb på svensk arbetsmarknad i dag. Man måste vara så pragmatisk att man stryker åtgärder som inte spelar någon roll och i stället riktar insatserna mot de grupper som vi kan vara överens om har problem. Det är där man kan göra stora insatser. Det är helt klokt att styra om på det sättet.

Jag redogjorde i mitt interpellationssvar för ganska många olika insatser som nu riktas till de här grupperna. Om jag får zooma ut igen: De här specialinsatserna behövs. Men det som verkligen skapar fler jobb som är ganska enkla att ta sig in i är att vi håller igång svensk tillväxt på en hög nivå. Vi har räknat med en tillväxt på 3 procent i år och en hög tillväxt även nästa år, högre än våra grannländer.

Arbetsförmedlingen räknar med att det i år och nästa år skapas ungefär 150 000 nya jobb i Sverige. Åtta av tio av de nya jobben kommer att gå till människor som är födda utanför Sverige eftersom arbetslösheten har sjunkit kraftigt bland infödda svenska medborgare eller människor som har levt hela sina liv här, samtidigt som vi har sett att den kvarvarande arbetslösheten finns i andra grupper.

Den stora insatsen är alltså att hålla igång tillväxten och jobbskapandet. Det skapas inte bara jobb för ingenjörer och professorer utan även för städare, köksbiträden och undersköterskor i en konjunktur som växer.

Anf. 97 HELENA BONNIER (M):

Herr talman! Tack, Mikael Damberg, för svaret! Det är givetvis välkommet om arbetsmarknadens parter nu kan komma överens om att skapa möjligheter till fler jobb, även om det inte nödvändigtvis är enkla jobb.

Men jag syftar hela tiden på lite enklare jobb, som inte kräver den utbildning som ni har kört fast i. Visst krävs det en viss utbildning för alla arbeten, men den höga nivå som jag tycker att ni ligger på är inte realistisk.

Vi måste också understryka att alla detaljer i den överenskommelse som nu diskuteras inte är klara. Det är därför lite för tidigt för regeringen att tillgodoräkna sig principöverenskommelsen som en seger. Lite smolk i bägaren borde det väl ändå vara att inte alla fackorganisationer har anslutit sig till detta.

Innan den slutliga överenskommelsen finns på plats står det klart att vi ännu inte vet exakt vad den innehåller och kommer att innebära. Av det skälet ser vi detta som lite tveksamt, och vi frågar fortfarande om enkla jobb som inte hela tiden bygger på subventioneringar. De etableringsjobb som regeringen nu inför anser vi moderater vara fel väg att gå. Vi vidhåller att inträdesjobb är den rätta vägen för att varaktigt nå balans på arbetsmarknaden.

Men vi måste också tala om förenklingar för företagande: skattelättnader, bidragssystemet, anställningskostnader. Vi måste titta på lagar och regler för att få en bra arbetsmarknad och bra möjligheter för just de enkla jobben, som jag återkommer till.

Vi ska inte heller glömma att Arbetsförmedlingen redan har ett uppdrag enligt lagen om etableringsinsatser för personer mellan 25 och 65 år som har uppehållstillstånd, och även för personer mellan 18 och 20 år som saknar föräldrar i Sverige. Det kan i detta sammanhang vara intressant att ställa frågan hur samarbetet med arbetsförmedling, kommun och näringsliv kan förbättras och kanske rent av radikalt förändras så att man når de mål som vi alla förhoppningsvis har: att fler personer ska känna tillfredsställelsen i att ha ett jobb.

Ett annat sätt att skapa bättre förutsättningar för fler enkla jobb vore att till exempel vidga RUT- och ROT-avdragen till att omfatta fler tjänster. Det säger ni nu att ni redan har gjort – ja, men man skulle kunna utvidga dem ytterligare. Framför allt skulle fler tjänster kunna ingå, och då skulle antalet enkla jobb öka; det har vi sett tidigare.

När det gäller beredskapsjobben visar en nyligen publicerad rapport från Statskontoret att de flesta har fått jobb, men inte i den grupp som beredskapsjobben var avsedda för. Det skulle inom till exempel vårdsektorn vara en utmärkt insats att införa enkla jobb. Är det riktigt rätt att utnyttja en utbildad undersköterskas kompetens på så sätt att hon ska vattna blommor och diska? Det skulle faktiskt någon annan kunna göra. En ny yrkeskår inriktad på service inom vård och omsorg vore säkert välkommen. Vi talar om enkla jobb – inte om jobb för helt utbildade. Men det finns enkla jobb som inte kräver gymnasieutbildning.

Staten kan inte skapa enkla jobb. Men staten ska skapa förutsättningar för att enkla jobb kan skapas i näringslivet, bland företag och i industrin. Jag undrar om statsrådet kanske håller med mig om detta.

Anf. 98 Närings- och innovationsminister MIKAEL
DAMBERG (S):

Herr talman! Jag håller verkligen med om att det behövs både offentliga och privata jobb i framtiden och att näringslivet har ett stort ansvar.

Men om vi börjar med det offentliga tycker jag att det blir lite dubbla besked från Moderaterna i denna diskussion. Om man nu tycker att det

vore bra att avlasta vård- och omsorgspersonal i Sverige med sådana arbetsuppgifter som ligger lite vid sidan av men som skulle kunna göra yrket lättare så att man får mer tid att göra det man verkligen ska på jobbet är extratjänsterna exakt en sådan åtgärd. Vad jag har förstått vill Moderaterna ta bort dem.

Det är 10 000 människor som nu har extratjänster och avlastar befintlig personal i bland annat vård- och omsorgsyrken. Detta ger en chans att få riktig arbetslivserfarenhet, komma in på en arbetsplats, visa att man duger och lära sig språket under en tid. Jag tror alltså att denna insats är väldigt bra och att det vore ett stort misstag om Moderaterna fick som de ville och tog bort denna möjlighet att avlasta personal i offentlig sektor.

Jag går över till den privata sidan. I augusti skrev ni ihop er om inträdesjobben. Ni skrev att ni vill lagstifta om detta i framtiden, vilket egentligen innebär en lagstiftning om lägre löner på svensk arbetsmarknad. Jag blev upprörd över detta och tyckte att det var fel.

Ni skrev också att detta är en stor prioritet för en tillträdande alliansregering, om inte arbetsmarknadens parter enas om en motsvarande lösning. Nu har vi ju parter på svensk arbetsmarknad som brett har enats om en principöverenskommelse, och vad händer då? Det första som händer är att de borgerliga partierna står på rad och säger att de struntar i om parterna kommit överens om en ny modell för att få in mer folk på svensk arbetsmarknad med enklare vägar in, där arbetsgivarna bara behöver betala runt 8 000 kronor i månaden för att ha en anställd; det är principöverenskommelsen. Då dumpar ni det och hotar med att i stället gå in med lagstiftning och pressa lönerna på svensk arbetsmarknad.

Jag tycker att detta är ett väldigt märkligt besked. Det hotar den svenska modellen på svensk arbetsmarknad. Jag har lyssnat på många av mina kollegor i olika länder i Europa. Där har valrörelserna handlat om att politikerna ibland har velat gå in och bestämma om höjda minimilöner. Här har vi för första gången moderater som går till val på att sänka minimilöner i ett samhälle. Det kommer att få effekter för den här gruppen, men det kommer även att påverka svensk arbetsmarknad som ringar på vattnet.

Detta är ett förslag som jag tror att vi kommer att behöva diskutera många gånger fram till valet. Jag tror inte på att politiker ska lagstifta om sänkta löner på svensk arbetsmarknad, särskilt inte när parterna på svensk arbetsmarknad har gjort en principöverenskommelse som de vill ha en diskussion med det politiska systemet om och som de vill att vi ska supporta. Det kommer den regering som sitter nu att ta på väldigt stort allvar.

Anf. 99 HELENA BONNIER (M):

Herr talman! Det är helt uppenbart att vi inte har samma uppfattning i dessa frågor. Men de etableringsjobb som ni vill införa är utmanande för lönebildningen över huvud taget – att lågpresterande får lika mycket i lön som andra. Man öppnar också för eventuella bedrägerier. Det ska inte påstås att arbetsmarknaden är sådan, men det finns ändå en svajighet i det system man vill införa.

Jag vill också nämna detta med att man ska studera på arbetstid. Det är i och för sig bra med utbildning, men jag tycker att ni har kört fast lite för mycket i detta. Utbildningen ska alltså vara betald, medan andra på den svenska arbetsmarknaden får betala sin utbildning själva.

Det är dessutom bara vissa branscher som är med i överenskommelsen om etableringsjobb. Även där finns en skiljelinje som vi inte tycker är rätt. Det gäller även detta att arbetsplatser måste ha kollektivavtal för att vara med.

Det finns alltså många frågetecken. Det är mycket möjligt att de kan rätas ut i samarbete, men det måste ske innan vi kan säga att vi tycker att detta är ett bra sätt i stället för de inträdesjobb som vi har föreslagit.

Anf. 100 Närings- och innovationsminister MIKAEL
DAMBERG (S):

Herr talman! Jag tror att detta är en otroligt viktig diskussion att ha inför valet i september. Vi kan ha en situation där fackförbund och arbetsgivarparter förhandlar på svensk arbetsmarknad om löner och villkor. Nu har de gjort en principöverenskommelse som handlar om att minska kostnaden för en företagare eller arbetsgivare som väljer att anställa en person som nyligen har kommit till Sverige eller en person som är långtidsarbetslös – radikalt minska kostnaden för att få in dem på arbetsmarknaden. Vi vet nämligen att dessa människor kanske inte är lika produktiva som någon som har bott hela sitt liv i Sverige eller som har rätt utbildning. Då sänker man kostnaden för företagen utan att sänka lönerna på svensk arbetsmarknad.

Jag uppfattade att Moderaterna var intresserade av att diskutera detta. Nu när principöverenskommelsen finns vänder ni och säger att det viktigaste inte var att sänka kostnaden för arbetsgivaren utan att sänka lönerna på svensk arbetsmarknad. Det är ett väldigt viktigt besked till väljarna inför valet i september.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 16 Svar på interpellation 2017/18:134 om arbetet med återvändande

Anf. 101 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S):

Herr talman! Johan Forssell har frågat mig vilka åtgärder utöver dem som redan är genomförda eller aviserade som jag och regeringen kommer att vidta för att öka antalet frivilligt återvändande samt vilka åtgärder utöver dem som redan är genomförda eller aviserade som vi avser att vidta för att öka antalet verkställda avvisnings- och utvisningsbeslut.

För att kunna upprätthålla en långsiktigt hållbar och human migrationspolitik är det avgörande att personer som efter en rättsäker prövning av asylskälen har fått ett avvisnings- eller utvisningsbeslut så snabbt som möjligt återvänder till sitt hemland eller till annat land.

Det stora antalet asylsökande under 2015 innebär att antalet personer som ska återvända beräknas öka de kommande åren. Att uppnå ett mer effektivt återvändande är en viktig fråga för regeringen, och ett flertal åtgärder har därför vidtagits. Vissa av de nya bestämmelserna har nyligen trätt i kraft, andra bereds fortfarande.

Ett återvändande ska i första hand ske självmant. Det måste dock, som en sista utväg, finnas möjlighet att också verkställa ett avlägsnandebeslut

med tvång. Möjligheten att verkställa ett avlägsnandebeslut med tvång är ett viktigt incitament för att öka det återvändande som sker självmant. Regeringen har därför vidtagit flera åtgärder i syfte att öka både det återvändande som sker självmant och det som sker med tvång.

Regeringen har bland annat bedömt att det finns ett ökat behov av förvarspplatser i landet. Av denna anledning gav regeringen redan i maj 2016 Migrationsverket i uppdrag att utöka landets förvar med 100 platser från den 1 oktober 2016. Detta innebär en ökning med 40 procent, från 257 till 357 platser.

Regeringen tillför nu ytterligare medel till Migrationsverket för skapandet av ännu fler förvarspplatser – 114 miljoner kronor för 2018, 199 miljoner för 2019 och därefter 76 miljoner årligen. Den ökande tilldelningen av medel ger förutsättningar för ungefär 200 ytterligare platser.

Den 1 november 2017 trädde ett flertal lagändringar i kraft som bland annat kommer att bidra till en förtydligad ansvarsfördelning mellan myndigheterna när det gäller verkställighet av avvisnings- eller utvisningsbeslut. Till exempel har vi nu infört en möjlighet för Polismyndigheten att återlämna ett ärende om verkställighet till Migrationsverket om det visar sig att det finns förutsättningar för ett frivilligt återvändande. Polismyndigheten får nu också samma förutsättningar som Migrationsverket att ta barn i förvar för att genomföra en avvisning som kan verkställas omedelbart.

Vidare bereds för närvarande en lagändring som kommer att ge Polismyndigheten möjlighet att genom arbetsplatsinspektioner kontrollera att arbetsgivare inte utnyttjar personer som saknar erforderliga tillstånd för vistelse och arbete. Denna ändring planeras träda i kraft i vår.

Utredningen om ett effektivare återvändande överlämnades den 29 november. Utredningen föreslår bland annat att Polismyndigheten i samband med inre utlänningskontroll ges utökade möjligheter att dels ta fingeravtryck, dels omhändertar pass eller andra id-handlingar. Utredningen föreslår också åtgärder som syftar till att motverka missbruk av Migrationsverkets resehandlingar. Förslagen ska nu ut på remiss.

Parallellt med arbetet som pågår på nationell nivå stöder regeringen de ansatser som görs inom EU och som bland annat handlar om åtgärder för en effektivare tillämpning av den gemensamma återvändandelagstiftningen, främjande av självmant återvändande, en förstärkt roll för Frontex samt ett förbättrat samarbete med tredjeländer om återtagande.

Även bilateralt arbetar Sverige för att främja ett effektivare återvändande. Regeringen följer till exempel upp tillämpningen av det samförståndsavtal som Sverige ingick med Afghanistan hösten 2016.

Det är för tidigt att bedöma effekten av de redovisade åtgärderna och därmed även för tidigt att bedöma behovet av ytterligare åtgärder. Regeringen följer utvecklingen på området mycket noggrant och är vid behov beredd att agera. Det är mitt svar.

Anf. 102 JOHAN FORSSELL (M):

Herr talman! Tack, ministern, för svaret!

Jag vill börja med att säga att jag tycker att det är trevligt att svaren på interpellationerna är omfattande. Det har inte alltid varit så under årens

lopp, men jag tycker att det är bra. Detta är en både viktig och bekymmersam fråga, som jag tror att vi inte har talat om för sista gången i denna kammare.

Det är heller inte första gången, vill jag säga. Jag har under denna mandatperiod ställt ett par interpellationer och frågor på detta tema – det skuggsamhälle som just nu håller på att breda ut sig i Sverige.

En kort bakgrund: På fem år beräknar Migrationsverket att man kommer att överlämna fler än 60 000 utvisningsfall till polisen, och i 50 000 av dessa fall handlar det om personer som har avvikit. Det är utgångspunkten för denna diskussion – 60 000 utvisningsärenden till polisen.

Det är dock inte hela sanningen. Redan i dag ligger nämligen ungefär 20 000 utvisningsärenden på polisens bord. Det är oklart var alla dessa människor finns, men tyvärr finns nog en stor del av dem fortfarande i Sverige. Det är dessutom så att vi de senaste tre åren har preskriberat ungefär 11 000 fall.

Sammanlagt innebär dessa siffror att vi inom ett litet antal år, baserat på den prognos som Migrationsverket självt har lämnat, riskerar att ha uppemot 80 000 eller kanske 90 000 människor som lever i Sverige utan tillstånd. Vi har aldrig tidigare sett ett sådant skuggsamhälle. Ställt i relation till vår befolkning är detta någonting helt nytt. Jag ställer mig frågan om det ens finns något annat land i Europa som på samma sätt har kunnat se ett sådant skuggsamhälle växa fram.

All internationell erfarenhet visar att sådana här skuggsamhällen är väldigt svåra att få bukt med när de väl finns på plats. Det handlar om att vara tydlig och konsekvent redan innan problemen har skapats. Det tror jag är det enda sättet att kunna undvika detta.

Herr talman! Jag beskrev det som nu håller på att ske som djupt bekymmersamt, och det är nog i underkant. Vi ser nämligen också att politiken inte alls har hängt med här. Vi ser att det frivilliga återvändandet förväntas öka nästa år men att det därefter återigen förväntas minska.

Regeringen har lyft fram de inre utlänningskontrollerna, som ju har minskat i antal de senaste åren. Toppåret 2012 genomfördes 42 000 inre utlänningskontroller, medan bara 19 000 genomfördes i fjol. I dag vet vi inte ens – polisens statistikrapportering fungerar inte, så vi kan inte ens säga hur många inre utlänningskontroller som genomförs i dag. Det är oerhört märkligt när detta område ska vara så prioriterat.

Vi ser dessutom hur det tvångsvisa återvändandet inte heller utvecklas som vi vill. I fjol verkställde polisen endast 3 700 från Migrationsverket överlämnade ärenden. Det är alltså en minskning från 2012, då motsvarande siffra var 5 750.

Vi har en problembild som är värre än vad vi någonsin tidigare sett. Vi har ett återvändande som inte fungerar. Även efter ministerns dragning ställer jag mig frågan: Är det här verkligen tillräckligt för att möta dessa problem?

Anf. 103 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S):

Herr talman! Utan att på något sätt bekräfta dina siffror, Johan Forssell, vill jag börja med att bekräfta din oro över det framväxande skuggsamhället. Jag tror att det är viktigt att både regeringen och riksdagen ser detta. Det är en väldigt stor utmaning för det svenska samhället. Vi har stått för

Europas absolut högsta mottagande av asylsökande. På fyra år har vi tagit emot 300 000 personer som har sökt asyl i Sverige.

Jag vet att jag och Johan Forssell är överens om att ett ja är ett ja och att ett nej är ett nej – vi använder båda den formuleringen. Det innebär självklart att det är viktigt med ordning och reda i asylmottagandet, men det innebär också att återvändandet är effektivt och fungerar på ett tillfredsställande sätt.

Under 2016 återvände ungefär 20 000 personer, som då hade fått avslag på sin ansökan. 16 400 gjorde det självmant. Precis som Johan Forssell säger var det 3 700 ärenden som verkställdes med tvång.

Under 2017 har siffrorna gått ned. Fram till nu är det drygt 10 000 personer som har återvänt. 7 500 av dem har gjort det självmant. Den resterande delen har verkställts med tvång.

Detta vet vi en del förklaringar till. Vi vet att färre beslut har fattats under 2017 för att det är mer komplicerade ärenden. Man var överens om en prioritering i fråga om den mycket omfattande hög av asylansökningar som fanns. Det gjordes en prioritering som innebär att vi nu står inför att hantera de mer komplicerade ansökningarna.

Jag vill påstå att detta är en oerhört viktig fråga för regeringen. Ett bekymmer är att personer som har fått avslagsbeslut inte medverkar till återvändandet och att många faktiskt avviker. Min uppfattning är bestämd. Det behövs många olika insatser. Jag har pekat på några av dem. Jag vill också peka på det incitament, det medel, som finns för att stimulera enskilda individer till att självmant återvända, nämligen ett återetableringsstöd. Det är *en* del i fråga om att göra det möjligt för människor att själva ta initiativ till ett återvändande. Det finns också ett stöd på plats: En återintegrering genom ERIN-projektet, som är ett aktivt stöd för att man ska göra det möjligt för den enskilde att kanske starta eget, ta sig in på arbetsmarknaden eller till studier och så vidare.

Jag tror att det är precis så vi måste jobba. Det handlar om kontrollsidan och om ordning och reda. Det handlar om ytterligare utbyte mellan myndigheter, vilket regeringen har öppnat för. Och det handlar om att stimulera ett återvändande, så att människor har möjlighet att ta sig tillbaka till sitt ursprungsland när de saknar asylskäl. Den ordningen är viktig att upprätthålla.

Anf. 104 JOHAN FORSSELL (M):

Herr talman! Jag kan inte annat än instämma i det som ministern sa. Om man saknar skyddsskäl, om man inte är flykting, ska man återvända till sitt hemland. Just därför är jag bekymrad över den nya väg som regeringen i praktisk handling har slagit in på. Där är ett ja fortfarande ett ja. Men ett nej ska nu i stället bli: kanske senare. Jag tror att det är precis den otydligheten som lägger grunden för det skuggsamhälle som nu växer i snabb takt. I och med det beslut som regeringen har sagt sig vilja ta framöver och som är kopplat till just ensamkommande ser vi allt fler historier om personer som har fått sin asylansökan avslagen och som borde återvända hem men som nu i stället sätter sitt hopp till denna amnestilikhande lösning. Jag menar att detta ytterligare kommer att förvärpa de redan stora problem som vi ser med skuggsamhället. Det är ett beslut i helt fel riktning.

Prot. 2017/18:43

5 december

Svar på
interpellationer

Frågan är inte ny. Jag har som sagt haft interpellationsdebatter med den tidigare migrationsministern. När jag lägger svaren bredvid varandra konstaterar jag att de är väldigt lika varandra. Det känns som att vi har tappat nästan ett års tid. Det är fortfarande lite fler förvarsplatser – det var det redan för drygt ett år sedan. Sedan är det utredningen om arbetsplatskontroller. Det är gott så, men det är helt uppenbart att det inte räcker till. Hade det varit tillräckligt hade vi inte sett prognoser från Migrationsverket om 60 000 som ska avvika plus de många tusen som vi redan har i dag. Det krävs ett helt annat engagemang, skulle jag vilja säga, i dessa frågor. Att säga saker i riksdagens talarstol är en bra början, men det måste också till något konkret.

Jag skulle därför, herr talman, vilja passa på att ge regeringen några förslag som jag har fört fram till den tidigare migrationsministern utan att få gehör. Jag upprepar dem gärna.

Preskriptionstiden är i dag synnerligen kort. Det handlar om fyra år – i Dublinärenden är det 18 månader, men det råder vi inte över på samma sätt. Jag tror att den tiden behöver förlängas kraftigt. Det kan inte vara så att man kan gå under jorden i fyra år och sedan ansöka på nytt igen. Det är dessutom väldigt få personer som får uppehållstillstånd. Det vore välkommet med en skärpning där.

Vi har ett antal rödgröna kommuner i Sverige som har varit med om att ge försörjningsstöd till personer som befinner sig i detta skuggsamhälle. Man säger alltså: Gå under jorden och bryt mot lagen! Då får du pengar. Man kan fundera på hur glasklart det är från politikens sida.

De inre utlänningskontrollerna behöver byggas ut. Så är det otvivelaktigt. Förvarsplatserna behöver också byggas ut. Det verkar regeringen vara med på. Det välkomnar jag. Vi behöver förstärka regelverket när det gäller vem som kan tas i förvar. Vi behöver helt enkelt förenkla det och möjliggöra ett förvarstagande i fler fall än i dag.

Detta är några saker som jag vill spela in till regeringen. Jag har som sagt gjort det tidigare utan att få gehör, men bättre sent än aldrig. Jag hoppas att regeringen kan ta till sig av detta.

Anf. 105 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S):

Herr talman! Jag är inte överraskad över att Johan Forssell också i denna interpellationsdebatt väljer att argumentera emot regeringens alldeles nyligen framlagda förslag om att ge de ensamkommande som har väntat väldigt länge och som kom hösten 2015 en möjlighet till ett tillfälligt uppehållstillstånd för studier. Det är personer som har ett avslag och som finns i landet. Det är egentligen precis den grupp personer som Johan Forssell argumenterar för – han känner oro för att de ska hamna i ett skuggsamhälle. Men regeringen, som ser verkligheten, har gjort bedömningen att regeringen här behöver lägga fram ett konkret förslag.

Jag vet inte vilken verklighet som Johan Forssell ser. Jag hör oppositionen. Johan Forssell ser *en* verklighet genom att säga nej till regeringens förslag. Centerpartiet ser uppenbarligen en annan verklighet. Liberalerna och Kristdemokraterna har jag ännu inte hört någon kommentar från när det gäller deras bild av den verklighet som vi har i Sverige i dag. Däremot hör jag i retoriken att Johan Forssell ger uttryck för sin oro över skuggsamhället, men han vill inte medverka till att hitta gemensamma lösningar.

Regeringen har, som jag har redovisat, vidtagit åtgärder – det pågår en hel del. Johan Forssell tar upp de inre utlänningskontrollerna. Det ger mig ett utmärkt tillfälle att säga att jag häromdagen hade glädjen att ta emot utredningen om ett effektivare återvändande som ska motverka missbruk av resehandlingar. I utredarens betänkande finns det ett antal konkreta och konstruktiva förslag som skulle ge utökade möjligheter att ta fingeravtryck och omhändertata pass och andra id-handlingar. Över huvud taget är det åtgärder som syftar till att motverka missbruk av resehandlingar.

Det är *en* del. Men, som jag har sagt, för att vi fullt ut ska kunna hantera ett ansvar för det som Sverige har stått upp för – att värna asylrätten – krävs det en ordentlig verktygslåda med ett antal olika delar som agerar i samverkan. Jag ser att det blir bekymmer för Johan Forssell eftersom hans parti har föreslagit att man ska begränsa asylrätten. Då har vi ett helt annat Sverige, och vi har en helt annan spelplan. Där känner jag en väldig trygghet i att jag har att utgå från att det finns en bred uppslutning i Sveriges riksdag för att vi ska ha en väl fungerande asylrätt. Men den kräver ordning och reda, och den kräver ett antal kraftfulla verktyg för att det ska fungera på ett bra sätt. Så är det också beträffande återvändandet.

Anf. 106 JOHAN FORSSELL (M):

Herr talman! Migrationsministern verkar vilja prata mer om Moderaterna än om samhällsproblemet, och det är väl ganska symtomatiskt för regeringens hantering av den här frågan. Det är lätt för ministern att stå och prata om vad Alliansen tycker och tänker. Vi har lite olika utgångspunkter i detta; det är ingen hemlighet.

Å andra sidan tror jag inte att någon har blivit klok på vad migrationsministern egentligen tycker i frågan kring ensamkommande. Heléne Fritzson själv har ju de senaste veckorna lagt mycket tid och kraft på att på ett, tycker jag, förtjänstfullt sätt argumentera inför svenska folket varför just det som regeringen nu gör på området är fel, varför det strider mot principen att ett ja ska vara ett ja och ett nej ett nej och att det också urholkar asylrätten.

Med Heléne Fritzson som migrationsminister har tvärvändningarna inte bara varit många. De har också gått imponerande snabbt.

Åter till frågan: 60 000 utvisningsärenden överlämnas till polisen kommande år. De inre utlänningskontrollerna har minskat i mycket snabb takt. I dag vet vi inte ens hur många som sker, eftersom statistiken har havererat. Det frivilliga återvändandet ser ut att minska kommande år, och det tvångsvisa återvändandet har minskat sedan 2012.

Ändå kommer det inget nytt från regeringen. Det är samma svar som jag hörde i den här kammaren förra året och året innan dess. Problemet är alltså inte vad regeringen säger utan att orden inte matchas av konkret handling.

Sedan får jag höra att Moderaterna inte vill bidra till att hitta lösningar på detta. Jag tycker att jag var tydlig. Jag förde fram fyra konkreta förslag som jag har lyft upp tidigare och delat med mig av utan att få gehör. Jag gjorde det här nu igen, och jag kan också lämna dem på papper om det behövs. Migrationsministern är varmt välkommen att ta för sig!

Anf. 107 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka Johan Forssell för interpellationen. Min utgångspunkt var att om Johan Forssell interPELLERAR för att han vill tala om att regeringen ingenting gör i frågan om återvändande så hoppas jag ändå, i någon sorts demokratins ordning, att Johan Forssell i det sammanhanget även är beredd att stå upp för Moderaternas förslag om hur man ser på asylrätten, som man inte längre står bakom. Det är väl högst rimligt att jag också får påpeka det i debatten.

Jag konstaterar att vi har ett väldigt stort ansvar för att både värna asylrätten och se till att vi har ett väl fungerande återvändande. För det arbetet krävs att vi har ordning och reda. Det krävs också att vi ser över och hela tiden följer upp att de regelverk vi har fungerar på ett bra sätt.

Jag tycker att jag i den här interpellationsdebatten har redovisat en mängd olika åtgärder, både åtgärder som regeringen har vidtagit och åtgärder som vi kommer att analysera och bereda när det gäller de utredningar vi också har tagit emot.

Jag vill avsluta med att säga att regeringen såklart följer denna fråga väldigt intensivt och väldigt nära. Vi är alltid beredda att vidta åtgärder när vi behöver förhålla oss till verkligheten.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 17 Svar på interpellation 2017/18:135 om unga utan asylskäl

Anf. 108 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S):

Herr talman! Jag har fått ytterligare en interpellation av Johan Forssell, som har frågat mig vad jag och regeringen ämnar göra för att korta handläggningstiderna för grupper där asylskäl saknas samt vilka åtgärder vi avser att vidta för att säkerställa att unga marockanska medborgare i asylprocessen inte lever på gatan.

Migrationsverket fick i regleringsbrevet för 2017 i uppdrag att redovisa en plan för hur handläggningen av asylärenden kan förkortas både på kort och på lång sikt, till exempel genom tidig sortering av ärenden utifrån kategorier, som uppenbart ogrundade ansökningar, presumtiva bifall, presumtiva avslag och ärenden om överföring enligt Dublinförordningen.

Migrationsverkets nya handläggningsprocess genomförs nu successivt i verksamheten. Den genomsnittliga handläggningstiden för alla kategorier när det gäller ensamkommande barn är 557 dagar men betydligt kortare för ensamkommande barn från Marocko, där den genomsnittliga handläggningstiden är 197 dagar. Vad gäller uppenbart ogrundade ansökningar är den genomsnittliga handläggningstiden 30 dagar för samtliga ärenden och 63 dagar för ensamkommande barn.

Hittills i år har 215 ensamkommande barn från Marocko ansökt om asyl, vilket gör Marocko till den största gruppen ensamkommande. En majoritet av dessa beviljas inte uppehållstillstånd. Många avviker under pågående asylprocess.

Mot bakgrund av denna problematik har regeringen gett i uppdrag åt Socialstyrelsen att inrätta ett kunskapscentrum om ensamkommande barn och unga, och ett sådant inrättades i april 2017. Kunskapscentrumets verksamhet vänder sig till dem som är yrkesverksamma inom socialtjänst och

hälso- och sjukvård. Kunskapscentrumet ska samla och sprida kunskap om ensamkommande barn och unga, utveckla samverkan mellan myndigheter och tydliggöra hur lagar och regler ska tillämpas.

Regeringen har i regleringsbrev också ställt krav på myndigheterna att samverka i dessa frågor. Som exempel kan nämnas Stockholm, där Polismyndigheten, Migrationsverket och socialtjänsten har tagit fram en samverkansplan för att effektivisera arbetet i frågor rörande ensamkommande barn. Polismyndigheten och Stockholms stad arbetar också gemensamt med uppsökande verksamhet.

Utredningen om ett effektivare återvändande överlämnade sitt betänkande den 29 november. Utredningen föreslår bland annat att Polismyndigheten i samband med inre utlänningskontroll ges utökade möjligheter att dels ta fingeravtryck, dels omhändertar pass eller andra id-handlingar. Utredningens förslag syftar bland annat till att identifiera yngre personer och därmed kunna ge stöd till utsatta minderåriga.

Förslagen ska nu ut på remiss. Regeringen följer utvecklingen och är vid behov beredd att vidta ytterligare åtgärder.

Anf. 109 JOHAN FORSSELL (M):

Herr talman! Tack även för det här svaret, ministern! Vi har ju precis talat om återvändande i migrationspolitiken, ett område som inte fungerar. Det här är tyvärr en interpellation lite på samma tema. Det är ett annat ämne, men det är ett område som inte fungerar lika bra som det borde göra, och det är även ett område där regeringen tidigare under mandatperioden har gjort utfästelser eller beskrivit att det här kommer att lösa sig. Tyvärr, och jag säger verkligen tyvärr, har verkligheten blivit en annan.

Det är ju så att under 2017 har fler barn från Marocko, utan vårdnadshavare, sökt asyl i Sverige än under 2016. Jag säger detta eftersom det finns en bild i debatten av att det motsatta förhållandet råder. Men så är det alltså inte, utan mellan januari och oktober i år har Migrationsverket registrerat 230 individer från Marocko, vilket är ungefär 100 fler än föregående år. Samtidigt finns det uppgifter – mig veterligen; det varierar ju lite – att uppemot 800 minderåriga från Marocko i dag uppehåller sig i Sverige.

Det kan man göra om man söker asyl och befinner sig i en asylprocess. Dock är det så att väldigt få i den här gruppen beviljas uppehållstillstånd. Jag tror att det handlar om endast 3 procent de senaste två åren. Det är alltså en mycket, mycket liten andel som beviljas uppehållstillstånd, och det är tyvärr alltför många som efter att man har fått ett beslut ändå väljer att stanna kvar i Sverige utan laglig rätt, i strid med våra lagar och regler.

Enligt Migrationsverkets senaste månadsstatistik, som kom så sent som i går, ökar handläggningstiderna i Sverige generellt sett. Vad jag kan utläsa är den genomsnittliga handläggningstiden för ett asylärende över 600 dagar. Det är en kraftig ökning.

Detta är bekymmersamt, dels för den gruppen individer, som lever ett utsatt liv i Sverige när man vistas här utan laglig rätt, dels för att vi vet att i kölvattnet finns problem med utsatthet, tredje person blir utsatt för brott etcetera. Det är en omfattande kriminalitet. Vi har sett flera aktuella exempel när tredje person drabbas på ett tydligt sätt.

Vid tidigare diskussioner har regeringen pekat på det avtal som har slutits och den diskussion som har förts mellan Sverige och Marocko samt

vidare de insatser med hjälp av svenska medel som ska finansiera verksamhet på plats i Marocko för att underlätta återvändandet eller återtagandet. Men det verkar inte ha gett några särskilt omfattande resultat, mot bakgrund av att 800 personer fortfarande befinner sig i landet. Det kommer ännu fler personer i den här gruppen som inte har skyddsskäl.

Även på det här området undrar jag, migrationsministern, om det finns några mer konkreta förslag framöver på vad som ska göras för att få bukt med detta.

Anf. 110 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S):

Fru talman! Jag kan i stort sett bekräfta Johan Forssells siffror. Jag kan möjligen komplettera med att hittills i år har Migrationsverket avgjort 417 ärenden rörande just ensamkommande barn och unga från Marocko. 29 har beviljats uppehållstillstånd. Det motsvarar strax under 7 procent. Det är siffror utan Dublinärenden.

Det är alldeles korrekt att det kommer förhållandevis många från Marocko sett på den samlade gruppen ensamkommande barn och unga. En stor andel av dem saknar skyddsskäl. Johan Forssell är kritisk till regeringens arbete och säger sig tidigare ha fått svaret att vi arbetar med dialogen med Marocko. Jag kan bekräfta att vi från svensk sida har arbetat mycket hårt, inte minst min ministerkollega Morgan Johansson, för att Marocko ska ta emot sina egna medborgare. Bakgrunden är att flera av de unga marockaner som har utgett sig för att vara barn i själva verket är vuxna.

Men det svenska samarbetet med Marocko ger resultat. Det är viktigt att se det också. Marocko tar emot allt fler av sina vuxna medborgare. Låt oss titta på vad den siffran var 2016. Då var det 35 ärenden som Marocko i den meningen accepterade för ett mottagande. Siffran för 2017, alltså innevarande år, som är accepterade för ett återvändande är nu uppe i 288 individer och ärenden.

Jag tycker att siffrorna talar för sig själva. De stryker under hur viktigt det är att regeringen arbetar med avtal och dialoger med de länder, i det här fallet Marocko, som vi har anledning att stärka återvändandet till.

Jag vet att Johan Forssell är väl förtrogen med den ordning som finns när det gäller ensamkommande barn, nämligen att för att ett återvändande ska vara möjligt krävs ett ordnat mottagande i hemlandet. När det inte är möjligt, när barnen riskerar att fara illa, genomförs inte ett återvändande. Därför har Sverige – vi vill ju i grunden att återvändandet och mottagandet ska fungera – ökat resurserna till Statens institutionsstyrelse.

Jag vill understryka att samarbetet med Marocko fördjupas och förbättras. Utgångspunkten från svensk sida är att även barn på sikt ska kunna återvända till Marocko.

Anf. 111 JOHAN FORSSELL (M):

Fru talman! Det finns fortfarande 800 personer i den här gruppen som befinner sig i Sverige som inte har skyddsskäl. Samtidigt ser vi hur söktrycket ökar.

Det är problematiskt. Om man har skyddsskäl ska man bli beviljad asyl. Men vi vet samtidigt att de är få. Det har möjligtvis varit några fler det senaste året, men för 2016–2017 är det 3 procent. Vi vet också att återvändandet inte heller fungerar.

Om återvändandet kommer att fungera bättre framöver är det naturligtvis positivt. Jag är dock lite luttrad på området eftersom jag minns att regeringen har slagit på stora trumman tidigare. Inte bara den tidigare migrationsministern utan även den tidigare inrikesministern har beskrivit stora framgångar. Jag tycker fortfarande att det är lite svårt att förstå, med tanke på den problembild vi ser i samhället i dag, exakt vad de framgångarna består av.

Det handlar om återvändandet i stort. Ett återvändande som inte fungerar är en delmängd. Jag beskrev i den tidigare interpellationsdebatten några av våra förslag. De handlar inte minst om att skärpa den i dag korta preskriptionstiden, om att göra en kraftig satsning på polisen och genomföra fler inre utlänningskontroller, om att bygga ut förvarsplatserna och att förändra regelverket för förvarstagande. Slutligen handlar det om att säkerställa att svenska skattebetalares pengar inte går till att finansiera uppehållet för personer som bryter mot svensk lag och vistas i Sverige utan laglig rätt.

Jag tror på sikt att problemen understryker det som vi har sagt från Moderaterna. Tiden är nu mogen att fundera mer långsiktigt på hur migrationspolitiken ska se ut. Vi har föreslagit att EU-kretsen tillsammans ska gå mot ett renodlat kvotflyktingsystem där asylprövningar görs utanför EU:s gräns. På ett mycket bättre sätt än i dag kan de personer som är i störst behov av skydd väljas ut. Det kan ifrågasättas om det alltid är de personer som har störst skäl, som känner störst utsatthet, som har möjlighet att komma till Sverige eller om det är många andra människor. Den här gruppen visar på att det är få som har skyddsskäl.

Jag vill understryka att en sådan förändring är i linje med asylrätten. Vi vill inte sända någon till en osäker plats. Detta är precis samma princip som den svenska regeringen har drivit på i Europa. Låt oss se på Turkietavtalet, eller för den delen på Dublinprincipen. Påståendet att detta skulle strida mot asylrätten är helt fel och onyanserat. Jag är förvånad över att få höra det i en sådan här debatt.

I ett tidigare svar har Morgan Johansson konstaterat att Statens institutionsstyrelse kan få mer pengar och på så sätt öka antalet låsta anläggningar. Något sådant initiativ har inte migrationsministern hänvisat till i sitt svar till mig i dag. Vidtar regeringen några åtgärder i linje med detta?

Anf. 112 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S):

Fru talman! Johan Forssell reflekterar över att jag ställde en fråga på Moderaternas förslag om asylrätten. Det var i den förra interpellationsdebatten, men vi kan ta frågan i denna debatt också.

Bakgrunden från min och regeringens sida är tydlig. Regeringen står upp för asylrätten, och vi står upp för kvotsystemet – ett gemensamt FN-system. Vad jag kan förstå och hör i Sveriges riksdag är det inget annat parti, utöver Moderaterna, som tycker att man ska urholka asylrätten till förmån för endast ett kvotflyktingsystem.

När kriget i Syrien bröt ut 2015 hade det inte varit så enkelt att tala om för de asylsökande att de får söka och göra sin prövning utanför EU:s gräns. Den debatten lär fortsätta.

Jag välkomnar att Johan Forssell ställer interpellationer även om han säger sig vara luttrad av regeringens svar.

Jag hoppas att Johan Forssell ändå noterar att jag som svar på den konkreta frågan om hur vi hanterar problematiken i förhållande till Marocko i dag har redovisat att dialogen med Marocko från svensk sida, från regeringens sida, är framgångsrik. Förra året hade vi 35 accepterade ärenden där Marocko sa: Det är våra medborgare; dem ska vi ta ansvar för. Detta år har vi 288 accepterade ärenden med Marocko. Det är ingenting annat än bekräftelse på att samarbete, samverkan och dialog med de länder som många lämnar för att söka asyl i Sverige utan att ha skyddsskäl får dessa länder att faktiskt ta ansvar. Det arbetet kommer regeringen på alla sätt att fortsätta. Jag är naturligtvis glad om vi gemensamt kan stå upp för att det är så relationerna med Marocko eller andra länder måste byggas för att vi ska få en ordning så att inte unga människor söker asyl i vårt land eller andra länder utan att ha skyddsbehov och hamnar i en situation där de far illa. Det ska vi på alla sätt ta ansvar för att undvika.

Med det tackar jag för interpellationsdebatten och för ordet.

Anf. 113 JOHAN FORSSELL (M):

Fru talman! Vi har en runda kvar.

Man kan fundera på detta med att urholka asylrätten. Kvotflyktingsystemet är ju det som hjälper människor i störst nöd. Det är det vi vill utveckla.

Det vi ser i dag, till exempel på det här området, är ett system där det kommer väldigt många personer utan asylskäl som har betalat för en resa hit, som inte är flyktingar och som sedan inte återvänder.

Det är för att förändra precis detta som vi lägger fram det här förslaget. Det står i bjärt kontrast till den politik som regeringen för – den regering som efter att under lång tid ha sagt raka motsatsen nu lägger fram förslaget att vi ska bevilja uppehållstillstånd på ett rättsosäkert och godtyckligt sätt till personer som inte har skyddsskäl. Men mer om det vid ett annat tillfälle.

Det är positivt om det är så att fler i den här gruppen följer svensk lag och återvänder hem. Problemet i sammanhanget är dock att det fortfarande kommer fler än tidigare. Grundproblemet – de 800 personerna som vistas här utan tillstånd, som lever i utsatthet och som väldigt många gånger utsätter tredje man för regelrätta brott och kriminalitet – ser inte ut att minska nämnvärt, åtminstone inte i närtid, och det gör mig bekymrad.

Jag vill ge migrationsministern rätt i att jag är lite luttrad. Jag har ställt den här typen av frågor och interpellationer under flera års tid, och jag får ungefär samma svar: Vi har gjort någonting, och nu ska vi överväga någonting annat. Ett år senare överväger man fortfarande det där. Regeringens aktivitet på området har kanske inte varit den allra största, för att uttrycka sig milt.

Jag skulle gärna vilja följa upp det som Morgan Johansson konstaterade – att Statens institutionsstyrelse ska få mer pengar och att antalet låsta anläggningar ska ökas. Jag hittar inte detta i svaret här i dag och undrar hur regeringen ser på det.

Anf. 114 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S):

Fru talman! Tack för utrymmet för ytterligare ett slutinlägg! Det gäller att hålla ordning på replikerna.

Man ska inte tvivla på regeringens och Sveriges aktivitet, Johan Forssell. Jag tror att den som efterfrågar den ser i det som är gjort sedan 2015 att Sverige har tagit ett väldigt stort ansvar.

Jag tycker också att det är bra att vi har en sådan bred förankring i Sveriges riksdag med den överenskommelse som är gjord mellan regeringen och de borgerliga partierna. Den kom också till i ett läge då vi behövde ett gemensamt ansvarstagande.

Jag är den första att beklaga att Johan Forssell säger att det är djupt olyckligt att vi har en ordning där personer utan skyddsbehov söker asyl och att Johan Forssells argumentation står i bjärt kontrast till regeringens hållning. Jag tycker att det borde vara ett större problem för Johan Forssell att det finns en bjärt kontrast på den borgerliga sidan i fråga om hur man ser på migrationspolitiken framöver.

Jag kan inte annat än uppmana till att vi gemensamt fortsätter att ta ansvar för såväl den grundläggande asylrätten och återvändandet som en långsiktigt hållbar migrationspolitik. Det gör regeringen i ett antal åtgärder och även i den budget som regeringen lägger fram för riksdagen.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 18 Svar på interpellation 2017/18:140 om Migrationsverkets skulder till kommunerna

Anf. 115 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S):

Fru talman! Lotta Finstorp har frågat mig hur jag avser att agera för att de kommuner som har fordringar på Migrationsverket ska få sina rättmätiga betalningar och om jag anser att det är rimligt att det pågår ett så stort antal rättsprocesser mellan kommuner och Migrationsverket.

Den stora ökningen av antalet asylsökande under 2014 och 2015 ledde till att kommunernas ansökningar om ersättning ökade kraftigt. Det tidigare administrativt krävande ersättningssystemet för kommunernas mottagande av ensamkommande barn bidrog till fördröjningar i handläggningen. Systemet medförde en lång eftersläpning från att den faktiska kostnaden uppstod till dess att kommunerna eftersöker ersättning och sedan slutligen får betalt av Migrationsverket.

För att effektivisera utbetalningarna till kommunerna införde regeringen redan den 1 juli 2017 ett nytt ersättningssystem för kommunernas mottagande av ensamkommande barn. Det nya ersättningssystemet bygger i större utsträckning på schabloner som betalas ut automatiskt utan att kommunen behöver ansöka om ersättningen. Införandet av det nya ersättningssystemet har effektiviserat utbetalningarna till kommunerna för kostnader som uppstått från och med den 1 juli 2017. Kommunerna har fram till den 31 december 2017 möjlighet att ansöka om ersättning för kostnader som uppstått innan det nya ersättningssystemet infördes.

Bland annat för att i högre takt kunna betala ut äldre anspråk om ersättningar föreslår man en ökning i höständringsbudgeten 2017 med 6,3 miljarder kronor av det anslag inom utgiftsområde 8 som ska finansiera de statliga ersättningarna till kommuner och landsting.

Migrationsverket bedömer att man kan betala ut större belopp till kommuner och landsting under 2017 än vad som tidigare antagits, bland annat genom direkta delutbetalningar. Delutbetalningarna innebär att Migrationsverket betalar ut en större andel av de sökta ersättningarna i inkomna och ännu inte avslutade ärenden. Genom denna hantering kommer Migrationsverket således att kunna betala ut en större andel av ersättningsanspråken under 2017 än vad som tidigare har prognostiserats. Kontroll och sedvanlig handläggning av de ersättningsanspråk som delutbetalas kommer i stället att ske under 2018.

Detta var mitt inledande svar.

Anf. 116 LOTTA FINSTORP (M):

Fru talman! På många håll i landet uttrycker kommuner ilska och besvikelse över de uteblivna betalningarna av ersättning från Migrationsverket.

De allra flesta av Sveriges kommuner har ju utträttat stordåd för att lösa den extraordinära situation som de stora flyktingströmmarna medförde. Deras insatser för asylsökande och för särskilt mottagande av ensamkommande ska självfallet ersättas av staten, det vill säga Migrationsverket.

Flera ersättningar för insatser till asylsökande och för mottagande av flyktingar betalas ut i efterskott, precis som ministern säger i sitt svar. Man måste ansöka, och nu finns det dessutom schablonutbetalningar. Men inte nog med att utbetalningarna dröjer oacceptabelt länge, utan nu avslås ansökningar gång på gång. I vissa fall erhåller kommunerna enbart en del av de sökta beloppen trots fullständiga underlag och för kommunerna självklara fordringar, som man då ligger ute med.

Under året har kommuner vittnat om ett stort antal totala avslag. Det är ofta avslag som överklagas, och det är inte sällan som kommunerna vinner i kammarrätten. Men det kostar väldigt mycket resurser och tid. I vissa kommuner, till exempel i min hemkommun Flen, har man fått anställa en person som är expert på att återsöka pengar och som leder rättsprocessen åt kommunen för att få tillbaka pengarna. Tycker ministern att det är rimligt att kommunerna ska agera bank åt staten? För min del tycker jag att det är fullständigt oacceptabelt. Det tycker också alla kommuner som ligger ute med så mycket pengar.

Redan 2016 skrev SKL till Migrationsverket: "Migrationsverket ska inte lastas för att de har att hantera ett tungt ersättningssystem. Det faller på regeringen. Däremot måste Migrationsverket tillse att det finns system och rutiner för att hantera det befintliga ersättningssystemet så effektivt som möjligt. Och inte minst måste man se till att det finns handläggarresurser i den omfattning som krävs. SKL anser att dessa uppgifter inte prioriterats i tillräcklig utsträckning, då vi ser tecken på att skulden till kommuner och landsting nu ökar snabbt."

Det gör den fortfarande. Det har betalats ut en hel del. Men samtidigt har man inte kommit i fatt de stora volymer och balanser som finns. Det skapar bland annat brist på likviditet hos kommunerna. Det innebär att många kommuner måste låna pengar för att klara löneutbetalningar och

annat. Det innebär för kommunerna ytterligare problem och kostnader att hantera. I och med dröjsmålen uppstår också en osäkerhet om kommunerna kommer att få den ersättning de fakturerat eller inte. Det är jättesvårt för kommunerna att budgetera framåt. De vet inte när de kommer att få några pengar och om de kommer att få det som de har ansökt om.

SKL var väldigt på hugget förra året, 2016, för att hjälpa kommunerna i detta. Jag hade väl gärna sett att de hade stått ytterligare på barriaderna under 2017. Enligt Migrationsverkets siffror finns det fortfarande fordringar på drygt 10 miljarder. Migrationsverket har skulder till ett stort antal kommuner. Det har till exempel en skuld till Karlskrona kommun på 224 miljoner kronor. Det är en väldigt stor del av nettoomslutningen. Den har inte fått alla pengar för 2015, och skulden har ökat med 44 miljoner kronor under 2017.

Riksrevisionen har granskat detta. Granskningen visar att kommuner har sämre likviditet på grund av de sena betalningarna. Deras enkät visar att nästan var femte kommun har tvingats låna pengar. För nästan var tionde kommun har de sena ersättningarna inneburit att kommunen låtit bli eller skjtit upp att anställa personal. Anser ministern att det är ett rimligt sätt att hantera våra kommuner?

Anf. 117 JAN ERICSON (M):

Fru talman! Jag har ställt en liknande interpellation. Den har av någon underlig anledning placerats den 19 december, så då ses vi igen. Jag tänker ändå lite grann gå in i denna debatt i dag och kommentera frågorna.

Jag hade nämligen en liknande interpellationsdebatt för ett drygt år sedan med Morgan Johansson, din företrädare. När jag skrev min interpellation var skulden till kommunsektorn över 20 miljarder kronor. I debatten den gången den 21 oktober 2016 konstaterade Morgan Johansson nöjt att skulden hade sjunkit till 9,6 miljarder. Då utlovade han för mig att Migrationsverket nog skulle vara i fas i början av nästa år, det vill säga i början av detta år 2017.

Nu ser det inte riktigt ut så. När jag skrev min nya interpellation hade skulden ökat till en bit över 10 miljarder. Den är alltså högre än vad den var för ett år sedan. Det tycker jag är ganska anmärkningsvärt. Jag kan instämna i det Lotta Finstorp sa innan här. Det är väldigt jobbigt för kommunerna att planera.

Jag hade gruppmöte med min egen hemkommun, Marks kommun, nu i går. Där konstaterade man att det är nästan omöjligt. Det är så många lösa trådar i detta att man inte ens vet om eller när man kommer att få betalt. Ett exempel var ersättning för överförmyndarverksamheten som släpar på något konstigt sätt, och ingen vet hur man ska få betalt. Det är väldigt besvärligt för kommunen att göra budgetar och veta vad man har för pengar att röra sig med, plus att man tyvärr i vår kommun också tvingas låna för att klara av det löpande.

När jag debatterade med Morgan Johansson förra året föreslog jag för honom att man skulle införa ett system med en a conto-utbetalning i enlighet med kommunernas krav där man sedan kunde granska underlagen och i efterhand cleara om det var någonting som inte stämde. Morgan Johansson konstaterade då att jag var helt ute och cyklade och att det var helt omöjligt att göra detta. Det var för krångligt, skulle medföra merarbete och dessutom vara för osäkert för Migrationsverket. Man kunde inte veta om

det skulle stämma, och det skulle vara lätt för kommunerna att kräva för mycket pengar.

Jag konstaterar att redan den 1 juli 2017 fungerade uppenbarligen det som var helt omöjligt i oktober 2016. Det tycker jag är väldigt konstigt. Däremot framgår det inte riktigt av ministerns svar om systemet med a conto-utbetalning bara gäller för ensamkommande eller om det gäller för alla kostnader för kommunernas mottagande. Det skulle jag gärna vilja ha svar på i debatten. Det har jag inte riktigt klart för mig.

Precis som Lotta Finstorp tycker jag att det är lite oanständigt att staten bedriver processer mot kommunerna. Kommunerna har det tufft nog i dag att ta hand om alla nyanlända. I en kommun i min valkrets berättade kommunchefen lite uppgivet att Migrationsverket hade ringt på kvällen och sagt att i morgon kommer det tolv ungdomar som ni måste ta hand om. Han hade sagt: Det är helt omöjligt. Vi har ingenstans att göra av dem. Det bryr vi oss inte om, säger Migrationsverket. Dagen efter hade man tolv personer att ta hand om. Det gjorde att kommunchefen fick rusa i väg för att försöka hitta någonting, och man köpte en villa som man skulle kunna använda till detta. Det skedde med en dags varsel.

Den situationen har våra kommuner i dag. Det minsta man kan begära är att staten åtminstone inte processar mot kommunerna i de här frågorna och ser till att betala pengarna i tid. Jag vill fråga ministern framför allt om ersättningssystemet med a conto-utbetalningar. Gäller det alla typer av ersättningar från Migrationsverket, eller gäller det bara för ensamkommande?

Anf. 118 Statsrådet HELENE FRITZON (S):

Fru talman! Tack, Jan Ericson, för att du deltar i interpellationsdebatten! Jag ställde samma fråga som du om det inte var möjligt att hantera alla tre debatterna under kvällen. Men vi lär nog få återkomma den 19 december. Vi har tittat på Migrationsverkets skulder just för ensamkommande. Vi får återkomma till hela gruppen. Det kan vi göra den 19 december.

När det gäller ersättningssystemet vill jag säga följande till Lotta Finstorp. Bakgrunden är att 2014 och 2015 hade vi en enorm ökning antalet asylsökande men framför allt av ensamkommande. Sverige var det land i Europa som tog emot allra flest.

Det visade sig då att det ersättningssystem som Sverige hade vid det tillfället inte fungerade, och det var som bekant en annan regering. Det blev kostsamt, och det var inte ändamålsenligt. Det var ett svåröverskådligt regelverk. Det var administrativt betungande, och det kunde ta upp till ett år för kommunerna att eftersöka ersättning.

Som ni säkert vet har jag haft anledning att betrakta det från den lokala nivån, och dessutom i en kommun som stått för ett väldigt högt mottagande. Jag har full förståelse för frågorna som ställs.

Det ger mig en väldigt bra möjlighet att nu kunna redovisa regeringens och Migrationsverkets arbete med att på alla sätt få ned utbetalningarna så att vi hamnar i ett läge där man både pengamässigt och tidsmässigt står i relation till inkomna ansökningar.

Nu har systemet gjorts om till ett modernare, mer schabloninriktat system. Det kommer sannolikt att fungera på ett helt annat sätt. Vi har fortfarande eftersläpningar på äldre utbetalningar. Det är i huvudsak dem det

handlar om fram till årsskiftet. Jag kan passa på att uppdatera med de allra mest aktuella siffrorna för dagen.

Det har fram tills nu betalats ut 37 ½ miljard till kommunerna. Det återstår 6 miljarder. Det innebär att det vi kallar balansen – och det är säkert det som både Jan Ericson och Lotta Finstorp refererar till – vid årsskiftet enligt prognosen kommer att hamna på mellan 4 och 5 miljarder.

Det är klart att ingen skulle vara gladare än jag om jag kunde säga att balansen nu var klar. Detta hinner man inte till årsskiftet, men det har varit en väldigt snabb resa under hösten. Det är naturligtvis bra, för detta är oerhört viktiga besked till kommunerna.

Det är alltså tiden fram till årsskiftet man har på sig att ansöka om de äldre kostnaderna, och sedan går vi in helt och hållet i det nya. Då kommer vi att ha en mycket enklare modell för både kommuner och Migrationsverket att förhålla sig till. Jag är glad att vi kan överge det gamla, svårhanterliga utbetalningssystemet.

Anf. 119 LOTTA FINSTORP (M):

Fru talman! Tack, ministern, för en viktig debatt! Jag har stor respekt för de stora volymer som kom, framför allt av ensamkommande. Läget har naturligtvis varit extraordinärt för både stat och kommuner. De dröjande utbetalningarna är *ett* problem, men de rättsprocesser som nu pågår för många kommuner är verkligen inte okej. Kommunerna har lagt ned stora kostnader för att ställa upp och jobba tillsammans med staten. Sedan får man avslag på ansökningarna om de pengar som man till slut får rätt att få. Det är inte anständigt att göra på det sättet.

Min hemkommun Flen är mycket hårt drabbad av detta – både av uteblivna betalningar och av rättsprocesser som pågår. Vi har en mottagningsenhet sedan decennier tillbaka i Flen och en stolthet över att vi har ett bra flyktingmottagande och ett bra samarbete mellan stat och kommun. Det är tydligt vem som gör vad och så vidare. Där är man nu förtvivlad från socialförvaltningens sida. Migrationsverkets verksamhet påverkar socialnämnden på många olika sätt, till exempel avseende familjekonflikter bland asylsökande och kommunens ansvar att ordna skyddat boende. Det är där det många gånger blir avslag, och kommunen får sedan driva en process och få rätt i kammarrätten.

Jan Ericson talade om sin hemkommun. I Flens kommun ordnade vi på bara 24 timmar ett transitboende för ensamkommande. Även när det gäller detta är det stora problem att få tillbaka pengarna. Ibland säger människor i kommunen: Varför skickar inte kommunen detta till Kronofogden för indrivning? Varför ska vi, små sårbara kommuner, agera bank åt staten?

Det är någonstans där man hamnar i stoltheten över att ha ett bra flyktingmottagande. Ett stort problem är all den tid som krävs för en slimmad socialförvaltning. Dessa pengar, 60 miljoner, som kommunen nu väntar på att få motsvarar ungefär 7 procent av kommunens hela budget. Det är otroligt tufft att kunna planera för äldreomsorg och för barn som behöver omhändertas och komma på HVB-hem.

Under en vecka nyligen fick kommunen 17 avslagsbeslut från Migrationsverket. Av dessa har man sedan fått rätt i ett antal och fått pengar tillbaka. Ofta sitter man på socialförvaltningen och undrar: Ska vi ha råd

att ta in vikarier? Kommer vi att ha råd att utvidga de verksamheter som behövs i dag?

Socialchefen i Flens kommun, Jukka Taipale, säger: Vad händer nästa gång om det kommer ett stort inflöde av asylsökande till Flen? Vi kan inte ställa upp på samma sätt som vi gjorde den här gången. Det är otroligt allvarligt när kommunerna känner att de inte längre kan göra detta eftersom de inte har råd. Var femte kommun måste låna pengar för att kunna betala lönerna därför att betalningen dröjer, vilket är ett problem i sig. Staten säger dessutom sedan att man får avslag på ansökan om pengarna och man sedan får hålla på med rättsprocesser. Att ha affärer med staten borde vara tryggt och förutsägbart, men i dag är det precis tvärtom.

Jag tror att de allra flesta som drabbas har förståelse för att det kan vara viss fördröjning med betalningarna på grund av den stora arbetsbelastning som Migrationsverket har. Men det är skattebetalarna som får stå för notan, och det är kommuninvånare som drabbas. Den debatten behöver vi inte ha. Det är bara onödigt, för alla har gått man ur huse för att hjälpa till. Men att kommunerna ska agera bank åt staten är inte okej.

Anf. 120 Statsrådet HELENE FRITZON (S):

Fru talman! Tack, Lotta Finstorp, för din beskrivning från verkligheten! Jag respekterar den. Jag kommer inte att kunna kommentera någon enskild kommun, och jag tror egentligen inte heller att Lotta Finstorp anser att det är jag eller en riksdagsledamot som ska avgöra vilka anspråk från en kommun som är rätt eller fel. Jag hoppas och tror att vi är överens om att det är Migrationsverket som ska göra det.

Däremot är det oerhört viktigt att vi har en bra dialog med Kommun-sverige. Jag och statsrådet Ylva Johansson träffade alldeles nyligen ledningen för Sveriges Kommuner och Landsting med Lena Micko och Anders Knape i spetsen. Vi hade som vanligt, höll jag på att säga, ett bra och uppriktigt samtal. Det är viktigt. SKL:s ledning förde fram just denna fråga. Det jag kunde redovisa från regeringens sida är att vi avsätter extra medel för detta. Vi är också mitt i en övergång till ett nytt system, och det finns anledning för oss att bygga detta system så bra det går gemensamt.

Jag vill passa på att peka på att man nu får en möjlighet ute i kommunerna att få tillgång till den nya e-tjänsten. Det är ett sätt för Migrationsverket att få löpande informationsuppdatering från kommunerna. Som det har sett ut nu, med det gamla systemet, har varje kommun skickat in på sitt sätt. Med 290 kommuner är det klart att ansökningarna ser väldigt olika ut, och det hela är tidskrävande. Nu får man fördelar med e-tjänsten, där både kommunerna och Migrationsverket tydligare kommer att kunna följa utvecklingen för just den egna kommunens åtaganden.

Jag kan passa på att säga att detta är ett anslutningsavtal, och ännu har vi inte alla kommuner med i detta. I alla sammanhang försöker jag därför att uppmana till att man går hem och frågar i sin egen kommun. Om man får kontaktpersoner i anslutningen och får systemet att fungera väl har man en kontinuerlig uppföljning av händelseutvecklingen i respektive kommun. Man kan då på ett bättre sätt också hantera följderna av detta, bland annat ersättningar och liknande.

Lotta Finstorp frågar om rättsprocesserna. Bara så att det inte ska råda något missförstånd vill jag säga att det inte, såvitt jag känner till, pågår några rättsprocesser mellan kommuner och Migrationsverket om uteblivna betalningar. Däremot är det så – och jag tror att det är detta Lotta Finstorp beskriver – att när en kommun får en del av sitt anspråk avslaget har man möjlighet att överklaga i domstol. Det är en bra möjlighet, för det är som sagt många kommuner inblandade, och ansökningarna görs på väldigt olika sätt. De bedömningar som ska göras är myndighetsbedömningar, men den enskilda kommunen har möjlighet till överprövning.

Detta tycker jag att vi ska ha respekt för. Jag tror inte att vi skulle kunna ha ett system där varje kommun får precis vad de ansöker om, utan det måste finnas någon sorts professionell bedömning av vad underlagen faktiskt avser.

Anf. 121 LOTTA FINSTORP (M):

Fru talman! Tack, ministern, för en bra och viktig debatt! Det är många som lyssnar på den där ute. Men det är inte enbart kommunerna som inte får betalt eller som har problem med detta. Det handlar också om andra, till exempel juridiska byråer som har utfört uppdrag åt Migrationsverket, exempelvis som offentliga biträden. Det var flera juridiska byråer som hörde av sig till mig när de såg att denna interpellationsdebatt skulle hållas. De får inte betalt för arbetstimmar och direkta kostnadsutlägg. Bland annat är det problem när det handlar om tolktjänster, för byrån måste betala tolkarna som har gett stöd åt de offentliga biträdena, och ersättningarna måste betalas ut inom 30 dagar enligt fakturan som kommer från tolkarna.

Eftersom de här juridiska byråerna ligger ute med så mycket pengar blir det svårt för dem också avseende likviditeten. En byrå som jag har haft kontakt med har utestående fordringar hos Migrationsverket som motsvarar 70 procent av deras totala utestående fordringar. Antalet liknande förtyvlade berättelser bara ökar.

Det handlar både om privata företag som har utfört olika tjänster för Migrationsverkets räkning och om kommunerna som vittnar om tidskrävande administrativa uppföljningsrutiner. Det har hänt att man inte har fått betalt trots att beslut är fattat av Migrationsverket. Det säger de här personerna som är offentliga biträden. Det duger inte. Människor måste få betalt för utförda tjänster åt staten. Man tror ändå att det är en kund som man kan lita på och som det är tryggt att göra affärer med.

Hur avser statsrådet att agera för att de offentliga biträdena ska kunna få sina rättmätiga betalningar i tid?

Anf. 122 Statsrådet HELENE FRITZON (S):

Fru talman! Tack till Lotta Finstorp, med bistånd av Jan Ericson, för den här interpellationsdebatten! Det är en otroligt viktig diskussion. Jag är helt övertygad om att det är som Lotta säger att många följer den.

Kommunerna gör varje dag fantastiska insatser i det åtagande som vi har för våra asylsökande ensamkommande barn och unga. Jag har väldigt stor respekt för det. Jag har också på alla sätt respekt för Migrationsverket och de insatser som man gör dagligen för att detta ska fungera i ett bra samspel.

Det jag kanske inte nämnde i debatten är att det har avsatts mycket stora resurser till Migrationsverket för att klara detta. Inte bara tillför regeringen de extra 6,3 miljarderna i höständringsbudgeten, utan man har också, även om Migrationsverket ska dra ned i sin verksamhet när nu mottagandet minskar, växlat upp mångdubbelt för hanteringen av ersättningsanspråken från kommunerna.

När vi tittar på hur det såg ut 2016 ser vi att man hade strax under 40 årsarbeten för detta, och i dag har man över 200 årsarbeten för detta. Det vittnar lite om vilka insatser det faktiskt är fråga om för att en utbetalning av de anspråk som görs på Migrationsverket ska kunna verkställas. Det ska naturligtvis gälla alla delar, också de som är nämnda här i debatten.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 19 Svar på interpellation 2017/18:171 om Migrationsverkets skulder till kommunerna

Anf. 123 Statsrådet HELENE FRITZON (S):

Fru talman! Det här är en interpellationsdebatt som är snarlik den debatt som vi alldeles nyligen har haft, men Borianna Åberg har frågat mig om jag bedömer att Migrationsverket kommer att vara klara med utbetalningarna till kommunerna innan årsskiftet och om jag och regeringen ämnar vidta åtgärder för att Migrationsverket ska göra de försenade utbetalningarna.

Den stora ökningen av antalet asylsökande under 2014 och 2015 ledde till att kommunernas ansökningar om ersättning ökade kraftigt. Det tidigare administrativt krävande ersättningssystemet för kommunernas mottagande av ensamkommande barn bidrog till fördröjningar i handläggningen. Systemet medförde en lång eftersläpning från att den faktiska kostnaden uppstod till dess att kommunerna eftersöker ersättning och sedan slutligen får betalt av Migrationsverket.

För att effektivisera utbetalningarna till kommunerna införde regeringen den 1 juli 2017 ett nytt ersättningssystem för kommunernas mottagande av ensamkommande barn. Det nya ersättningssystemet bygger i större utsträckning på schabloner som betalas ut automatiskt utan att kommunen behöver ansöka om ersättningen. Införandet av det nya ersättningssystemet har effektiviserat utbetalningarna till kommunerna för kostnader som uppstått från och med den 1 juli 2017. Kommunerna har fram till den 31 december 2017 möjlighet att ansöka om ersättning för kostnader som har uppstått innan det nya ersättningssystemet infördes.

Bland annat för att i högre takt kunna betala ut äldre anspråk om ersättningar föreslås en ökning i höständringsbudgeten 2017 med 6,3 miljarder kronor av det anslag inom utgiftsområde 8 som ska finansiera de statliga ersättningarna till kommuner och landsting.

Migrationsverket bedömer att de kan betala ut större belopp till kommuner och landsting under 2017 än vad som tidigare har antagits, bland annat genom direkta delutbetalningar. Delutbetalningarna innebär att Migrationsverket betalar ut en större andel av de sökta ersättningarna i inkomna och ännu inte avslutade ärenden. Genom denna hantering kommer

Migrationsverket således att kunna betala ut en större del av ersättningsanspråken under 2017 än vad som tidigare har prognostiserats. Kontroll och sedvanlig handläggning av de ersättningsanspråk som delutbetalas kommer i stället att ske under 2018.

Det är mitt inledande svar.

Anf. 124 BORIANA ÅBERG (M):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret! Jag noterade att det var exakt samma svar som Lotta Finstorp fick. Jag har också i mitt inlägg vissa upp-
reppningar som jag ska försöka framställa på ett annat sätt, men jag vill inte på något sätt förringa vikten av den frågan.

Vi ska inte förtiga att Migrationsverket har hanterat sina skulder till kommunerna på ett väldigt dåligt sätt. Det har ställt till mycket problem för kommunerna och fortsätter att göra det för de flesta kommuner, inte bara i Skåne som min interpellation handlade om utan även i resten av landet.

Enligt de senaste siffrorna som jag har är staten fortfarande skyldig kommunerna 10 miljarder. Det är en ofantlig summa pengar som kommunerna får ligga ute med. I min kommun, Kävlinge, har vi tvingats låna pengar för att betala de anställdas löner. Kävlinge är ändå en kommun med väldigt bra ekonomi. Det finns många som har det mycket värre.

Min kollega Lotta Finstorp ställde frågan, och jag kan också göra det, om det är meningen att kommunerna ska agera bank åt staten. Det är omoraliskt. Det räcker inte att Migrationsverket har intentionen att betala. Man sa förra året att man jobbade på, att belastningen på systemet blivit mindre och att man skulle jobba snabbare, men så blev det inte.

Frågorna som infinner sig är: Vilka räkningar ska kommunerna strunta i att betala? Eller vilka verksamheter ska kommunerna dra ned på? Är det skolan, barnomsorgen eller äldreomsorgen? Vi kan vända på perspektivet: Vad händer om en individ har skulder till staten? Har staten överseende med individens problem? Nej, det är raka vägen till Kronofogden. Du ska betala, och du ska betala saftiga böter på beloppet du är skyldig.

Jag undrar om ministern skulle kunna tänka sig att ändra lite på systemet så att kommunerna inte ska skicka in en ansökan som lämnas till Migrationsverkets godtycke utan att man i stället skickar en räkning på sina kostnader. Man kan ha förtroende för att kommunerna inte försöker lura staten.

Vi vet att man på Migrationsverket har varit väldigt godtrogen när det gäller andra bedömningar, till exempel ålder på asylsökande då 40-åringar har betraktats som 18- eller till och med 15-åringar bara på grund av det som de själva har sagt.

Det skulle vara klädsamt om Migrationsverket kunde ha förtroende för de bedömningar som kommunerna gör och om de inte ifrågasatte alla kostnader, på ett sätt som man själv betraktar som närapå ohederligt.

Anf. 125 JAN ERICSON (M):

Fru talman! Det här är två nästan identiska debatter. Därför delar jag upp mig lite.

Jag lyssnar med intresse, framför allt på att ministern nu utlovade att det kanske inte skulle vara mer än 4–5 miljarder kvar vid årsskiftet. Det låter bra. Men med tanke på att Morgan Johansson i oktober förra året sa

att vi skulle vara i balans vid föregående årsskifte tar jag siffrorna med en nypa salt. Jag misstror inte ministern. Hon har säkert fått uppgifterna från Migrationsverket. Men jag litar inte riktigt på Migrationsverket i frågan. De kom som sagt med felaktiga uppgifter vid förra årsskiftet.

Den stora tillströmningen av asylsökande kom hösten 2015 och våren 2016. Trots detta har man inte förändrat regelverken och hittat enklare sätt att hantera ersättningarna. Jag förstår inte varför det ska vara så komplicerat. Vi ska inte behöva ha luddiga regelverk som leder till rättstvister om vilka poster man ska få ersättning för eller inte. Lagar och förordningar från regeringen borde vara så pass tydliga att kommunerna enkelt kan bedöma vad de kommer att få ersättning för.

Med den osäkerhet som råder nu – jag instämmer i det Boriga säger och som Lotta nämnde tidigare – finns det risk att kommunerna börjar snåla ordentligt på mottagandet eftersom de inte riktigt vet vad de kommer att få betalt för. Det kan inte vara det regeringen vill när de skjuter till mer pengar till Migrationsverket för mottagandet. Det finns en stor risk i detta.

Jag har varit runt i olika kommuner och träffat socialtjänst, talat med tjänstemän och så vidare. De känner en osäkerhet när det gäller vad kommunerna kan erbjuda och vilka kostnader de kan ta på sig eftersom de inte vet vad de får täckning för. Jag tycker att ministern ska ta det på allvar. Det kan inte vara avsikten.

Jag är fortfarande lite fundersam. Ministern säger nu att hon är nöjd med att vi har ett nytt system. Men när jag frågade förut om det nya systemet med a conto-utbetalningar och sådant verkligen gäller all form av mottagande eller om det bara gäller ensamkommande barn var ministern osäker och ville återkomma om det. Ändå får jag en bild av att ministern menar att vi har ett helt nytt system som ersätter det gamla. Jag vill ha svar på om det nya systemet med a conto-utbetalningar gäller all form av mottagande, eller om det bara gäller mottagande av ensamkommande barn.

Anf. 126 Statsrådet HELENE FRITZON (S):

Fru talman! Boriga Åberg, Moderaterna, har ställt nästan samma interpellation som Lotta Finstorp, Moderaterna, har ställt till mig i kväll. Men tonläget är betydligt högre. Jag tycker att det är viktigt med en respektfull och ödmjuk debatt.

Jag känner som sagt den här världen ganska väl och vet mycket väl vilken frustration man upplever och har upplevt ute i kommunerna. Men att beskriva det på det sätt som Boriga Åberg gör tror jag inte gynnar utvecklingen. Jag tror att det som gäller är samverkan och samarbete.

Min fråga tillbaka till Boriga Åberg skulle kunna vara om Kävlings kommun, hennes kommun, nu har valt att ansluta sig till avtalet om e-tjänster. I så fall är man med i det nya systemet och får möjlighet till kontinuerligt informationsutbyte som underlättar för samverkan, samspel och utbetalningar till respektive kommun. Jag tror att det är viktigt att vi försöker lösa uppgiften ihop på det sättet.

Jag vill också erinra Boriga Åberg om att det system som hon kritiserar så kraftfullt, och som prövades 2014 och 2015 när det kom så många, är ett system som hennes regering hade ansvar för och som den här regeringen har valt att arbeta bort. Vi har valt att låta Migrationsverket komma fram med ett nytt och mycket enklare system.

Jag uppskattar att Jan Ericson tydligvis har arbetat tidigare för att systemet skulle förenklas i den riktning som man nu har gjort. Den typen av förändringsarbete är viktigt för att vi ska kunna hitta bra system. Sedan måste det finnas respekt för att det tar tid. I det gamla systemet hade man ett år på sig att eftersöka. Hösten 2015 kom det 10 000 på en enda vecka i november. Då prövades systemet. Efter det har man alltså ett år på sig att eftersöka detta.

Ungefär vid den tidpunkten började också resonemangen om att finna ett nytt system. Och ett nytt system är på plats sedan sommaren. Jag vet inte riktigt hur man skulle ha kunnat hantera de erfarenheter man har av det tidigare systemet som man inte var nöjd med och samtidigt hitta ett nytt system på ett snabbare sätt.

Jan Ericson! Jag skulle gärna vilja svara rakt av på din fråga, och jag tror att jag har svaret. Men det finns risk för att jag inte kan nyansera det fullt ut. Jag vet att vi kommer att ses den 19 december. Då kommer du också att fråga mig om balansen på utbetalningarna som är kvar. Och jag ser fram emot att få den frågan den 19 december. Vi återkommer alltså till den delen.

Anf. 127 BORIANA ÅBERG (M):

Fru talman! Jag beklagar om statsrådet uppfattade min ton som konfronterande eller ohövlig. Det var inte min mening. Det kan vi tillskriva mitt sydländska temperament.

Jag är väldigt orolig över Migrationsverkets skuld till min kommun. Jag pratade med kommunalrådet i dag, och det rör sig om 60 miljoner. Det är mycket pengar, som skattebetalarna står för. Det är min uppgift att se till att det inte fortgår längre än till den 31 december. Jag har uppfattat det som ett löfte, i princip, från ministern att Migrationsverket ska reglera sina skulder till Kävlinge och de andra kommunerna.

Nu ska vi återgå till frågan om Migrationsverkets bestridande av kommunernas kostnader. Lotta Finstorp berättade om sina erfarenheter. Jag ska berätta om erfarenheter från Skåne.

Örkelljunga är en kommun som tog ett enormt stort ansvar. De har fått avslag på i stort sett hälften av sina fordringar på Migrationsverket. Dessa skulder har uppkommit på grund av att barnen och ungdomarna som har kommit till Örkelljunga har haft särskilda behov i skolan. I princip 100 procent av dem som kom har dessa behov eftersom de inte har fullgången skolgång, om alls någon skolgång.

För att kunna fungera i det svenska samhället, med alla krav som ställs, måste man kunna läsa, skriva och ha en bra utbildning. Därför är det extra stötande att Migrationsverket lämnar avslag till exempel för att dessa asylsökande barn, som de kallas, påbörjade sin utbildning i gymnasieskolan efter att de hade fyllt 18 år. Då omfattas de inte av asylersättningsförordningen.

Vi vet alla om problemen med åldersbestämningen. Folk har lockats att säga att de är yngre men har sedan bedömts vara äldre. Men om de en gång har fått komma till en kommun och kommunen har avsatt resurser för att hjälpa dessa barn eller ungdomar att lyfta sina kunskaper och sin utbildning ska Migrationsverket inte bestraffa kommunen för det. Det är omoraliskt.

En annan anledning till att begäran om ersättning för kostnader förknippade med utbildning avslås är att dessa ungdomar har blivit kommunplacerade. När de är kommunplacerade kommer det inte några nya pengar från ovan. Någon måste betala dessa kostnader. Antalet ungdomar som kom 2015 och fördelades på kommuner kan inte ha varit någon överraskning för Migrationsverket. Man måste ha kunnat förutse de extra behoven och svårigheterna för dessa ungdomar att få en bra framtid i Sverige. Alternativet är mycket värre: att lämna dem utanför utbildningssystemet.

Anf. 128 JAN ERICSON (M):

Fru talman! Jag är fortfarande lite fundersam. Ministern säger att dagens regering ärvt det här systemet från den tidigare regeringen. Så var det naturligtvis. Det var det systemet som gällde tidigare. Men då var det förhållandevis få asylsökande jämfört med 2015. Då handlade det också om mycket mindre summor som kommunerna hade i fordran.

När det blir en så här stor volym av asylsökande och samtidigt handlar om så mycket pengar tycker jag att regeringen har varit lite senfärdig med att se över systemet för att få det att fungera.

Jag konstaterar också att ministern vill fundera över den fråga som jag har ställt till den 19 december, så vi får återkomma till den då.

En sak kan vi konstatera, och det är att regeringen och Migrationsverket tyvärr skyfflar över alla problem på kommunerna och i viss mån på landstingen. Det handlar om bostäder och om skola. Skolan är kanske den allra största frågan för kommunerna, precis som Boriana nämner. Många av dessa unga har väldigt stora behov i skolan, och det finns inte personal, inte tolkar, inte psykologer och inga särskilda resurser tillgängliga i den mängd som skulle behövas. Dessutom kostar det stora pengar.

Jag nämnde gode män i mitt första anförande. Det är ett ganska stort problem både att hitta gode män till alla ungdomar och att betala dem. Det är en fråga som hänger väldigt mycket i luften hur detta ska ersättas av Migrationsverket. Till detta kommer sjukvårdskostnader och kostnader för tandvård.

Min konkreta fråga till ministern är om hon är beredd att prata med Migrationsverket för att få Migrationsverket att förstå att det inte är läge att vara smäsint, utan det gäller att snabbt göra rätt för sig så att kommunerna kan göra ett bra arbete.

Anf. 129 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S):

Fru talman! Då vill jag säga till Boriana Åberg att jag inte vill stå här i dag och behandla vare sig Kävlings eller Örkelljungas ersättningsanspråk. Jag tror inte heller att det är riksdagsledamotens avsikt att vi här i riksdagens kammare ska avgöra om Migrationsverket har bedömt en ansökan från en kommun rätt eller fel.

Det som jag har sagt i debatten och som är regeringens besked är att vi på alla sätt under åren sedan det höga mottagandet under 2015 – som inleddes redan 2014 – har gjort väldigt stora insatser för att detta ska fungera på ett så bra sätt som det är möjligt med det väldigt höga mottagande som Sverige har haft och har.

Regeringen tillför redan i höstbudgeten drygt 6 miljarder kronor för att Migrationsverket ska göra sitt yttersta för att hantera utbetalningarna på ett bra sätt. Jag har också redovisat i debatten att man jobbar intensivt med

detta. Man har mångdubblat antalet anställda som arbetar med frågan. Man har nu en högre andel av utbetalningar i prognosen än vad man hade för bara någon månad sedan. Utbetalningarna är i dag uppe i över 44 miljarder kronor. Det gör att Migrationsverket kan nå en balans på mellan 4 och 5 miljarder vid årets slut.

Jag vill också understryka att vi från regeringen på alla sätt vill ha en nära samverkan med kommunerna. Vi har en bra dialog med Sveriges Kommuner och Landsting. Vi tycker inte alltid helt lika, och så ska det inte vara. SKL driver naturligtvis kommunernas intressen i den här frågan och agerar på alla sätt för att regeringen å sin sida ska agera för att Migrationsverket ska klara uppdraget att betala ut de ersättningar som har att göra med det äldre ersättningssystemet. Det är viktigt att vi nu sätter punkt för det, så att vi kan gå över till det nya, mer schabloniserade ersättnings-systemet via den nya e-tjänsten som står till kommunernas förfogande.

Regeringen arbetar med frågan. Vi kommer såklart att föreslå också andra åtgärder, om vi bedömer att det blir läge för att ytterligare agera i denna fråga.

Anf. 130 BORIANA ÅBERG (M):

Fru talman! Självklart är det inte meningen att vi ska diskutera enskilda kommuner. Frågan är principiell, och det handlar om hela landet. Men det är alltid bra ta upp ett konkret exempel som illustrerar det som man säger. Om inte annat skänker det lite mer trovärdighet i diskussionen. Det ger också förtröstan hos dessa kommuner att någon har sett att saker och ting inte fungerar som de ska och är beredd att åtgärda problemet. Just nu kan vi inte åtgärda det, men jag hoppas verkligen att de goda intentioner som ministern ger uttryck för blir verklighet.

Debatten handlar i grund och botten om att det är dåligt när den ena parten, kommunerna, påtvingas nya skyldigheter hela tiden, också med hot om sanktioner, medan den andra parten, Migrationsverket, struntar i sin del av avtalet. Det är det som är kärnan i problemet.

Jag tycker att det är väldigt bra att ministern säger att det bara är 4–5 miljarder kvar av skulden till kommunerna. Men jag skulle gärna vilja veta: När kommer Migrationsverket att ha betalat alla sina skulder och hamnat på noll? Kommer Migrationsverket att reglera alla skulder utan kattrakande och ohederliga diskussioner om vilka kostnader som ska hänföras till vem?

Anf. 131 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S):

Fru talman! Den avslutande frågan från Boriana Åberg går det inte att svara på. Det vet Boriana Åberg också, eftersom kommunerna har fram till den 31 december 2017 på sig att inkomma med anspråk och ansökningar om ersättning.

Det jag har redovisat här är att balansen kraftigt har minskat. Migrationsverket har ett pågående arbete med att klara uppdraget att avsluta utbetalningarna enligt det äldre ersättningssystemet, och detta sker skyndsamt.

Avslutningsvis vill jag tacka interpellanten och dem som har deltagit i debatten. Jag tycker också att det är en väldigt viktig debatt. Jag är väldigt mån om att det ska fungera i ett bra samspel mellan Migrationsverket och kommunerna.

Jag hoppas också att kommunerna ser – och det vet jag att de gör – att de asylsökande i en kommun kan bli nyanlända och också bli medborgare. Jag vet att de flesta kommuner har antagit omfattande visionsprogram där man gärna ser att kommunen växer och att man blir en starkare kommun om det blir fler medborgare.

Jag hoppas att man ser positivt på det uppdrag man har att också i det arbetet välkomna nya medborgare från andra länder och inte bara ser det som en kostnad.

Jag hoppas också att vi framöver kan diskutera satsningarna på välfärden, som är så viktiga även i detta sammanhang.

Tack för en bra debatt!

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 20 Svar på interpellation 2017/18:183 om utvärdering av den tillfälliga lagen

Anf. 132 Statsrådet HELENE FRITZON (S):

Fru talman! Christina Höj Larsen har frågat mig hur, utifrån vilka kriterier och tillsammans med vilka aktörer jag avser att utvärdera behovet av att den tillfälliga lagen ska gälla under det sista året av sin giltighetstid.

Den lag som tillfälligt begränsar möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige, och som innebär en anpassning av det svenska regelverket till den miniminivå som gäller enligt EU-rätten och internationella konventioner, gäller i högst tre år, det vill säga till och med den 19 juli 2019.

I propositionen om den tillfälliga lagen aviserades det att regeringen ska göra en bedömning av behovet av att lagen ska gälla även under det sista året av giltighetstiden.

En sådan bedömning har regeringen nu gjort, och som meddelades förra veckan är förslaget att den tillfälliga lagen, som riksdagen har ställt sig bakom, bör vara i kraft giltighetstiden ut.

Den tillfälliga lagen har, tillsammans med de andra åtgärder som regeringen har vidtagit sedan hösten 2015 och politiska förändringar i andra länder och inom EU, medfört att antalet asylsökande som sökt sig till just Sverige har minskat.

Sverige är dock fortfarande en av de EU-medlemsstater som har flest asylsökande i Europa per capita, och läget för Migrationsverket och andra berörda myndigheter är bättre men alltså ansträngt.

Det stora antalet asylsökande som har kommit de senaste åren innebär också stora utmaningar för landets kommuner och landsting när det gäller tillgång till bostäder och etableringsmöjligheter.

Andra omständigheter som vi har att förhålla oss till i vår bedömning av behovet av den tillfälliga lagen under det sista giltighetsåret är osäkerheten i vår omvärld, inklusive arbetet inom EU.

Christina Höj Larsen framhåller i sin interpellation det civila samhällets roll i mottagandet av asylsökande. Som jag nämnde i mitt svar på Christina Höj Larsens nyligen ställda snarlika fråga har regeringen en löpande och regelbunden dialog med civilsamhället för utbyte av information och erfarenheter. Så sent som för två veckor sedan träffade jag representanter från 15 olika organisationer som är aktiva i asylfrågor.

Regeringen står bakom de mål för migrationspolitiken som riksdagen har fastslagit. Där framgår inte minst att den ska vara långsiktigt hållbar och att vi ska värna asylrätten. Detta är två perspektiv som regeringen arbetar mycket aktivt för i både Sverige och EU.

Den här regeringen har visat i konkret handling att vi står för att försöka hitta breda och långsiktiga lösningar på stora utmaningar. Det gäller inom migrationspolitiken liksom på andra områden.

Anf. 133 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret.

Det ingen hemlighet att Vänsterpartiet inte var överens med regeringen om den tillfälliga lagen. Men det står inte fokus för vår diskussion i dag utan frågan om utvärderingen.

Det är sant att jag nyligen ställde en skriftlig fråga om detta, och jag fick ett diffust svar. Förra veckan blev det uppenbart varför jag fick ett diffust svar, för det framkom i regeringens presentation av den så kallade överenskommelsen att man som en del av den också har kommit överens om att denna bedömning är gjord.

Detta gör mig nyfiken. I propositionen står det att det ska göras en bedömning. Men när jag har lyssnat på de olika statsråden, framför allt statsrådet Fridolin, har det talats om en kontrollstation. Jag har också hört ett stort antal företrädare för regeringen kalla detta för en utvärdering, bland annat föregångaren till migrationsminister Fritzon.

Jag tänker att en utvärdering måste utgå från de syften man har med en given sak. Det verkar vettigt. Den tillfälliga lagen motiverades med att 1) den skulle minska antalet asylsökande till Sverige, 2) den skulle ge ett så kallat andrum för att kunna bygga ut mottagandekapaciteten och, inte minst och en central fråga, 3) den skulle få fler medlemsländer att ta sitt ansvar för människor på flykt.

Då undrar jag såklart, nu när regeringen har gjort en bedömning: Hur ser regeringen på just dessa tre frågor, alltså syftet med lagen, punkt för punkt? Jag skulle vilja ta del av denna analys. Var finns den att tillgå och förstå? Den fanns inte i någon vidare utsträckning när lagen infördes, så kan vi åtminstone få se den nu?

Det är särskilt viktigt att få höra från civilsamhället, som dagligen gör det stora arbetet med mottagandet. På vilket sätt har de hörts? På vilket sätt tas deras erfarenheter in i en sådan utvärdering? Jag tycker att det är centralt.

Anf. 134 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S):

Fru talman! Jag tackar för frågan. Den är viktig för regeringen i dessa dagar när vi har valt att lämna ett besked om hur vi ser på lagen det tredje året.

Bakgrunden är, precis som Christina Höj Larsen säger, att regeringen utlovade en bedömning, som jag har valt att kalla en avstämning. Jag delar Christina Höj Larsens beskrivning av vad en utvärdering innebär, och därför tycker jag att det är viktigt att använda just ”bedömning”.

Den bedömning som regeringen har gjort är att vi åtta månader innan lämnar ett besked om att vi tycker att lagen ska vara kvar också det tredje året. Vi ser behovet av att vi har en tydlig och förutsebar asylprocess.

Antalet asylsökande till Sverige har minskat jämfört med 2015, som var utgångspunkten när man gick in i den tillfälliga lagen. Det året tog vi emot 163 000 asylsökande, 2016 var siffran 28 000 och för innevarande år blir det i samma storleksordning som förra året.

Det gör att vi fortfarande ligger på ett högt mottagande. Relativt, om man tittar på vår storlek, tar vi emot tio gånger fler än Danmark. Sverige är sjunde största destinationsland i EU, men per capita tar vi emot fler asylsökande än vad Tyskland gör – och då är Tyskland ändå ett land som tar ansvar.

Läget i Europa är också ett viktigt skäl till att vi behöver ge besked om det tredje året. Jag ska i veckan delta i sammanträde med ministerrådet, och den svenska ståndpunkten är känd. Det är också känt att det går trögt i förhandlingarna om den solidariska ansvarsfördelningen mellan EU:s medlemsstater.

De senaste valen i Europa underlättar inte detta förhandlingsarbete, då det har varit starka uttryck för högerintressen i dessa val. Det gör att det är synnerligen besvärligt att få igenom en solidaritetsmekanism.

Om vi inte förlänger den tillfälliga lagen skulle det innebära att vi får en helt annan situation i Sverige. Vi måste kunna hantera det ansvar som vi har tagit, och vi har tagit det största ansvaret i hela EU.

Det är därför regeringen tar ansvar genom att göra bedömningen av den tillfälliga lagen nu och meddela riksdagen denna.

Anf. 135 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V):

Fru talman! Jag tackar återigen statsrådet för svaret.

Jag måste säga att jag blir lite bekymrad. Jag har just nämnt de tre syften med lagen som fanns uttalade. Jag har fått ett svar från ministern som handlar om ännu ett syfte, nämligen att vi har behov av en tydlig asylprocess. Sedan pratar hon vidare om läget i Europa. Det jag önskade var en analys av de tre konkreta syftena med lagen. Jag hade hoppats att få svar på detta. Men eftersom jag inte får det tänkte jag att jag kan hjälpa till med det.

Punkt ett: Är det så att det här gör att färre människor kommer till Sverige? Nej, det är inte den tillfälliga lagen som gör att färre människor söker sig till just Sverige. Det är de stängda vägarna in i Europa och genom Europa som gör det. Det beror framför allt på EU:s avtal med Turkiet. Det beror på stödet till den libyska kustbevakningens övergrepp. Det beror på att människor på flykt är fast i Grekland, i italienska flyktingläger, i förtryckets Turkiet och i övergreppens och slavhandels Libyen. Det beror på att människor drunknar i Medelhavet under resan. Det är det som är orsakerna till att människor inte tar sig till Europa.

När det gäller frågan om att utöka mottagandekapaciteten, punkt två, kan man säga att vi har haft en mottagandekapacitet som har följt antalet asylsökande. Det är inte så att man har förberett för ett större mottagande i framtiden, så det är inte heller riktigt sant.

Punkt tre är den riktigt viktiga frågan, tycker jag. Lagen motiverades med att den skulle få människor att söka skydd i övriga EU. Ja, det är fortfarande så att Sverige är ett av de länder som tar emot många människor. Men alla andra har ju minskat sitt mottagande. Det har varit en total nedgång.

Jag tycker att FN:s generalsekreterare António Guterres har sagt det här så otroligt tydligt: Världen blir inte bättre av att fler gör fel. Fler behöver göra rätt. Det är någonting som är ganska logiskt. Konsekvensen av det svenska agerandet, både när det gäller den tillfälliga lagen och när det gäller id-kontrollerna, är att det har gått som en dominoeffekt genom Europa, så att alla tar mindre ansvar. Men syftet med lagen var ju just att se till att andra tog ansvar.

Det är då jag undrar. Man ska göra en analys och titta på dessa tre delar. Vad gäller punkt tre blir svaret nej – det har inte blivit så att andra EU-länder tagit större ansvar. Då är alltså inte det syftet uppfyllt i alla fall. Vi kan titta på punkt ett – är det så att färre människor har sökt sig till Sverige på grund av den tillfälliga lagen? Nej, det är faktiskt inte därför, utan det beror på att det har skett helt andra saker med avtalet med Turkiet och så vidare, som vi kan diskutera vid ett annat tillfälle. Punkt två: Är det så att vi har förberett ett större mottagande, så att vi kan ta ett större ansvar i framtiden? Nej, så är det inte. Då undrar jag såklart: Vad är det för konkret analys – inte ett nytt behov och ett nytt syfte – som regeringen har i bakfickan?

Anf. 136 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S):

Fru talman! Regeringen har gjort bedömningen att den tillfälliga lagen ska vara kvar det tredje året. Vänsterpartiet med Christina Höj Larsen gör en annan bedömning. Jag har full respekt för det, samtidigt som jag naturligtvis funderar över hur det skulle ha sett ut i Sverige om Vänsterpartiet hade fått bestämma om hur vi skulle hantera den där hösten 2015. Vi hade inte haft någon tillfällig lag. Vi hade inte haft några gränskontroller. Vi hade inte haft några system som reflekterade över att Sverige också måste klara det åtagande som vi gör. Regeringen har tagit ansvar för att vi har tagit emot flest asylsökande per capita i hela EU.

Jag var kommunstyrelsens ordförande i en skånsk kommun 2015 och 2016 och kunde se och följa precis det som hände. Den där veckan i november när det kom 10 000 personer upp på den skånska kusten ställde vi oss frågan hur vi skulle klara detta. Utan den tillfälliga lagen och utan gränskontroller hade vi haft en situation som Sverige inte hade kunnat ta ansvar för, vill jag påstå. Nu tar Sverige ansvar. Det är ansträngt nog. Det är fortfarande en jättetuff situation ute i kommunerna, vilket vi hörde nyss i en interpellationsdebatt. Det är ett oerhört uppdrag att klara bostäder, utbildning, etablering och själva processen kring mottagandet. Men Sverige står upp och gör det. Sverige tar ett fantastiskt ansvar.

Vi har gjort denna bedömning. Vi har också lyssnat och tagit del av de erfarenheter som finns. Jag har redovisat att vi har en kontinuerlig dialog med Sveriges Kommuner och Landsting, för att ta ett exempel. Jag träffade också Asylforum för några veckor sedan. Vi har såklart en löpande dialog på olika sätt, även i det demokratiska forum som riksdagen är, med olika uttryck och olika förslag på hur man ska hantera det gemensamma uppdraget.

En samlad bedömning från regeringens sida – och vi lade ju fram tre förslag – är att vi dels tar ansvar för dem som kom hösten 2015 och har väntat väldigt länge, dels ger ett besked om den tillfälliga lagen. Vi ger också ett annat viktigt besked, nämligen att vi vill ta ansvar för att det skapas ett samhälle med segregation om vi fortsätter att arbeta med dagens

EBO-reglering, som leder till trångboddhet och gör att vi inte kan ta ansvar för hela det viktiga uppdraget.

Svaret vad gäller den tillfälliga lagen har att göra med en bedömning av helheten. Med all respekt, Christina Höj Larsen – jag tror att de allra flesta som ser hur det ser ut i vår verklighet delar den bedömningen.

Anf. 137 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V):

Fru talman! Jag tackar migrationsministern för debatten.

Jag kan konstatera att det finns en del saker som migrationsministern gärna vill debattera med mig. Jag tror också att vi kommer att få tillfälle att göra det. Det gäller både frågan om ensamkommande och frågan om EBO. Jag vill såklart också gärna redogöra för hur Vänsterpartiet ser på den europeiska flyktingpolitiken. Men just nu tycker jag att vi fokuserar på det vi ska diskutera i denna interpellationsdebatt, nämligen min fråga till regeringen om utvärderingen. Det andra tar vi en annan dag.

Jag får inte riktigt kläm på någon utvärdering som i verklig mening kan kopplas till de tre uttalade syftena. Det tycker jag är problematiskt. Jag tycker att det är särskilt problematiskt eftersom man när man genomförde den tillfälliga lagen ställde i utsikt – framför allt gentemot civilsamhället – att det skulle finnas möjlighet till återkoppling. Inom civilsamhället var man oerhört orolig för integrationsaspekterna. Jag vet att just dessa åsamlar stor smärta och stora svårigheter ute i verkligheten när det handlar om familjesplittring och de saker som regeringen tvingas lappa och laga i genom gymnasielagen för ensamkommande och nu ännu ett steg. Det fanns en oro för just de konsekvenserna. Det fanns också en tro på att regeringen ville höra deras erfarenheter efter två år, en tro på att det var det som var löftet.

När lagen infördes hade vi inte någon bra analys. Det som gör mig orolig och bekymrad är att vi inte har någon fyllig och god analys nu heller, trots att ni har bestämt er. Jag tycker inte att detta är riktigt respektfullt mot civilsamhället.

Liksom migrationsministern var även jag i Sverige under hösten 2015. Jag var också ute och var med när allt detta hände. Vi har olika bilder. Riksrevisionen har också sin bild: Sverige står kvar.

Anf. 138 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S):

Fru talman! Jag tackar Christina Höj Larsen för en väldigt viktig fråga. När jag får frågan varför regeringen gör bedömningen att vi ska fullfölja åtagandet med den tillfälliga lagen genom att den också ska gälla det tredje året sätter jag in den i ett helhetsperspektiv. Det är från min sida ett väldigt viktigt svar från regeringens sida att vi bedömer en helhet.

Vi bedömer inte bara explicit om just den tillfälliga lagen ska göra nytta det tredje året, utan vi ser frågan i ett sammanhang där vi fortfarande tar ansvar för det åtagande vi hade 2015 och 2016, där vi inte är framme med det gemensamma asylsystemet i EU och där det fortfarande finns väldigt många flyktingar och asylsökande inom EU. Fortfarande har 600 000 människor inom Europa behov av att kunna söka asyl i de respektive länderna.

Vi har också ett Europaproblem med Libyen och med det som Christina Höj Larsen pekar på. Men uppgiften att hantera ett gemensamt asyl-

ansvar i hela Europa är avgörande för att Sverige ska upprätthålla sin asylrätt och sin grundläggande hållning. Regeringen gör bedömningen att det är viktigt att ge besked om den tillfälliga lagen.

Sedan hoppas jag också att vi får återkomma till debatten på många andra viktiga migrationspolitiska områden. Hjärtligt tack för i dag!

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2017/18:43
5 december

Svar på
interpellationer

§ 21 Svar på interpellation 2017/18:200 om asylsökandes rätt att välja handläggare efter kön

Anf. 139 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S):

Fru talman! Christian Holm Barenfeld har frågat mig vilka åtgärder jag vidtar för att se till att handläggare och tolkar från Migrationsverket erbjuds efter tillgänglighet snarare än efter kön.

Av utlänningsförordningen framgår följande: ”Inför den muntliga handläggningen hos Migrationsverket ska utläningen tillfrågas om han eller hon föredrar en manlig eller kvinnlig utredare respektive tolk. Utlänningens önskemål ska tillgodoses om det är möjligt.”

Bestämmelsen infördes för att genomföra artikel 15.3 b och c i det omarbetade asylprocedurdirektivet. Dessförinnan följde det av Migrationsverkets interna praxis att sökanden tillfrågades om eventuella önskemål gällande manlig eller kvinnlig utredare och tolk. Genom bestämmelsen kodifierades alltså redan gällande ordning.

I ingressen till det omarbetade asylprocedurdirektivet anges följande: ”För att åstadkomma verklig jämställdhet mellan kvinnliga och manliga sökande bör prövningsförfarandet ta hänsyn till könsrelaterade aspekter. I synnerhet bör personliga intervjuer utformas på ett sätt som gör det möjligt för såväl kvinnliga som manliga sökande att tala om sina erfarenheter i fall som involverar könsrelaterad förföljelse.”

Den aktuella bestämmelsen syftar till att tillse att den muntliga asylutredningen genomförs under sådana förhållanden att sökanden kan lägga fram skälen för sin ansökan på ett heltäckande sätt, vilket måste anses vara en grundläggande förutsättning för att korrekta beslut ska kunna fattas. Om det finns anledning att misstänka att personen saknar grund för sitt önskemål finns det utrymme att frånga önskemålet.

Mot denna bakgrund anser jag att den aktuella bestämmelsen är ändamålsenlig utan att öppna för ett otillbörligt utnyttjande.

Anf. 140 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M):

Fru talman! Tack, Heléne Fritzon, för svaret på min interpellation! Jag hade ju även möjlighet att ställa denna fråga kortfattat under frågestunden förra veckan, men nu ges lite mer utrymme att föra diskussion och debatt kring den.

Jag ställde frågan därför att jag tycker att det är en felaktig eller orimlig lagstiftning som infördes och undertecknades för ganska exakt ett år sedan av försvarsminister Peter Hultqvist, om jag förstått det rätt. Det står i lagtexten att utläningen, inför den muntliga handläggningen hos Migrationsverket, ska tillfrågas om han eller hon föredrar en manlig eller kvinnlig

utredare respektive tolk. Utlänningens önskemål ska tillgodoses om det är möjligt.

Detta är möjligtvis en något snävare tolkning än den jag tycker mig få i svaret. Jag tycker att det är rimligt att man när man kommer till Sverige får en bra tolk och en bra handläggare; om jag har förstått det rätt omfattar detta även det juridiska ombudet. Det hänvisas också i svaret från ministern till Migrationsverkets praxis. Praxis kan såklart ändras med lagstiftning. Jag tycker att det vore högst rimligt att den handläggare eller tolk man tilldelas är den man får.

Sedan finns det inget som säger att man inte kan göra undantag från detta om speciella skäl föreligger. Men nu blir det liksom en omvänd ordning, för nu kan man göra undantag från möjligheten att själv välja om man finner att det finns anledning att göra undantag i andra riktningen.

I ett land där vi tycker att män och kvinnor har samma roll och värde ser inte jag anledningen till att fokus i lagstiftningen för den som kommer till Sverige och får en god handläggning och en bra möjlighet till tolkning ska ligga på att man ska ha rätt att själv välja vilket kön man vill att den person som ska representera en har. Jag tycker att det förefaller irrelevant. Det viktiga är att det är god kvalitet och att tillgången till dessa personer är vägledande. Jag förstår inte riktigt varför regeringen tycker att detta är så viktigt.

Anf. 141 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S):

Fru talman! Grunden när det handlar om asyländren är att ärendena ska handläggas enkelt, billigt, snabbt och effektivt och att bedömningen ska vara rättssäker. För att detta ska kunna göras korrekt ligger bevisbördan på den asylsökande. Därför är det viktigt för Migrationsverket att underlätta för den sökande att framställa sin korrekta bild och sina skäl.

Det finns erfarenheter som visar att det vid handläggningen kan vara svårt att beakta utsatta personers speciella situation. Jag tror att man ska ha stor respekt för detta. Det kan röra sig om människor som har varit offer för människohandel, våldtäkter, sexuellt våld eller könsstympning. Det är väl rätt uppenbart att det kan vara svårt för en asylsökande att under vissa omständigheter redogöra för vissa händelser och känna sig trygg med en utredare eller handläggare.

Därför finns denna möjlighet för att skapa bra förutsättningar för den asylsökande att föra sin talan i själva utredningen. Den möjligheten är inte avsedd för andra omständigheter utan just för de extraordinära omständigheterna i sådana här väldigt svåra lägen när det gäller utsatta personers liv och erfarenhet.

Jag vill också i sammanhanget påpeka för Christian Holm Barenfeld att det regelverk man har i dag har inspirerats av Migrationsverkets tidigare handbok, som togs fram under en annan regering, med en migrationsminister som hette Billström.

Där står det tydligt att om det redan från början står klart att sökanden vill berätta om känsliga uppgifter bör hon/han få frågan om hon/han föredrar en kvinnlig eller manlig utredare, tolk eller offentligt biträde. Frågan ska ställas eftersom det ibland kan vara lättare att prata om utredare, tolk och offentligt biträde är av ett visst kön. Önskemålet ska dokumenteras, och om sökanden inte redan inledningsvis har fått frågan om han eller hon föredrar en manlig eller kvinnlig tolk, utredare eller offentligt biträde bör

frågan ställas före utredningen. I utredningen ska det stå om sökanden har fått frågan och om eventuella önskemål. Man ska ta hänsyn till önskemålet.

Detta är en ordning som har gällt i många år och som inte upprörde den dåvarande borgerliga regeringen. Vad jag vet har den heller inte upprört i någon större omfattning sedan dess. Det finns en respekt för att människor kommer hit under väldigt svåra omständigheter, och man gör en bättre utredning om man har även denna möjlighet.

Anf. 142 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M):

Fru talman! Den lagtext som skrivs nu är väldigt tydlig och skiljer sig väsentligt från det som statsrådet precis läste upp. Det finns sedan tidigare formuleringar om vad som gäller vid känsliga frågor och om att det *bör* ges möjlighet.

Det tycker jag låter rimligt. Jag tycker också att ministerns resonemang låter rimligt. Det kan till exempel handla om personer som har utsatts för människohandel – vi vet att dessa personer till väldigt stor del är kvinnor. Det kan också handla om mäns våld mot kvinnor och om kvinnor som blivit utsatta för könsstympning eller sexuellt våld. Här vet vi att förövarna oftast är män.

Personer som kommer till Sverige kommer inte sällan från länder där kvinnor totalt saknar rättigheter att bestämma över sin egen kropp. I sådana fall kan jag ha full förståelse för att man tillgodoser denna typ av önskemål och i större utsträckning använder sig av kvinnor.

Men i den lagstiftning som jag har framför mig nu står att utlänningsönskemål *ska* tillgodoses om det är möjligt. Detta öppnar också upp för exempelvis en man som inte tycker att det är rimligt att han blir företrädare av en kvinna. Det finns inget i denna lagtext som säger att detta inte ska vara möjligt.

Detta handlar om lagtext. Skillnaden mellan ”*bör*” och ”*ska*” är ganska central. Det står ingenting i dessa delar om att det till exempel ska röra sig om personer som är speciellt utsatta, utan det blir en generell regel.

Jag har dock full förståelse för att man för att underlätta och för att vidmakthålla rättssäkerheten och tryggheten för individen säkerställer att det, om särskilda behov föreligger, finns möjlighet för den berörda personen att exempelvis få en kvinnlig företrädare om personen är kvinna och om hon har utsatts för sexuellt våld och kommer från ett land där kvinnor saknar rättigheter.

Men detta går väldigt mycket längre, och det är det som jag har reagerat på. Det är ju faktiskt så att vi öppnar upp för möjligheten att i grunden välja bort att företrädas av en person beroende på vilket kön den har, oavsett om man har utsatts för något eller inte. Det tycker jag är orimligt.

Anf. 143 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S):

Fru talman! Det är så här, Christian Holm Barenfeld: Det som var en handbok under den dåvarande borgerliga regeringens ansvar skiljer sig inte särskilt mycket från den förordning som bygger på asylprocedurdirektivet. Det framgår med all önskvärd tydlighet att önskemålet ska tillgodoses om det är möjligt.

Det är också väldigt tydligt att det ska finnas en anledning till detta önskemål. Personer ska kunna framföra önskemålet, men man ska också kunna frånga det om det inte är relevant.

För detta har Migrationsverket en handlingsplan för jämställdhet som styr hela verkets arbete med all verksamhet. För det område som Christian Holm Barenfeld beskriver handlar det till exempel om att den sökande får en individuell och rättssäker prövning oavsett kön. Då är det viktigt att kvinnor och män som söker tillstånd hos Migrationsverket får en likvärdig prövning, likvärdigt bemötande och likvärdig service.

Jag kan försäkra Christian Holm Barenfeld om att det i de allra flesta fall handlar om att värna kvinnors möjligheter och rättigheter, även om det naturligtvis också kan finnas andra intressen.

Migrationsverket ska, som det uttryckligen står, bidra till att motverka mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld. Verksamheten ska genomsyras av ett jämställdhetsperspektiv. Jag tror att man ska se detta tillsammans för att förstå varför det är viktigt att denna möjlighet i förordningen faktiskt finns.

Regeringen kommer att följa frågan. Utgångspunkten är naturligtvis att detta inte ska användas otillbörligt, och vad jag vet finns i dag inga exempel på sådant.

Anf. 144 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M):

Fru talman! Det förefaller som att det i grunden inte är så stor skillnad mellan vad jag och statsrådet tycker. Men när det handlar om lagtext blir det ändå ganska konkret – ”bör” är mycket svagare än ”ska”, vilket står i lagstiftningen som jag har framför mig.

Jag är inte jurist, men jag kan bara tolka det på ett sätt när det står så här: ”Inför den muntliga handläggningen hos Migrationsverket ska utlänningsen tillfrågas om han eller hon föredrar en manlig eller kvinnlig utredare respektive tolk. Utlänningens önskemål ska tillgodoses om det är möjligt.”

Det står inte ”om det är rimligt” eller ”om skäl därför finns” utan ”om det är möjligt”. Därför tycker jag att det är en stor skillnad, och jag tycker att det är orimligt att den möjligheten finns. Vi bör snarare vända på skutan och säga att man självklart ska kunna få välja detta om det finns goda skäl, men i övrigt får man den som man tilldelas.

Därtill finns andra saker som, om jag inte har missförstått det hela, vore mer rimliga att göra, till exempel att säkerställa att mannen och hustrun får olika juridiska ombud när en familj kommer, så att inte samma juridiska ombud företräder båda två. Detta skulle nämligen kunna vara ett problem, exempelvis om sexuellt våld förekommer inom familjen.

Jag tror att vi har en del att göra på detta område, och jag tycker att den lagstiftning som undertecknades av regeringen för ett år sedan är olycklig och sänder en konstig signal.

Jag tackar för denna debatt och hoppas att vi kan fortsätta den.

Anf. 145 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S):

Fru talman! Tack, Christian Holm Barenfeld, för interpellationsfrågan och för en bra och på många sätt klargörande debatt!

Jag tror inte heller att vi ser detta så olika. I det som var Migrationsverkets riktlinjer under migrationsminister Billströms ledning och ansvar

står uttryckligen att frågan ska ställas. I den nya förordningen, som interpellanten refererar till, står att personen ska tillfrågas. I den gamla skrivningen står att vi ska ta hänsyn till önskemålet om det är möjligt. I den nya står att önskemål ska tillgodoses om det är möjligt.

Formuleringarna är väldigt lika, och jag är fullt och fast övertygad om att Migrationsverket och dess handläggare på ett bra sätt kan avgöra när det är relevant att man får ge uttryck för ett sådant önskemål för att underlätta asylsökandes utredning.

I synnerhet när det gäller kvinnor som kommer med upplevelser av våldtäkter, sexuella övergrepp och förtryck tror – eller rättare sagt vet – jag att det är viktigt att den möjligheten finns.

Tack för en bra interpellationsdebatt!

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2017/18:43
5 december

Svar på
interpellationer

§ 22 Bordläggning och beslut om förlängd motionstid

Följande dokument anmälades och bordlades:

Propositioner

2017/18:49 Ändrade mediegrundlagar

2017/18:51 Kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om personlig skyddsutrustning

2017/18:59 Ett utvidgat straffrättsligt skydd för transpersoner

Skrivelse

2017/18:57 2017 års redogörelse för tillämpningen av lagen om särskild utlänningskontroll

Kammaren biföll talmannens förslag att motionstiden för ovanstående propositioner och skrivelse skulle förlängas till och med *fredagen den 19 januari*.

§ 23 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 4 december

2017/18:247 Psykisk ohälsa och sjukskrivningar

av *Erik Andersson* (M)

till socialminister *Annika Strandhäll* (S)

2017/18:248 Hot och våld i arbetsmiljön

av *Erik Andersson* (M)

till arbetsmarknads- och etableringsminister *Ylva Johansson* (S)

2017/18:249 Familjehemsplacerade barn

av *Thomas Finnborg* (M)

till statsrådet *Åsa Regnér* (S)

§ 24 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 4 december

2017/18:380 Kvinnligt företagande

av *Ann-Charlotte Hammar Johnsson* (M)

till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

2017/18:381 Samma rätt till akut vård för alla barn

av *Katarina Brännström* (M)

till statsrådet Åsa Regnér (S)

2017/18:382 Samverkan kring bristyrken

av *Cecilia Widegren* (M)

till statsrådet Heléne Fritzon (S)

2017/18:383 Strategi för ESS

av *Betty Malmberg* (M)

till statsrådet Helene Hellmark Knutsson (S)

2017/18:384 Skydds jakt på varg

av *Magnus Persson* (SD)

till miljöminister Karolina Skog (MP)

2017/18:385 Kontroll över svenskt bistånd

av *Magnus Persson* (SD)

till statsrådet Isabella Lövin (MP)

§ 25 Kammaren åtskildes kl. 21.49.

Sammanträdet leddes

av andre vice talmannen från dess början till och med § 8 anf. 43 (delvis),

av förste vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 15.59,

av andre vice talmannen därefter till och med § 17 anf. 109 (delvis) och

av förste vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

THOMAS LARUE

/Olof Pilo

§ 1 Justering av protokoll.....	1
§ 2 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	1
§ 3 Ärenden för bordläggning.....	2
§ 4 Svar på interpellationerna 2017/18:177 och 179 om arbetsmarknadsutbildningar	3
Anf. 1 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	3
Anf. 2 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M)	4
Anf. 3 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	4
Anf. 4 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M)	5
Anf. 5 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	6
Anf. 6 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M)	7
Anf. 7 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	8
§ 5 Svar på interpellationerna 2017/18:181 och 186 om jobblyftan mellan inrikes- och utrikesfödda	8
Anf. 8 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	8
Anf. 9 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M)	9
Anf. 10 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	10
Anf. 11 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M)	11
Anf. 12 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	12
Anf. 13 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M)	13
Anf. 14 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	13
§ 6 Svar på interpellationerna 2017/18:196, 197, 198, 204 och 220 om följderna av hamnkonflikten i Göteborg och rätten att vidta stridsåtgärder på arbetsmarknaden	14
Anf. 15 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	14
Anf. 16 LARS HJÄLMERED (M).....	15
Anf. 17 JESSIKA ROSWALL (M).....	16
Anf. 18 HANS ROTHENBERG (M).....	17
Anf. 19 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M)	18
Anf. 20 JESPER SKALBERG KARLSSON (M)	19
Anf. 21 BORIANA ÅBERG (M).....	20
Anf. 22 CECILIA MAGNUSSON (M).....	21
Anf. 23 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	21
Anf. 24 LARS HJÄLMERED (M).....	23
Anf. 25 JESSIKA ROSWALL (M).....	24
Anf. 26 HANS ROTHENBERG (M).....	24
Anf. 27 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M)	25

Anf. 28	JESPER SKALBERG KARLSSON (M)	25
Anf. 29	BORIANA ÅBERG (M)	26
Anf. 30	CECILIA MAGNUSSON (M)	26
Anf. 31	Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S)	26
Anf. 32	LARS HJÄLMERED (M)	27
Anf. 33	JESSIKA ROSWALL (M)	28
Anf. 34	Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S)	28
§ 7	Svar på interpellation 2017/18:146 om en djurskyddsproposition	28
Anf. 35	Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S)	28
Anf. 36	ÅSA COENRAADS (M)	29
Anf. 37	Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S)	29
Anf. 38	ÅSA COENRAADS (M)	30
Anf. 39	Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S)	31
Anf. 40	ÅSA COENRAADS (M)	31
Anf. 41	Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S)	32
§ 8	Svar på interpellation 2017/18:124 om konsekvenser av slopad skattefrihet för hälso- och sjukvård	32
Anf. 42	Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	32
Anf. 43	LOTTA FINSTORP (M)	33
Anf. 44	Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	34
Anf. 45	LOTTA FINSTORP (M)	35
Anf. 46	Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	36
Anf. 47	LOTTA FINSTORP (M)	37
Anf. 48	Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	37
§ 9	Svar på interpellationerna 2017/18:137 och 160 om tidsgränserna i rehabiliteringskedjan	38
Anf. 49	Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	38
Anf. 50	JOHAN FORSSELL (M)	39
Anf. 51	HELENA BONNIER (M)	40
Anf. 52	Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	41
Anf. 53	JOHAN FORSSELL (M)	42
Anf. 54	HELENA BONNIER (M)	43
Anf. 55	Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	44
Anf. 56	JOHAN FORSSELL (M)	45
Anf. 57	HELENA BONNIER (M)	45
Anf. 58	Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	46
§ 10	Svar på interpellation 2017/18:156 om utredningen om bättre skydd mot diskriminering	46
Anf. 59	Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP)	46
Anf. 60	EVA LOHMAN (M)	47
Anf. 61	Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP)	47
Anf. 62	EVA LOHMAN (M)	47
Anf. 63	Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP)	48
Anf. 64	EVA LOHMAN (M)	48

Anf. 65 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP).....	48
§ 11 Svar på interpellation 2017/18:157 om barn med funktionsvariationer på kulturskolan	48
Anf. 66 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP).....	48
(forts.).....	49
Ajournering.....	49
Återupptaget sammanträde	49
§ 11 (forts.) Svar på interpellation 2017/18:157 om barn med funktionsvariationer på kulturskolan	50
Anf. 67 EVA LOHMAN (M).....	50
Anf. 68 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP).....	50
Anf. 69 EVA LOHMAN (M).....	51
Anf. 70 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP).....	51
Anf. 71 EVA LOHMAN (M).....	52
Anf. 72 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP).....	52
§ 12 Svar på interpellation 2017/18:178 om framtiden för den statliga filmpolitiken	53
Anf. 73 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP).....	53
Anf. 74 OLOF LAVESSON (M)	54
Anf. 75 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP).....	55
Anf. 76 OLOF LAVESSON (M)	55
Anf. 77 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP).....	56
Anf. 78 OLOF LAVESSON (M)	57
Anf. 79 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP).....	58
§ 13 Svar på interpellation 2017/18:180 om framtiden för public service	59
Anf. 80 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP).....	59
Anf. 81 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M)	59
Anf. 82 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP).....	60
Anf. 83 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M)	61
Anf. 84 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP).....	61
Anf. 85 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M)	62
Anf. 86 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP).....	62
§ 14 Svar på interpellation 2017/18:154 om förutsättningarna för dataspelsnäringen	63
Anf. 87 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	63

Anf. 88 ISABELLA HÖKMARK (M).....	64
Anf. 89 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S).....	64
Anf. 90 ISABELLA HÖKMARK (M).....	66
Anf. 91 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S).....	66
Anf. 92 ISABELLA HÖKMARK (M).....	67
Anf. 93 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S).....	68
§ 15 Svar på interpellation 2017/18:159 om fler enkla jobb	68
Anf. 94 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S).....	68
Anf. 95 HELENA BONNIER (M).....	69
Anf. 96 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S).....	70
Anf. 97 HELENA BONNIER (M).....	71
Anf. 98 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S).....	72
Anf. 99 HELENA BONNIER (M).....	73
Anf. 100 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S).....	74
§ 16 Svar på interpellation 2017/18:134 om arbetet med återvändande.....	74
Anf. 101 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S).....	74
Anf. 102 JOHAN FORSSELL (M).....	75
Anf. 103 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S).....	76
Anf. 104 JOHAN FORSSELL (M).....	77
Anf. 105 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S).....	78
Anf. 106 JOHAN FORSSELL (M).....	79
Anf. 107 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S).....	80
§ 17 Svar på interpellation 2017/18:135 om unga utan asylskäl.....	80
Anf. 108 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S).....	80
Anf. 109 JOHAN FORSSELL (M).....	81
Anf. 110 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S).....	82
Anf. 111 JOHAN FORSSELL (M).....	82
Anf. 112 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S).....	83
Anf. 113 JOHAN FORSSELL (M).....	84
Anf. 114 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S).....	85
§ 18 Svar på interpellation 2017/18:140 om Migrationsverkets skulder till kommunerna.....	85
Anf. 115 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S).....	85
Anf. 116 LOTTA FINSTORP (M).....	86
Anf. 117 JAN ERICSON (M).....	87
Anf. 118 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S).....	88
Anf. 119 LOTTA FINSTORP (M).....	89
Anf. 120 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S).....	90
Anf. 121 LOTTA FINSTORP (M).....	91
Anf. 122 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S).....	91

§ 19 Svar på interpellation 2017/18:171 om Migrationsverkets skulder till kommunerna	92
Anf. 123 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S)	92
Anf. 124 BORIANA ÅBERG (M)	93
Anf. 125 JAN ERICSON (M)	93
Anf. 126 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S)	94
Anf. 127 BORIANA ÅBERG (M)	95
Anf. 128 JAN ERICSON (M)	96
Anf. 129 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S)	96
Anf. 130 BORIANA ÅBERG (M)	97
Anf. 131 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S)	97
§ 20 Svar på interpellation 2017/18:183 om utvärdering av den tillfälliga lagen	98
Anf. 132 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S)	98
Anf. 133 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V)	99
Anf. 134 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S)	99
Anf. 135 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V)	100
Anf. 136 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S)	101
Anf. 137 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V)	102
Anf. 138 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S)	102
§ 21 Svar på interpellation 2017/18:200 om asylsökandes rätt att välja handläggare efter kön.....	103
Anf. 139 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S)	103
Anf. 140 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M)	103
Anf. 141 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S)	104
Anf. 142 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M)	105
Anf. 143 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S)	105
Anf. 144 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M)	106
Anf. 145 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S)	106
§ 22 Bordläggning och beslut om förlängd motionstid	107
§ 23 Anmälan om interpellationer	107
§ 24 Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	108
§ 25 Kammaren åtskildes kl. 21.49.....	108